

Zlomeniny

Z. Rozkydal

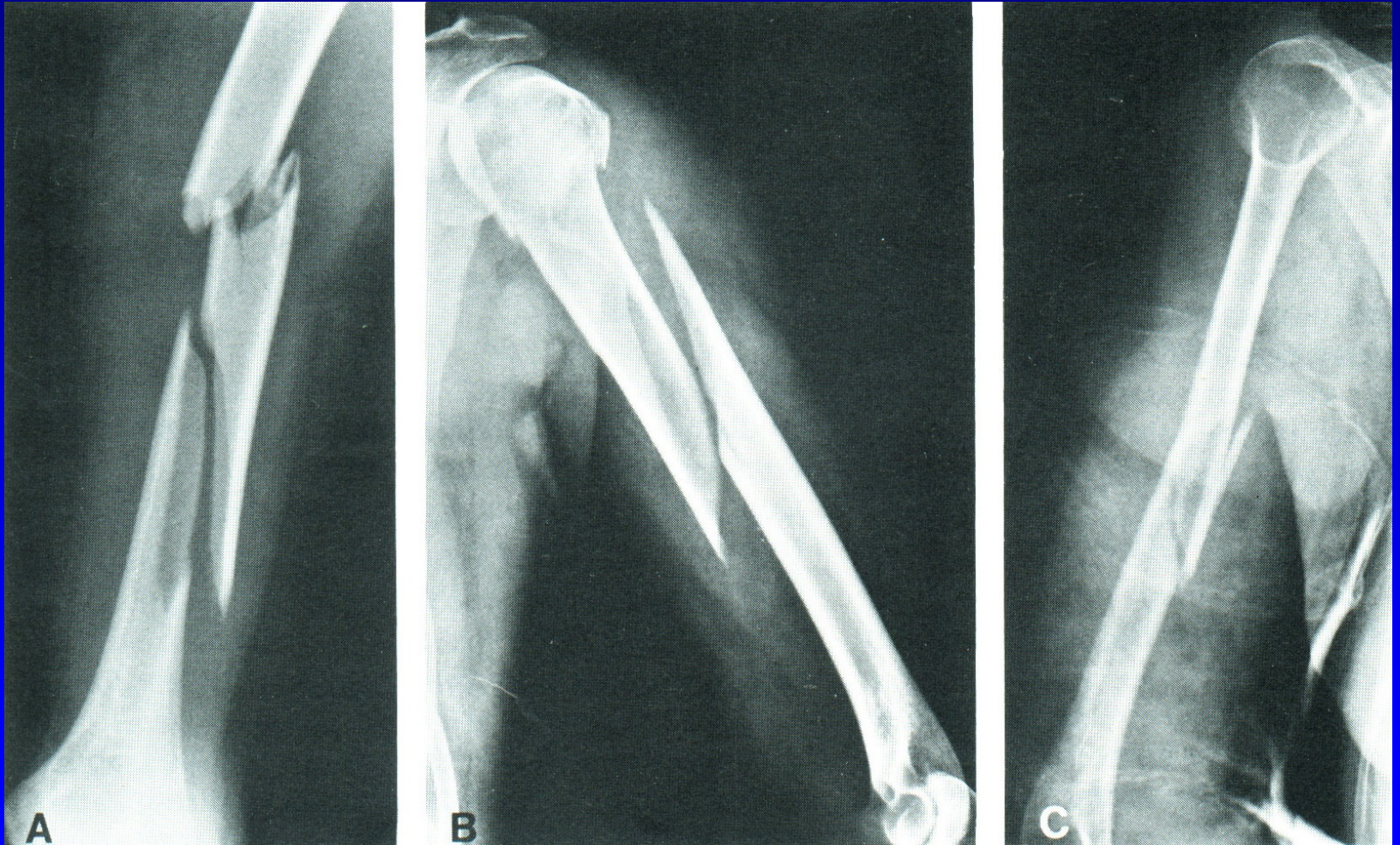
I. ortopedická klinika MU

Brno

Zlomeniny - etiologie

- Traumatické
- Patologické
- Zlomeniny z únavy

Traumatická zlomenina

Patologická zlomenina

Tumory

Záněty

Osteopatie

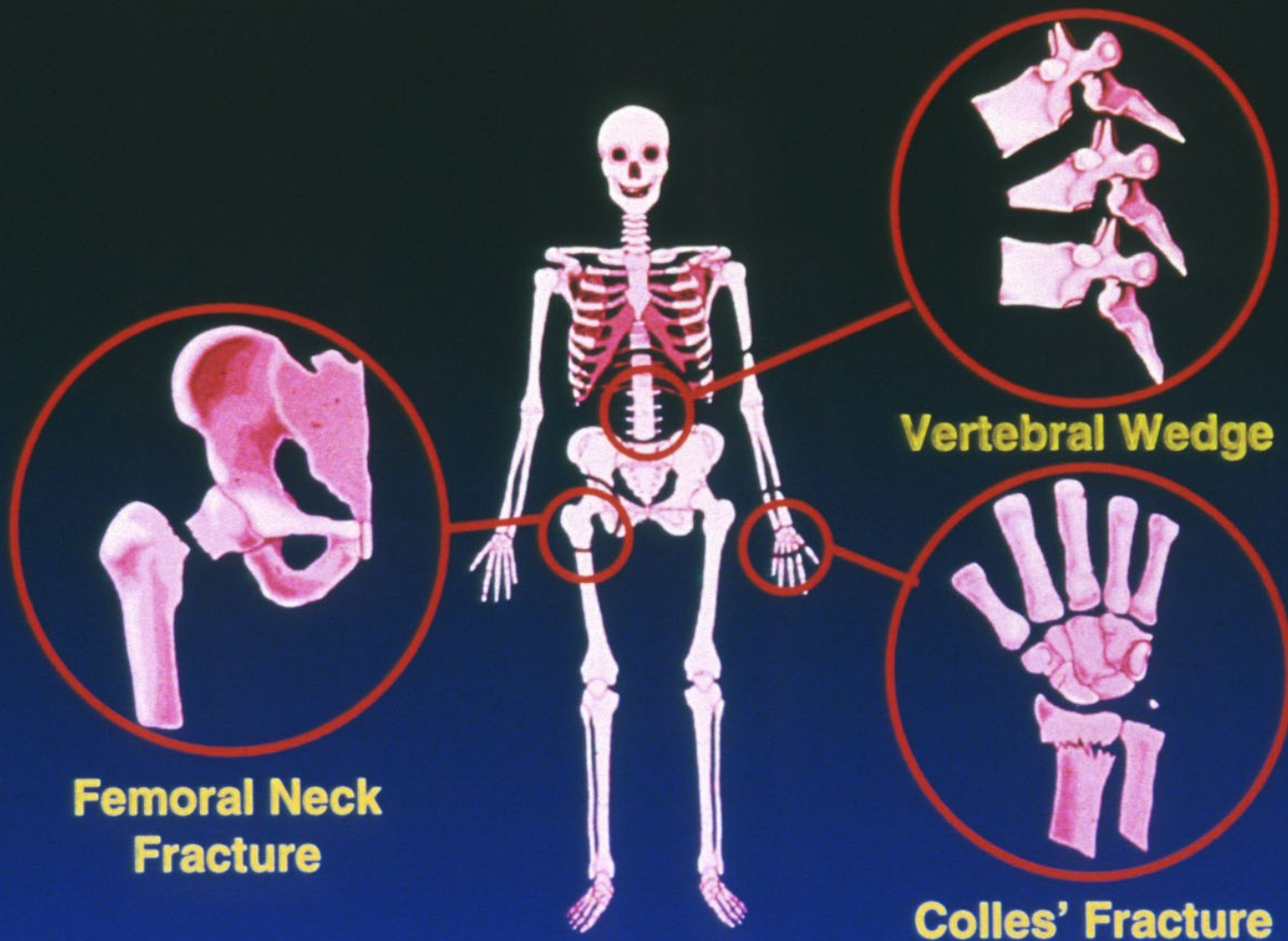
Vrozené vady

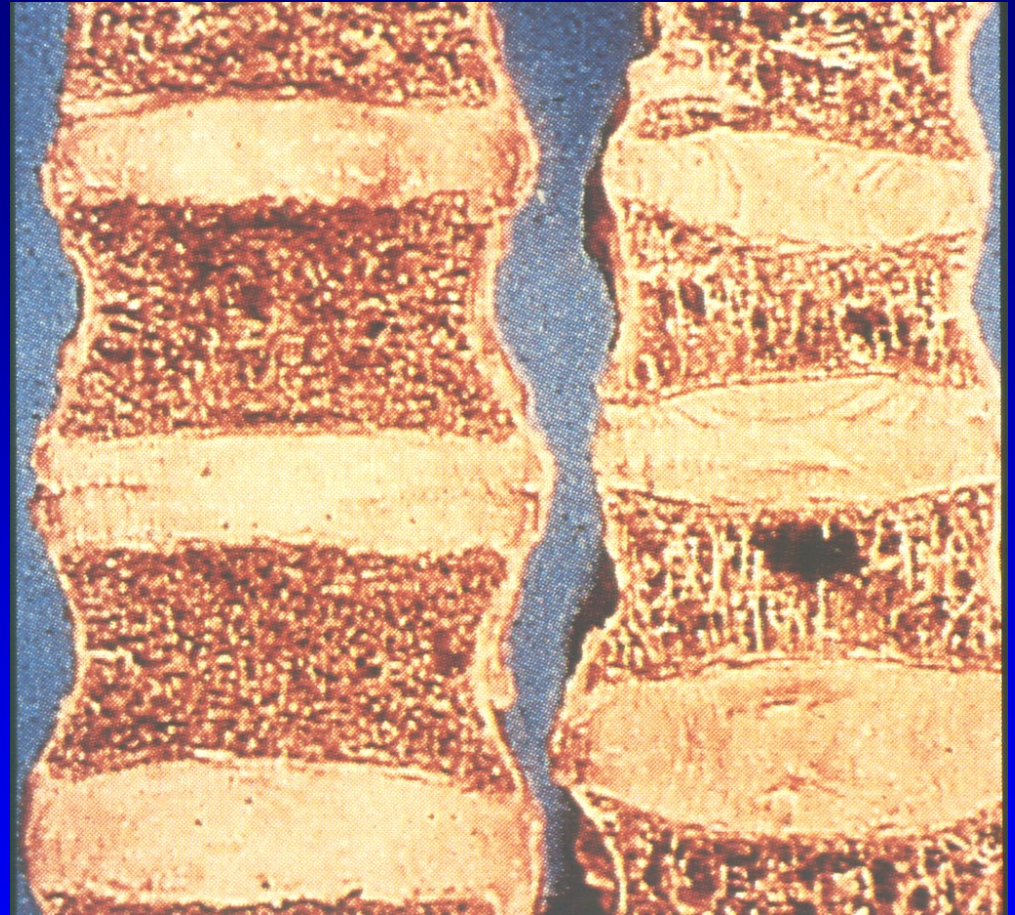
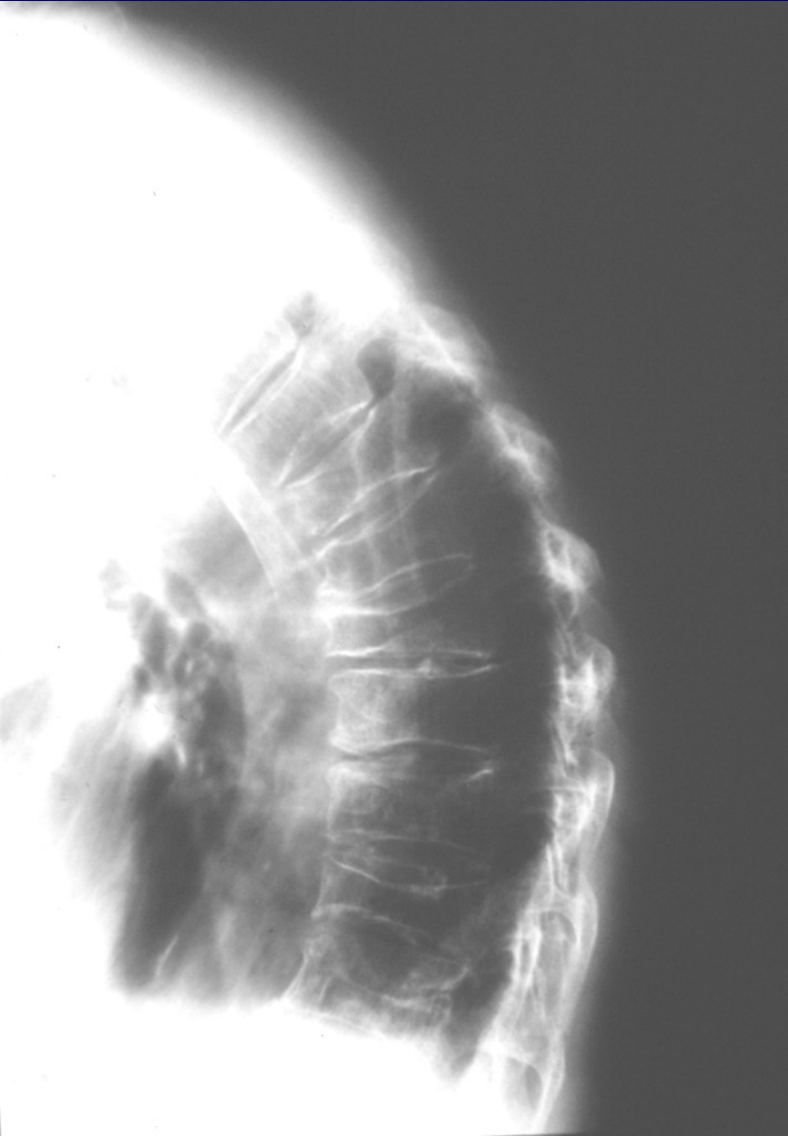
Zlomenina z únavy (stress fracture)

THE COMMON FRACTURES OF OSTEOPOROSIS

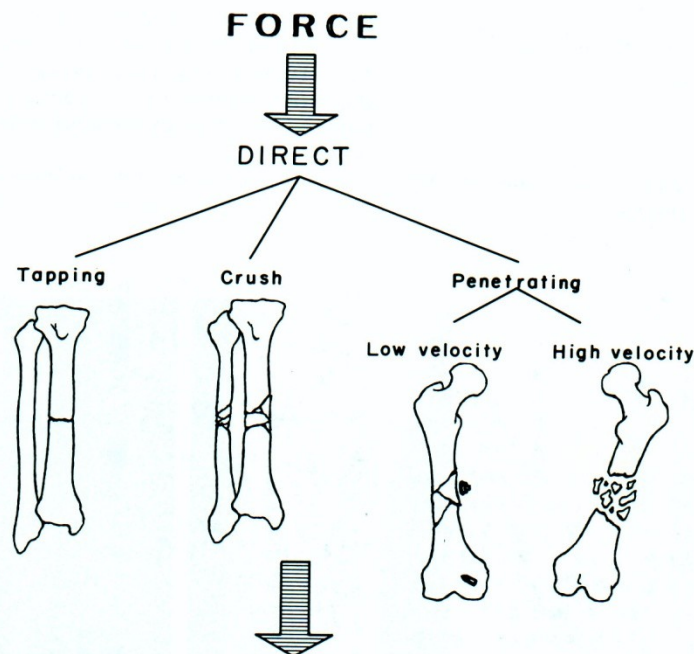

Osteoporóza páteře

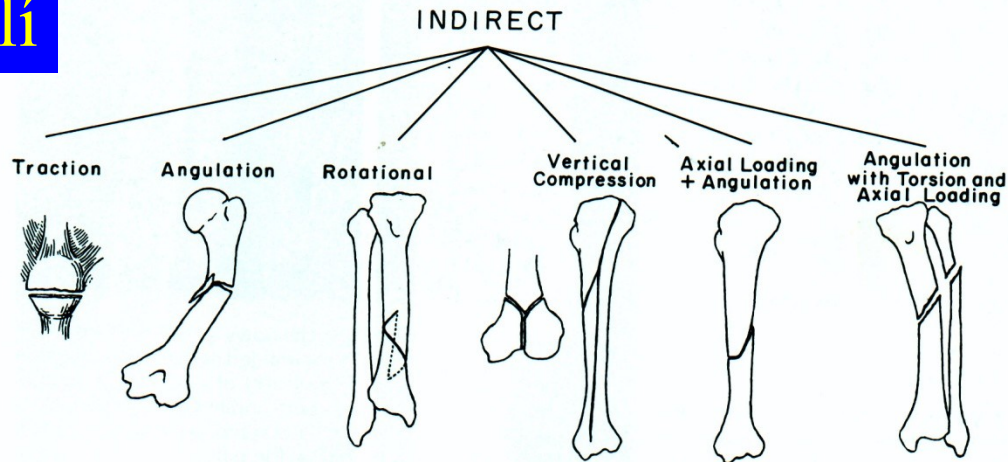

Mechanismus úrazu

Zlomeniny z přímého násilí

Zlomeniny z nepřímého násilí

trakce

angulace

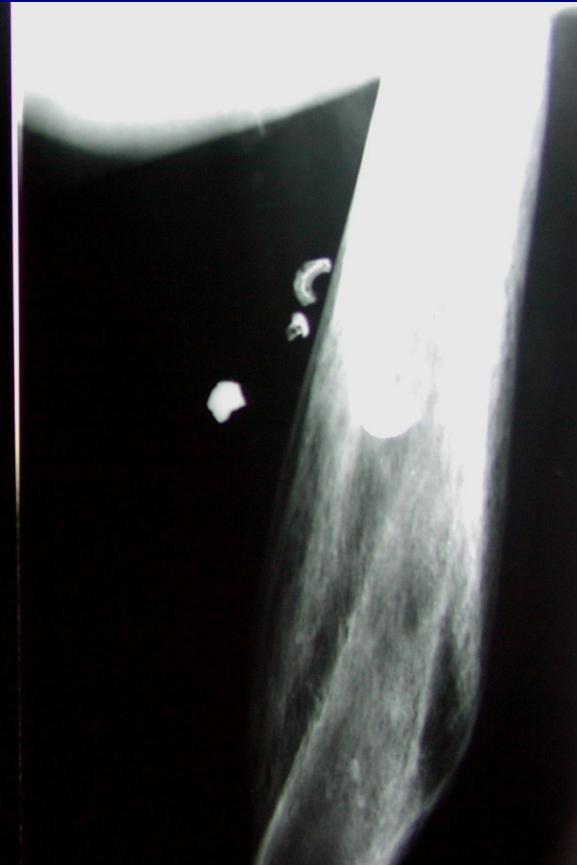
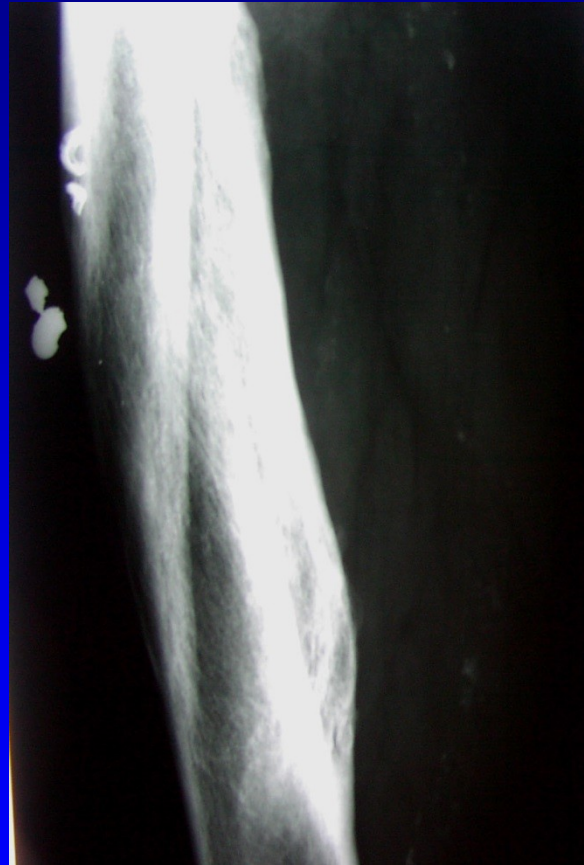
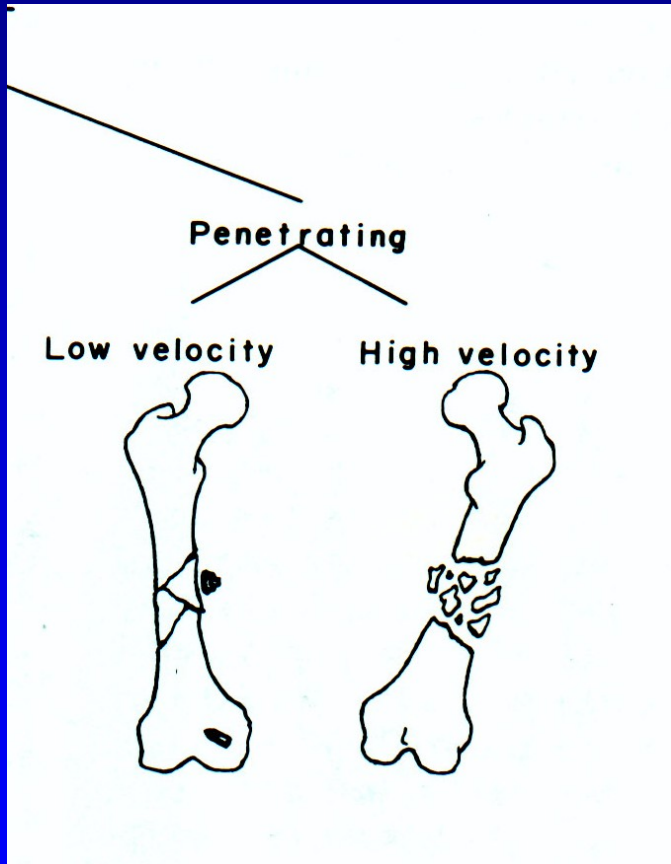
rotace

vertikální komprese

tlak v ose

torze

Zlomenina střelná

Mechanismus úrazu

High energy trauma - velké poškození měkkých tkání

Low energy trauma - malé poškození měkkých tkání

Úraz

- **Monotrauma** (jeden orgán)
- **Polytrauma** (více orgánových systémů, z nichž alespoň jeden bezprostředně ohrožuje život)
- **Sdružené poranění** (více orgánových systémů neohrožující bezprostředně život)

Dělení zlomenin

Úplné zlomeniny

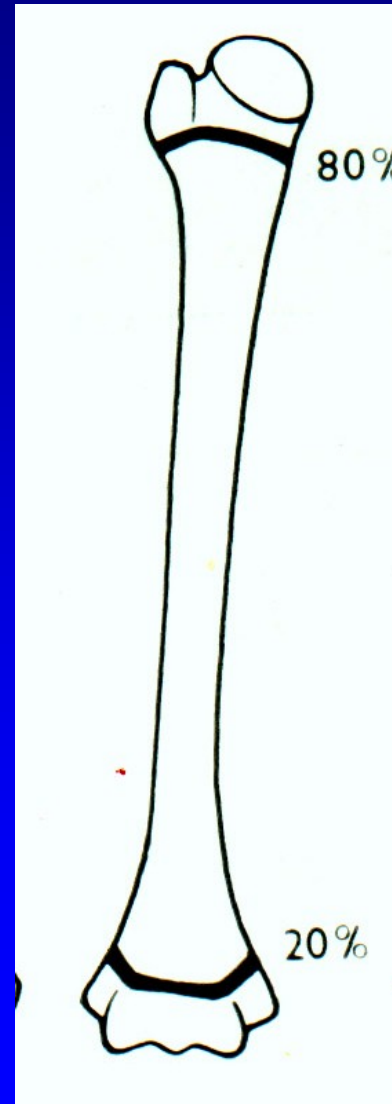

Neúplné zlomeniny:

- fisury
- infrakce
- imprese
- subperiostální zlomeniny

Dělení zlomeniny dle lokalizace

- Epifyzární
- Metafyzární
- Diafyzární

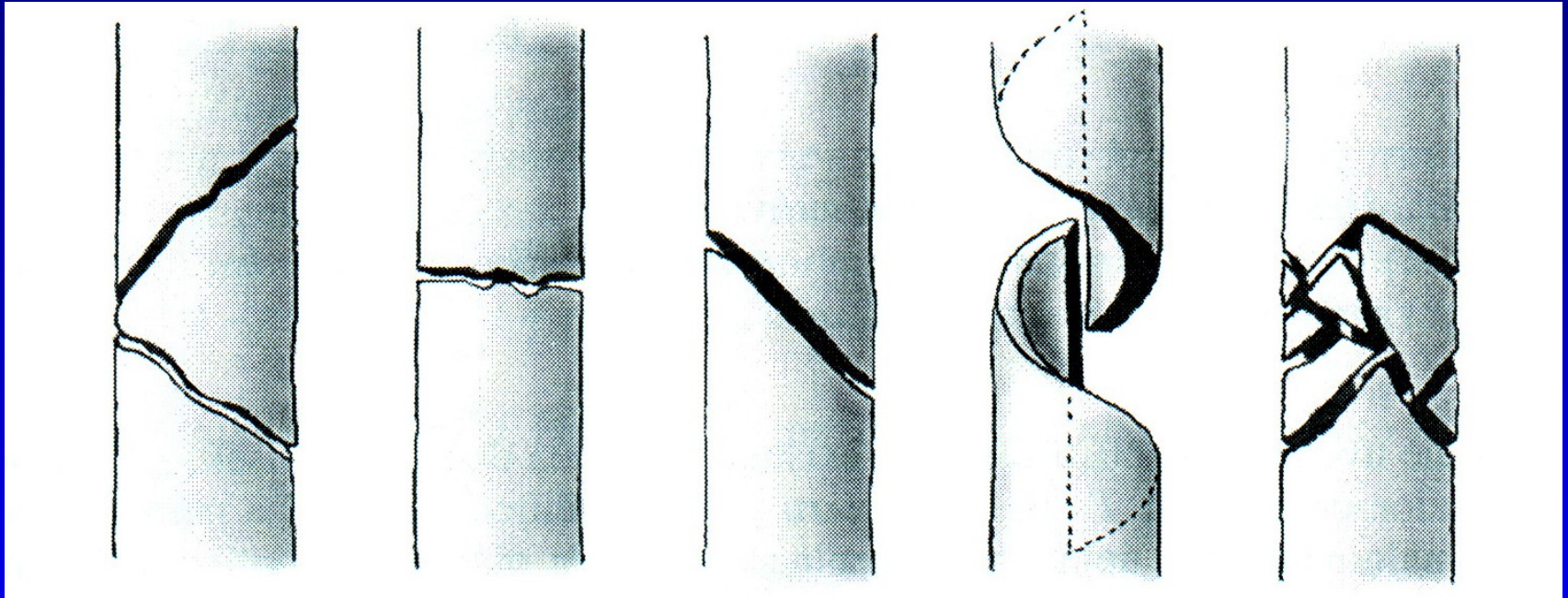

epifýza
metafýza

diafýza

metafýza
epifýza

Lomné linie

Motýlovitý interfragment

Příčná

Šikmá

Spirální

Kominutivní

Posun fragmentů

Dislocatio ad axim

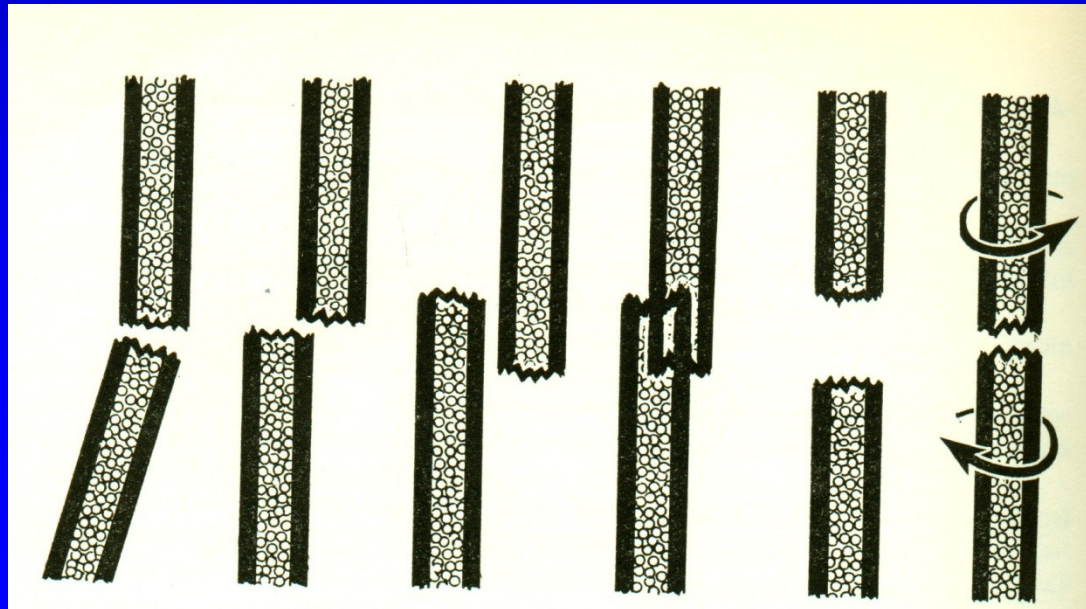
Dislocatio ad latus

Dislocatio ad longitudinem cum contractione

Impactio

Dislocatio ad longitudinem cum distractione

Dislocatio ad peripheriam

Klinické příznaky zlomeniny

- Bolest spontánní a palpační
- Otok, hematom
- Functio laesa
- Deformace
- Krepitace
- Patologická pohyblivost

Hojení zlomenin

Osteoblasty:

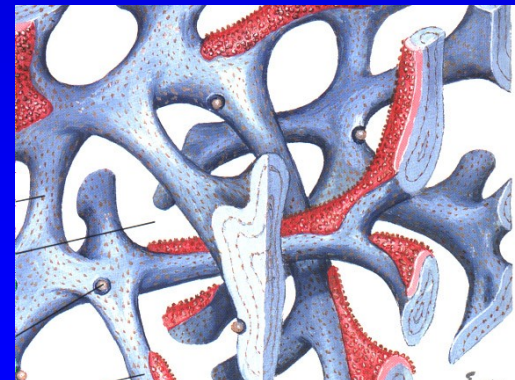
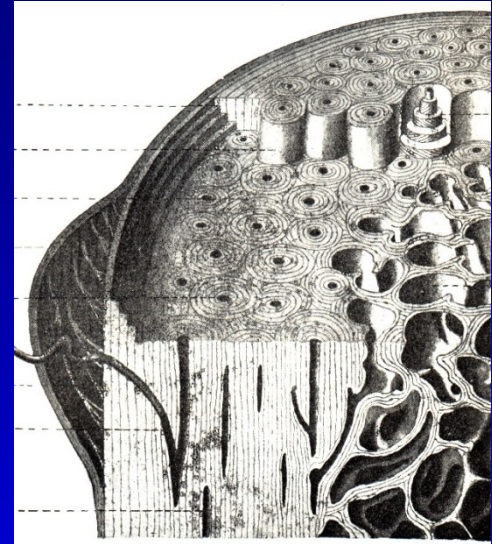
kambiová vrstva periostu a endostu,
trámce spongiózní kosti epifýz a metafýz

Osteoprogenitorní buňky:

retikulární, perivaskulární buňky,
monocyty

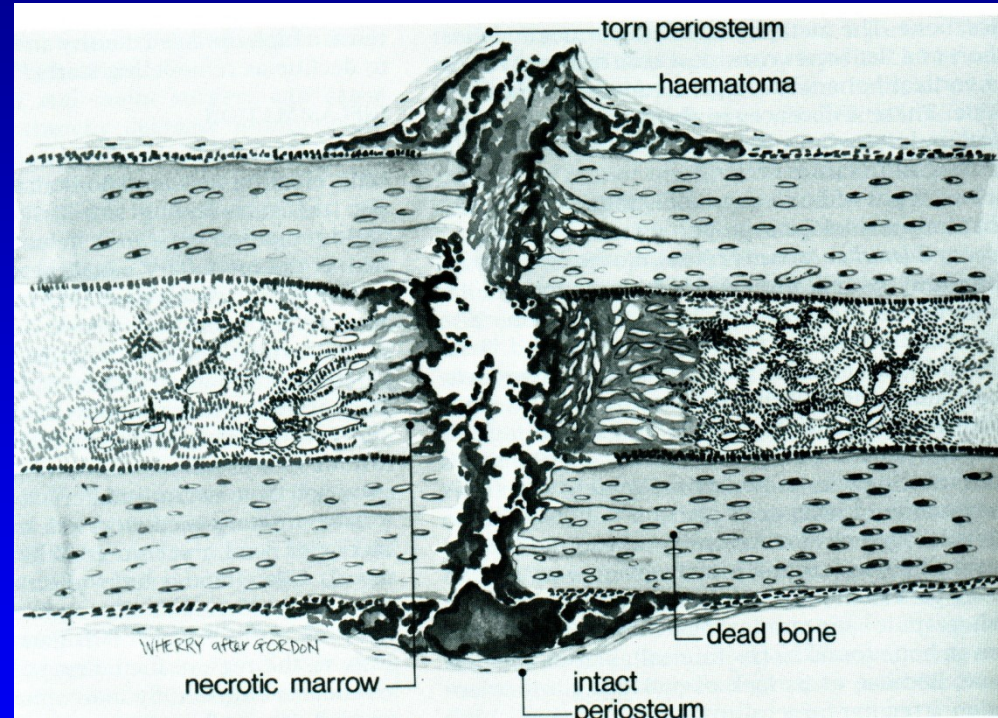
Diafýza - málo buněk, delší doba hojení

Epi a metafýza - hodně buněk
kratší hojení

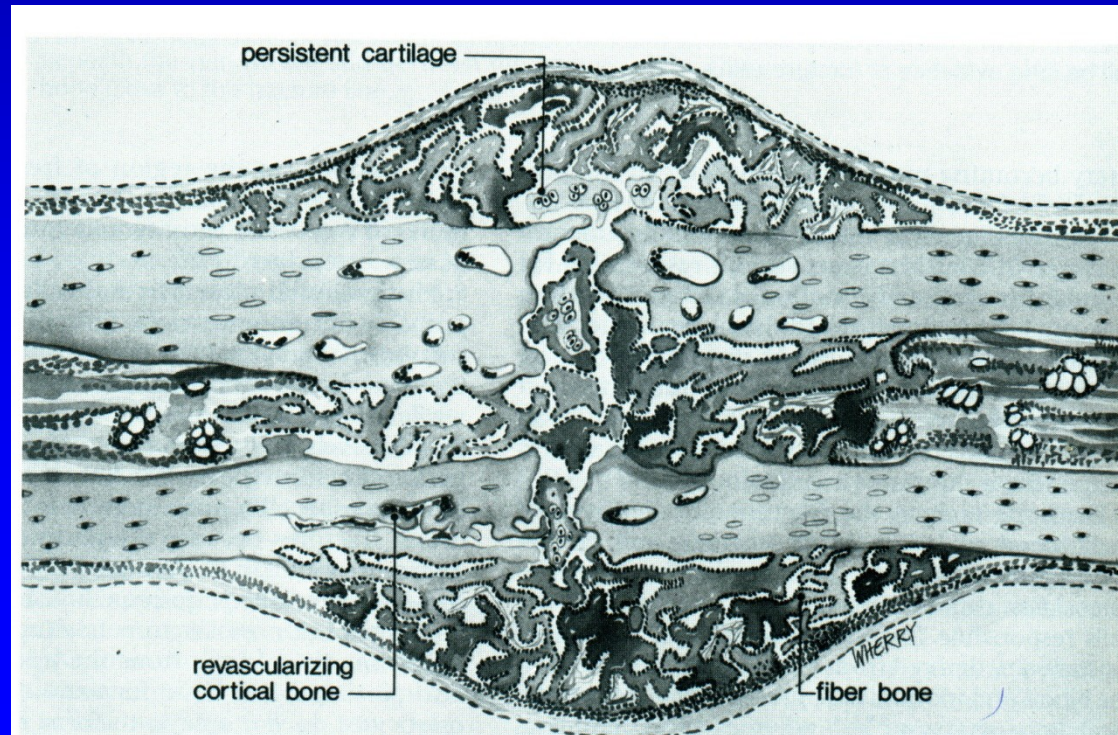
Hojení sekundární

1. Hematom
2. Granulační tkáň
3. Osteoid (od 5. dne)
4. Primární kostní svalek
(pletivová kost, částečně
vazivo a chrupavka,
od 6. dne se ukládají
vápenaté soli)

Hojení sekundární

5. Sekundární kostní svalek
(nahrazování pletivové kosti
kostí lamelární nebo trabekulární)
6. Remodelace kostního svalku

Primární hojení

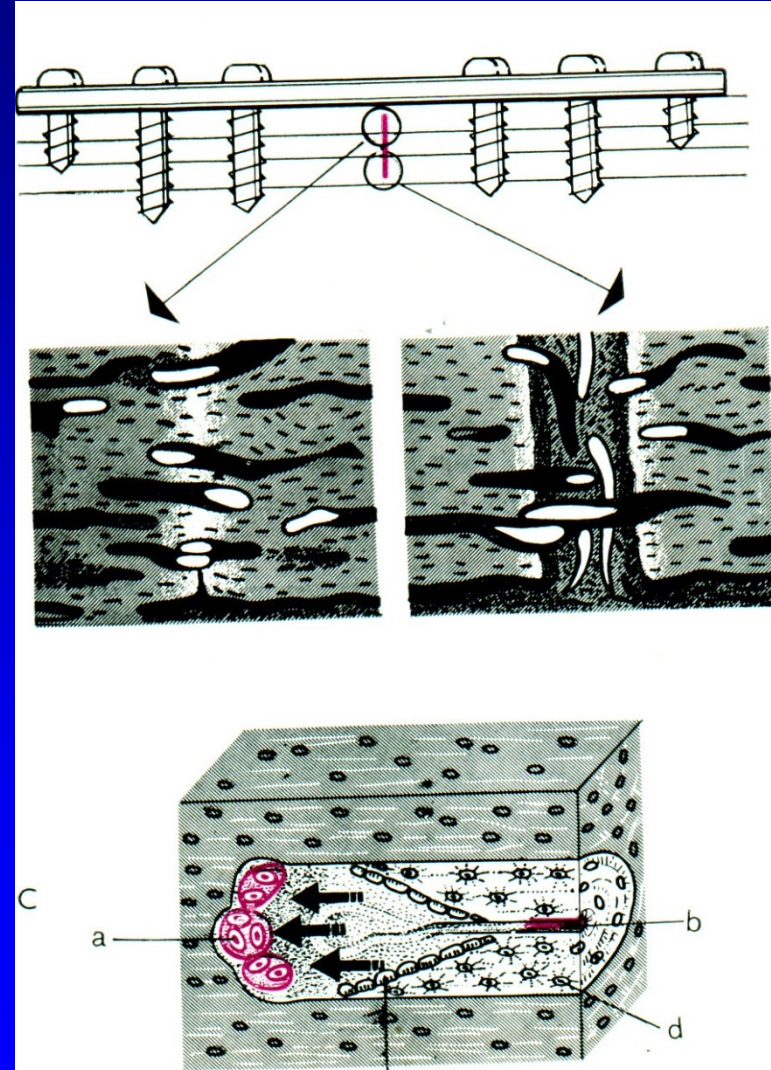
Předpokladem je stabilní fixace,
mechanický klid.

Je to hojení interkortikální
bez periostálního či endostálního svalku.

1. Kontaktní

2. Štěrbínové

Osteon: osteoklasty tvoří
rezorpční kanál, za nimi je céva
a podél ní osteoblasty.

Primární hojení

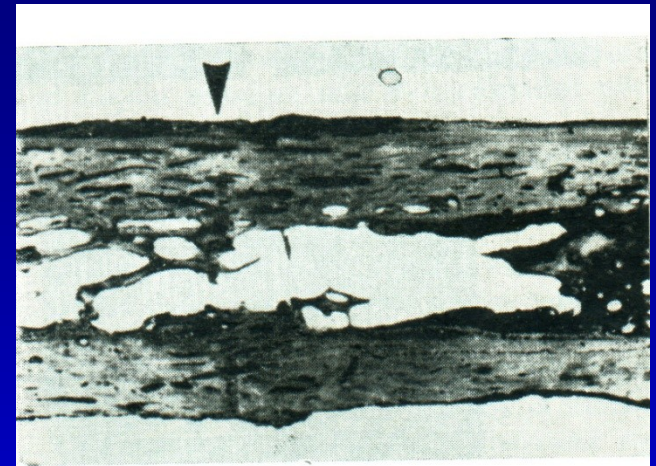
Funkční jednotka: **Osteon**
= Haverský systém

- osteoklasty tvoří rezorpční kanál,
za nimi je céva a podél ní osteoblasty.

Rychlost osteonů: 0,1 mm/den

Odbourávání a novotvorba

Bez vazivového a chrupavčitého svalku

5. Makropreparát osteotomie radia psa fixovan
kompresní dlahou (stav po 6 týdnech). Je vytvo
řen minimální periostální a endostální svalek

AO klasifikace

ASIF — Association for the Study of Internal Fixation

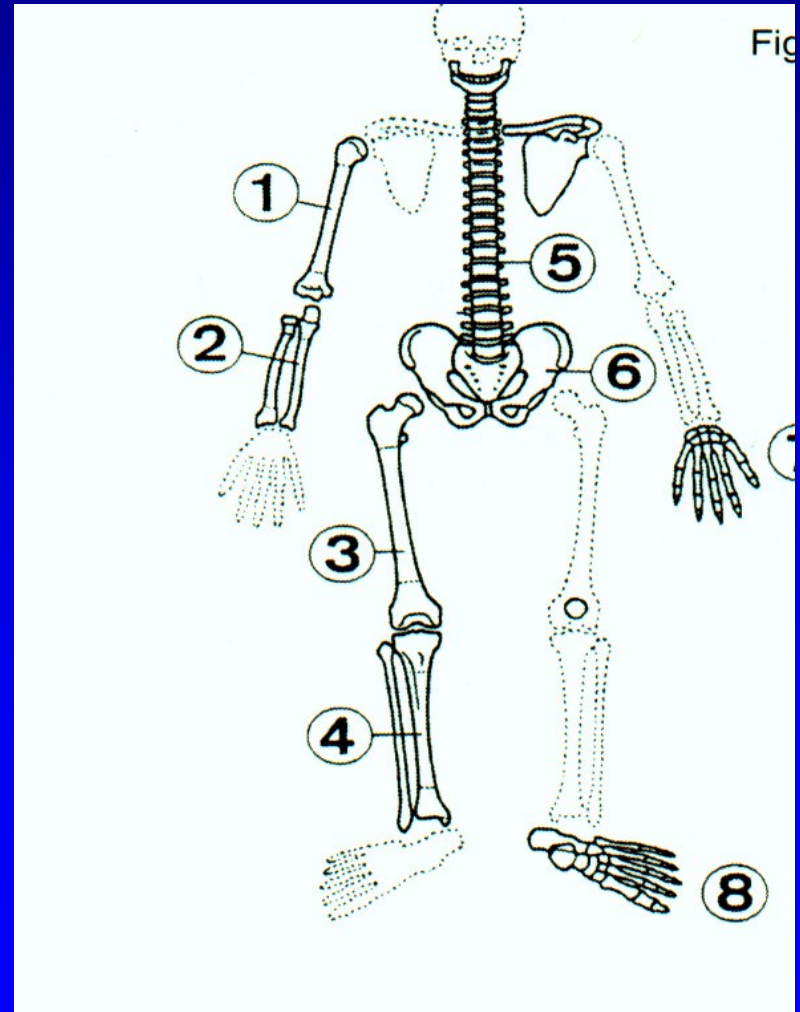
Davos, 1958.

E. Müller

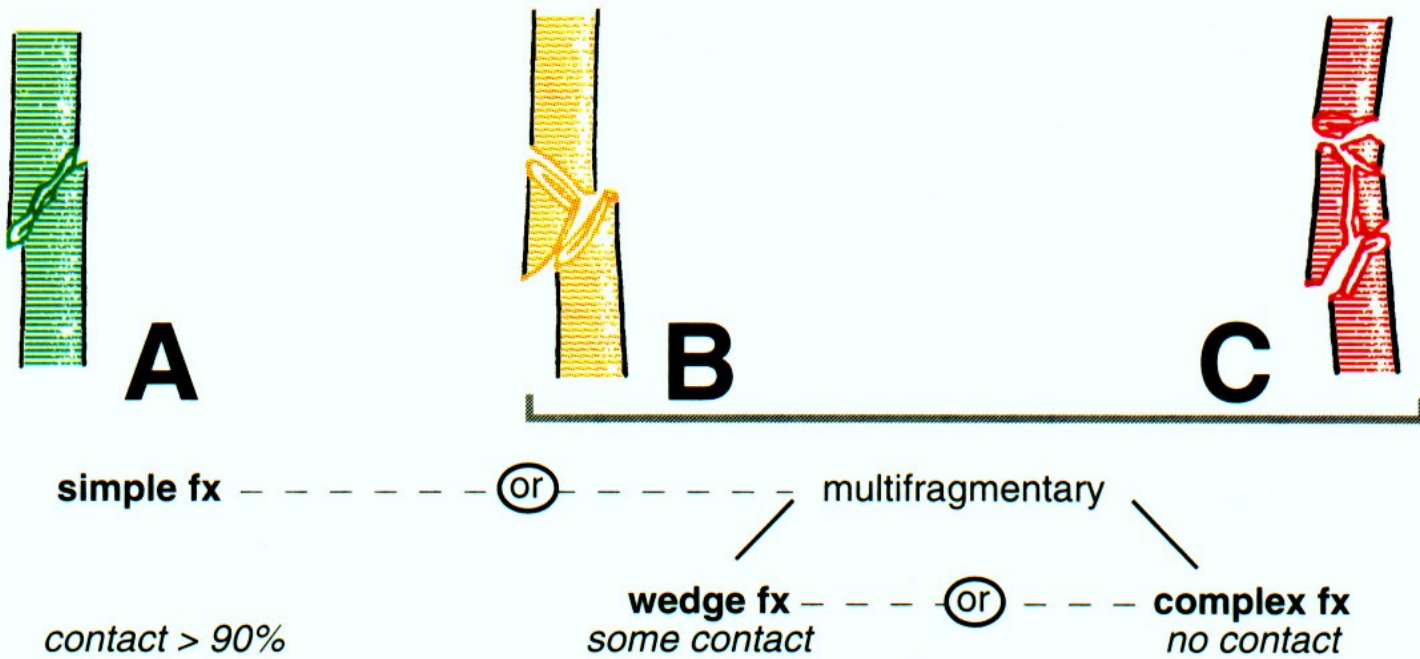
M. Allgöwer

H. Willenegger

- 1 - humerus
- 2 - předloktí

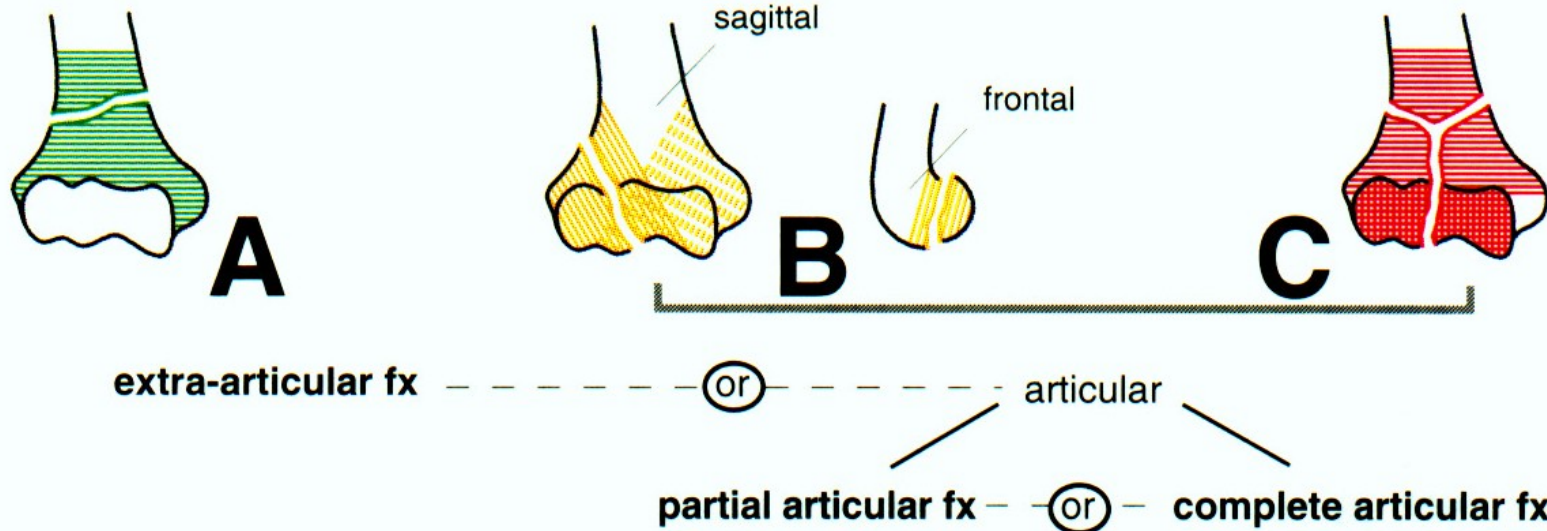
AO klasifikace - diafýza

Type

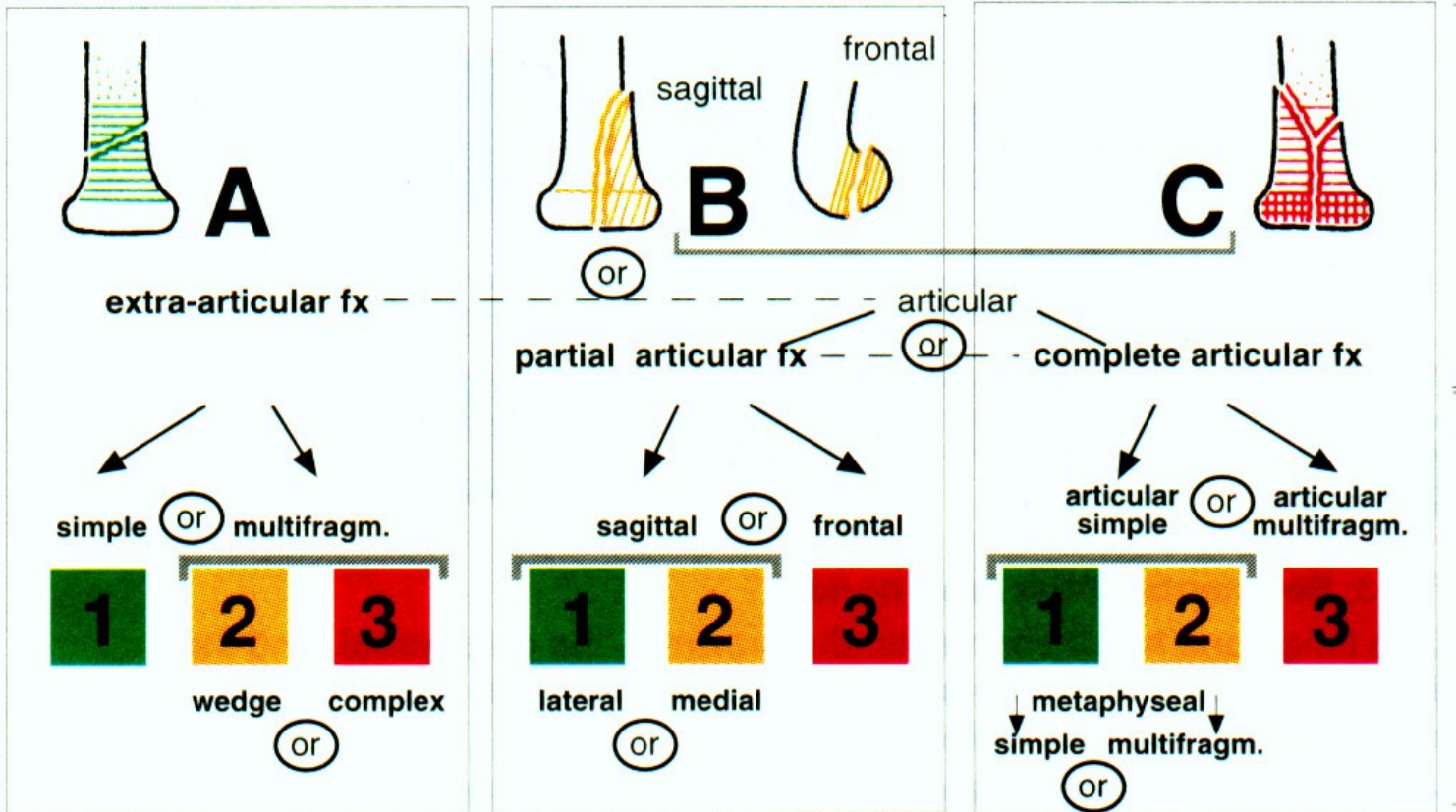
AO klasifikace

- metafýza, epifýza

Type

AO klasifikace

Type

Group

AO klasifikace - proximální část humeru

A1
Extra-articular
unifocal fx,
tuberosity

B1
Extra-articular
bifocal fx,
with metaphyseal
impaction

C1
Articular fx,
with slight
displacement

A2
Extra-articular
unifocal fx,
metaphyseal
impacted

B2
Extra-articular
bifocal fx,
without
metaphyseal
impaction

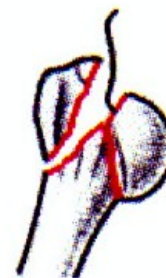
C2
Articular fx,
impacted
with marked
displacement

A3
Extra-articular
unifocal fx,
metaphyseal
non-impacted

B3
Extra-articular
bifocal fx,
with glenohumeral
dislocation

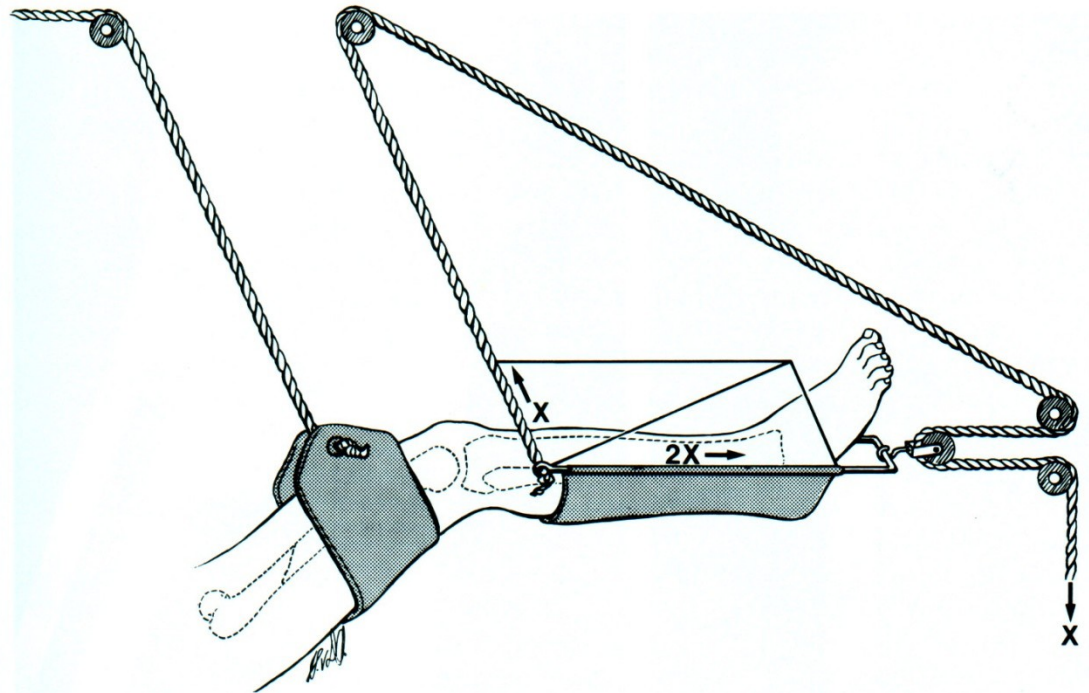
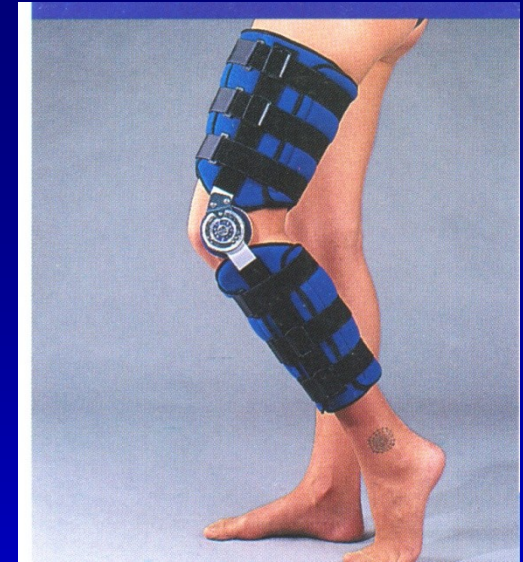
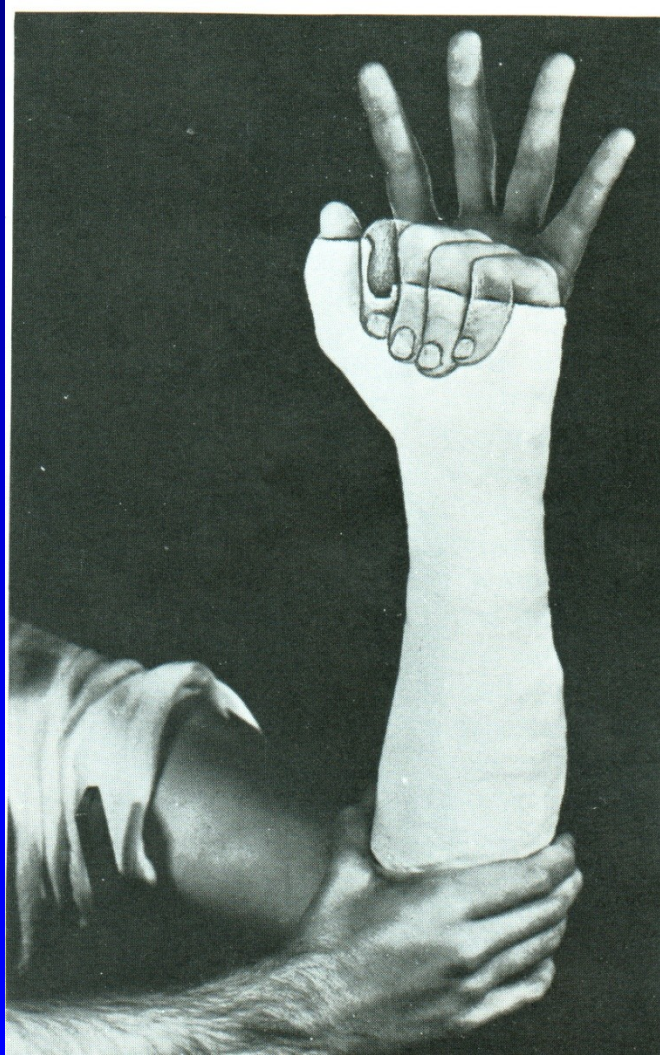
C3
Articular fx,
dislocated

Léčení zlomenin

Konzervativní:

- 1. Repozice
- 2. Retence (imobilizace)
- 3. Rehabilitace

Konzervativní léčení

Léčení zlomenin

Operativní: tam, kde získáme výhodu před konzervativní metodou.

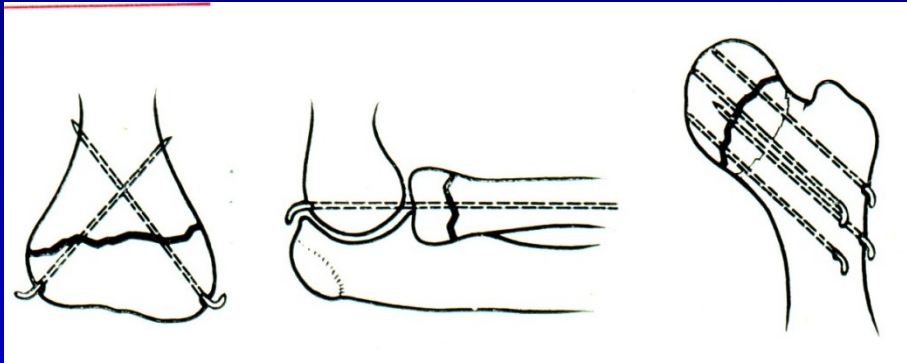
- Nitrokloubní zlomeniny
- Dislokované zlomeniny nereponovatelné zavřeným způsobem
- Zlomeniny krčku femuru
- Diafyzární zlomeniny
- Otevřené zlomeniny

Osteosyntéza

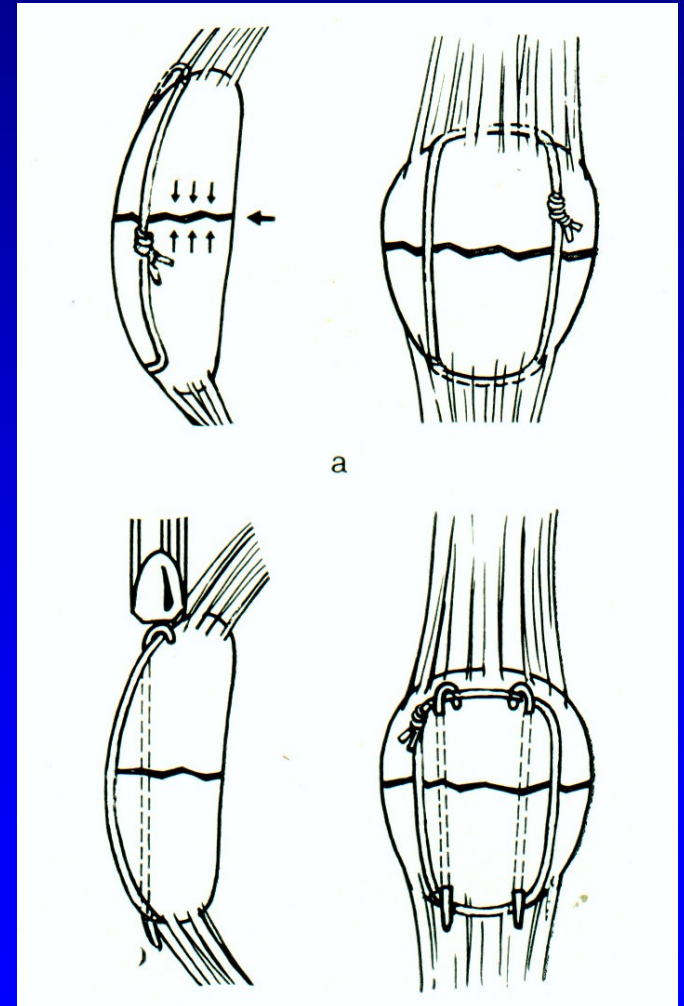
- Cíl - anatomická repozice
- Absolutní stabilita (dlaha)
- Relativní stabilita (elastická stabilita), + sekundární hojení s periost a endost. svalkem

Osteosyntéza

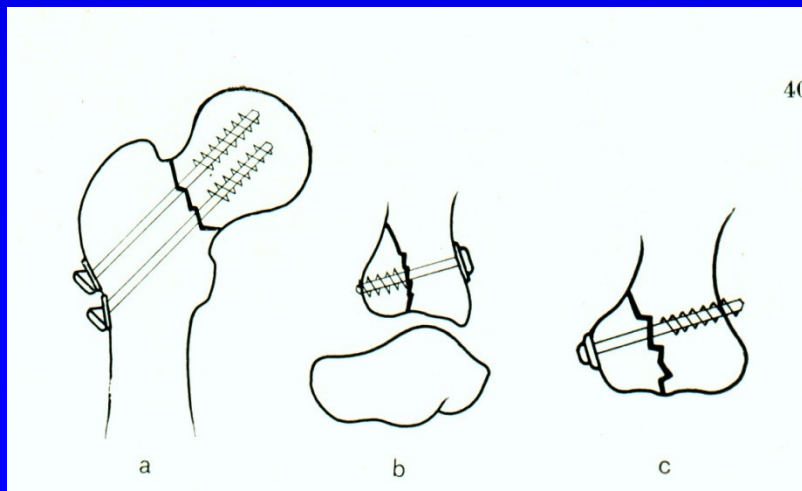
Kirschnerovy dráty

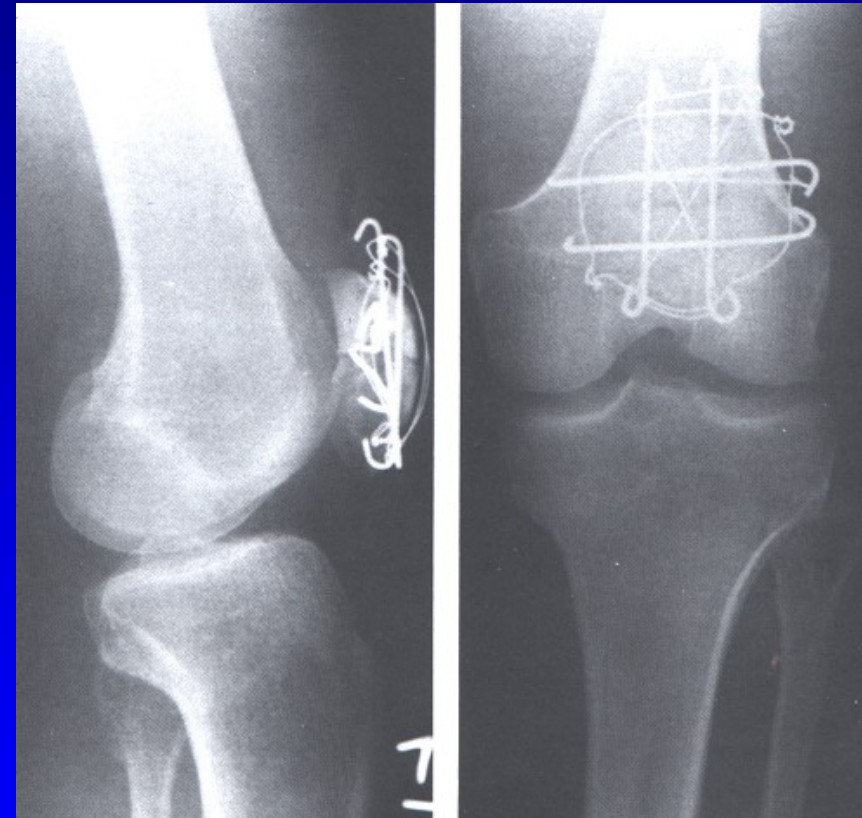
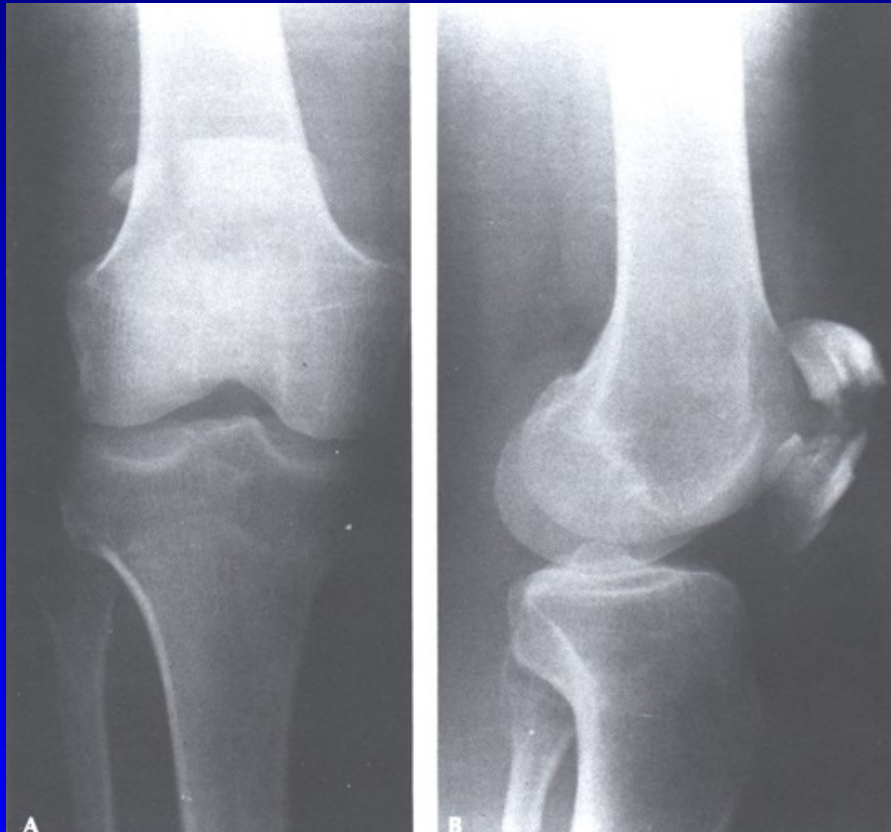
Tahová cerclage

AO šrouby kortikální spongiózní

Tahová cerclage pately

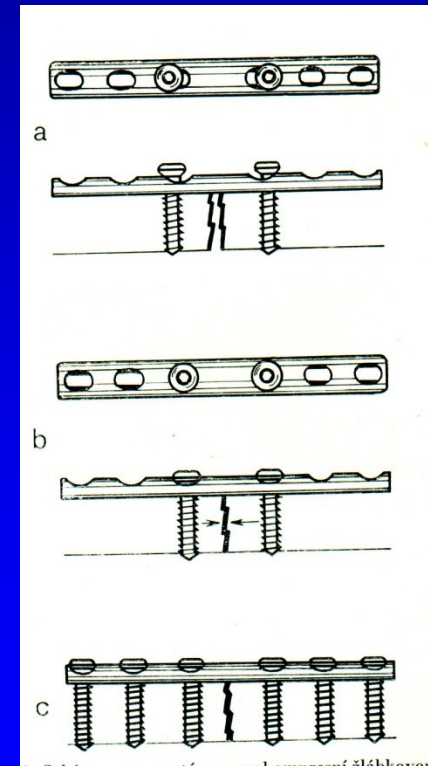
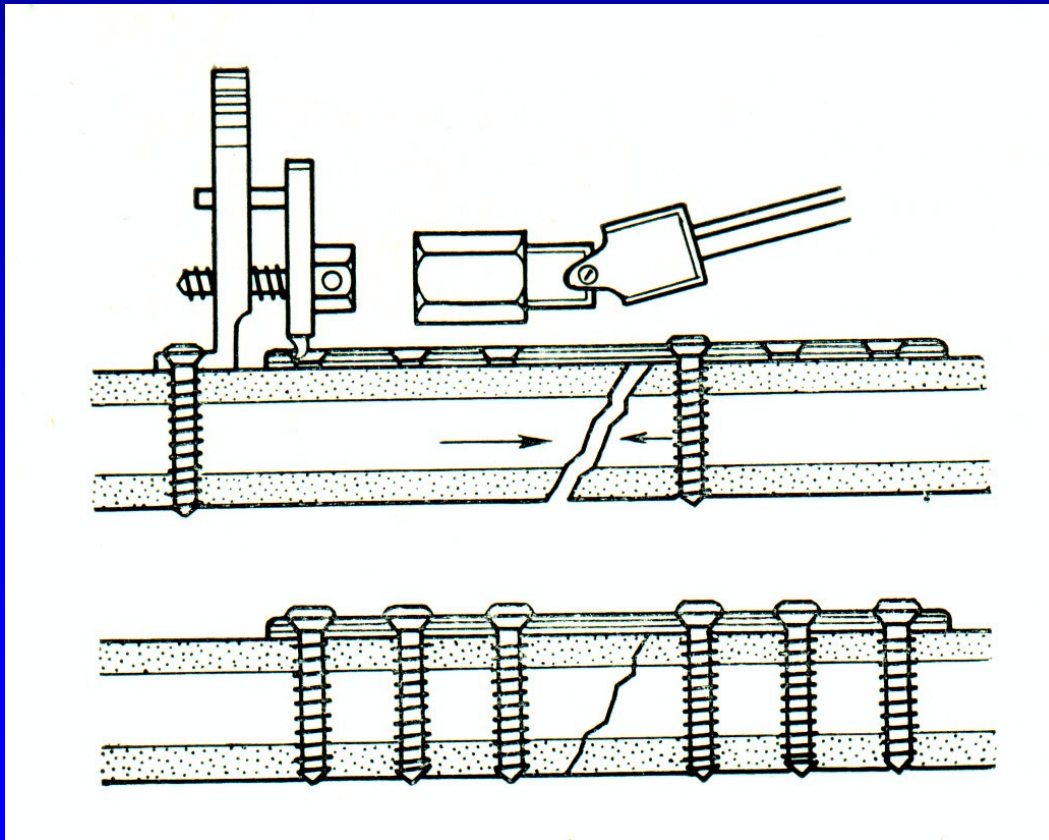
AO dlahy rovné

Kompresní AO dlahá
- kompresarium

Samokompresní

AO dlahá

DCP- dynamic compression
plate

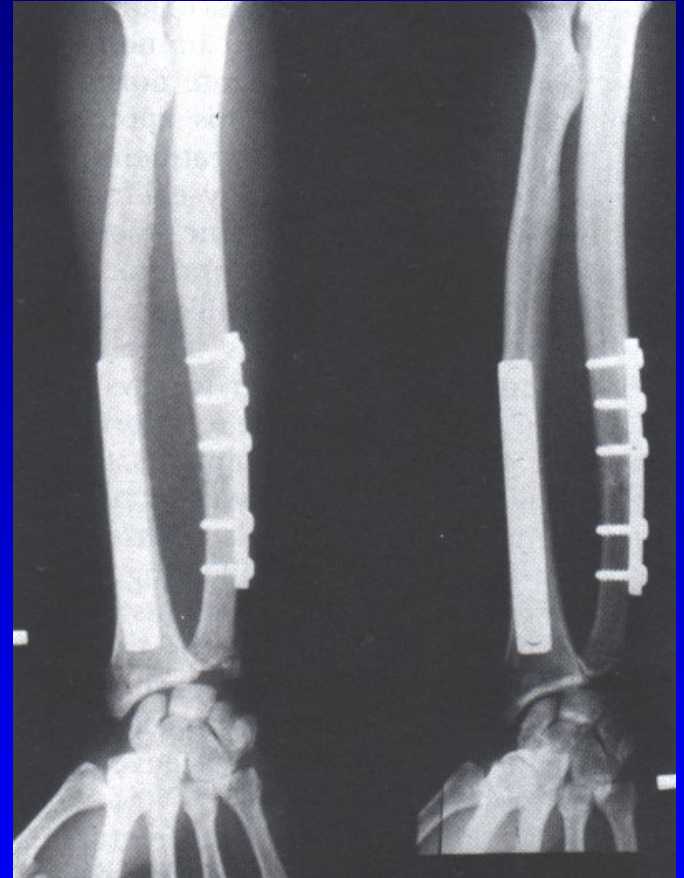

LC-DCP (low contact)

Repozice a dlaha

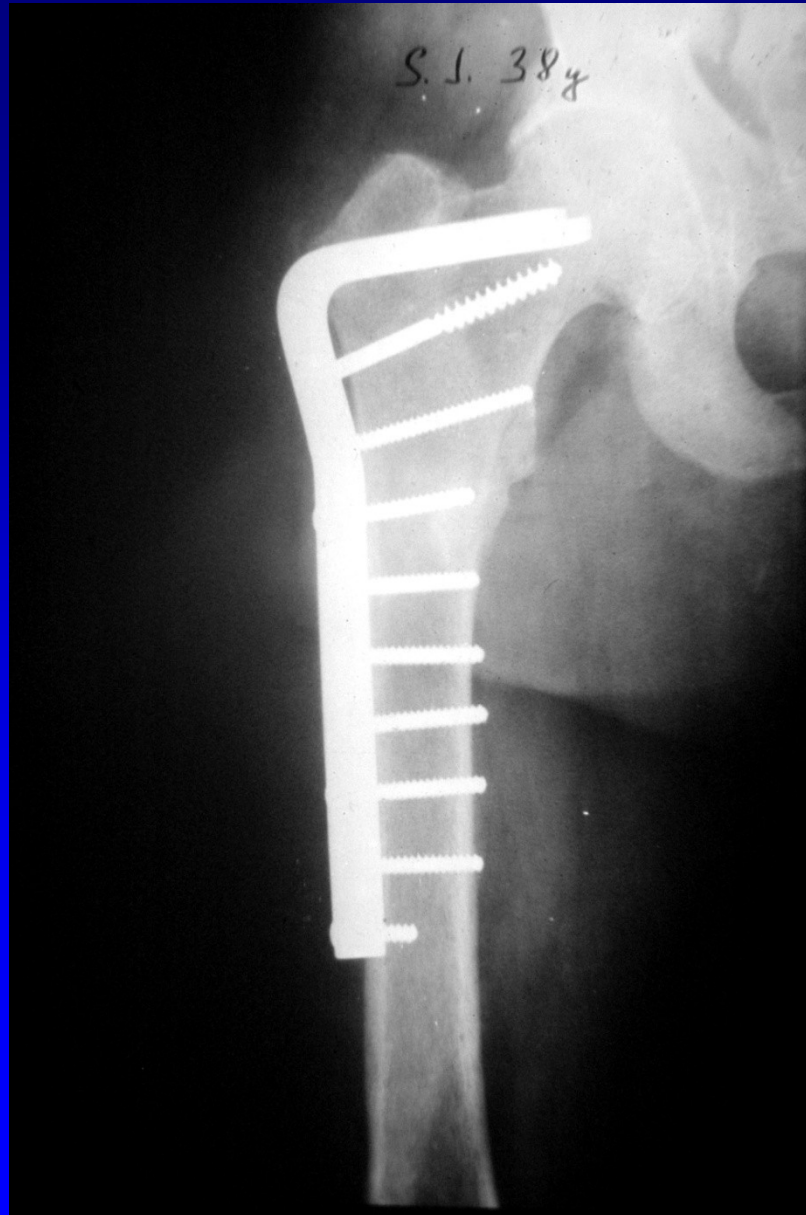
ORIF technika
- otevřená repozice

MIPPO –
nepřímá repozice

Osteosyntéza AO dlahou rovnou
ORIF

AO dlaha úhlová

Locking compression plate - LCP

Kónický závit s malým stoupáním
Úhlově stabilní šrouby s monokortikální
fixací se závitem v hlavě šroubu
Samořezné

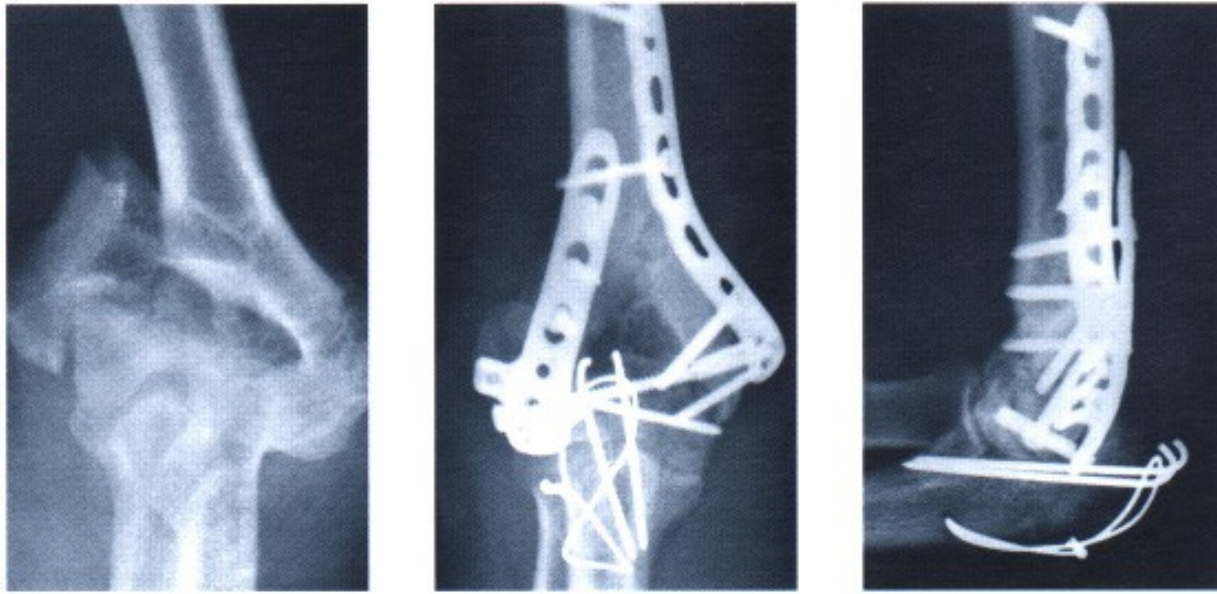
V epifýze bikortikálně
V diafýze monokortikálně

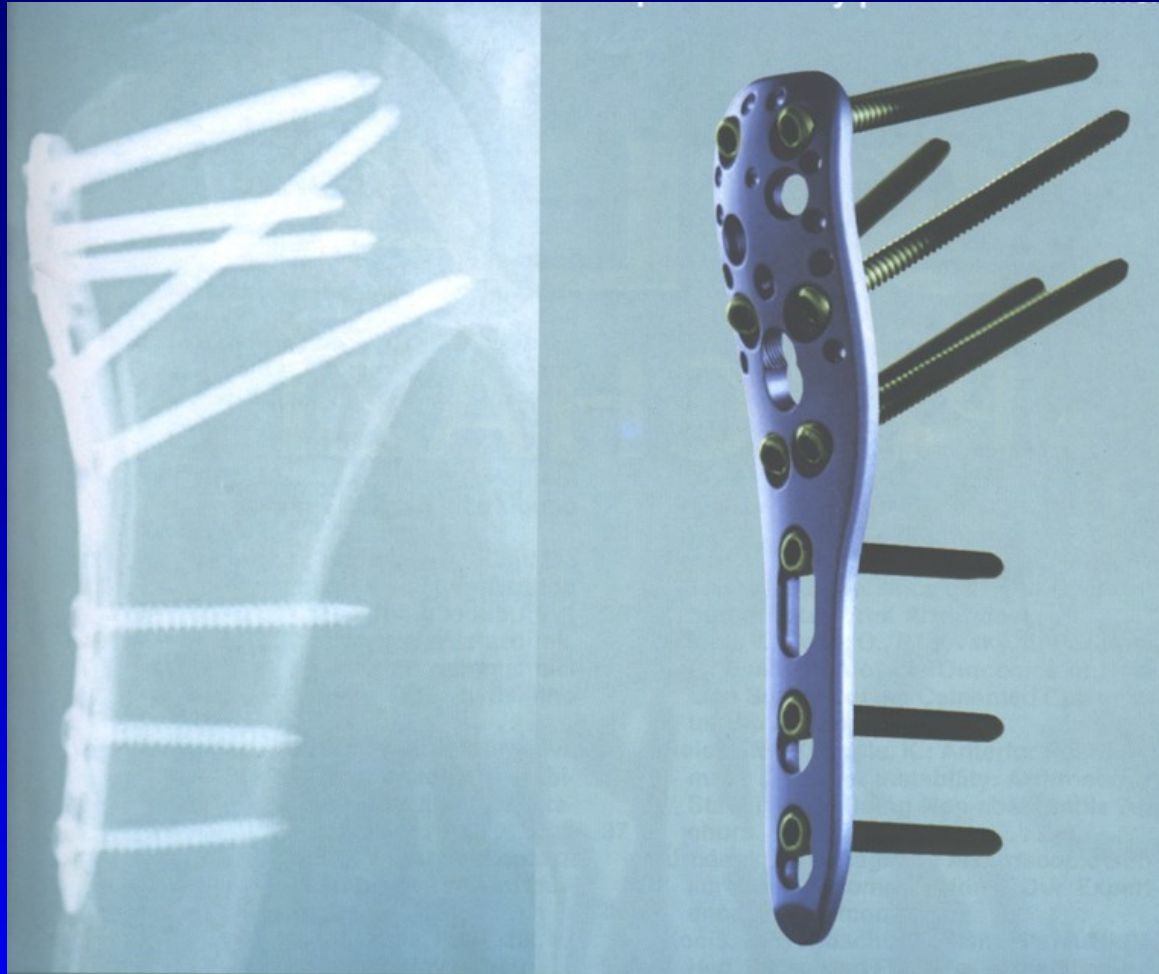
Kompresivní šrouby šikmo vedené
Limitovaný kontakt
Preformovány pro určitou
anatomickou krajinu
Titanové

Locking compression plate - LCP

V epifýze bikortikálně
V diafýze monokortikálně

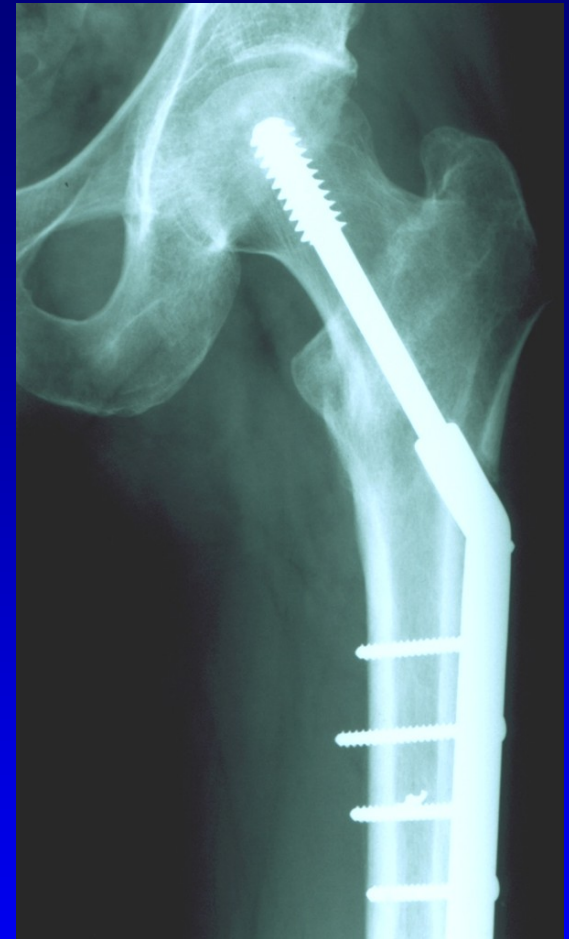
Úhlově stabilní dlahá Philos
Anatomicky tvarovaná

DHS

Dynamic hip screw

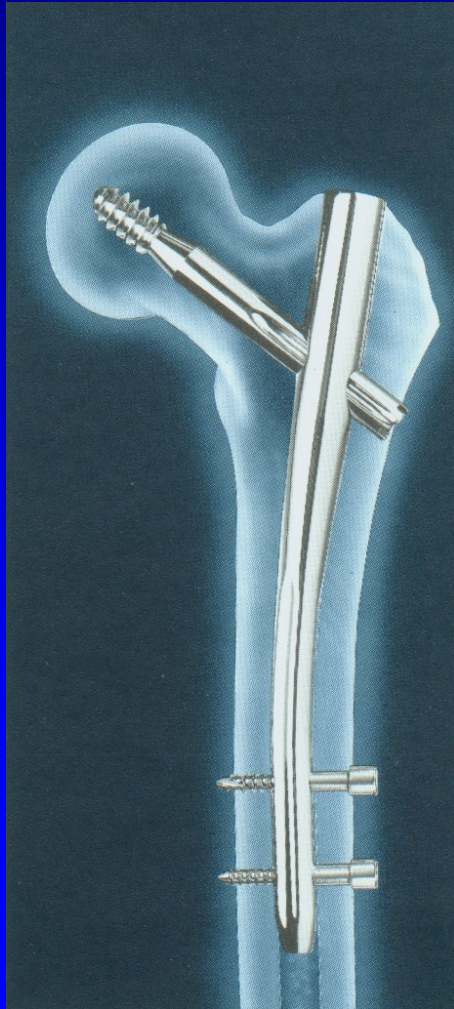
DCS

Dynamic condylar screw

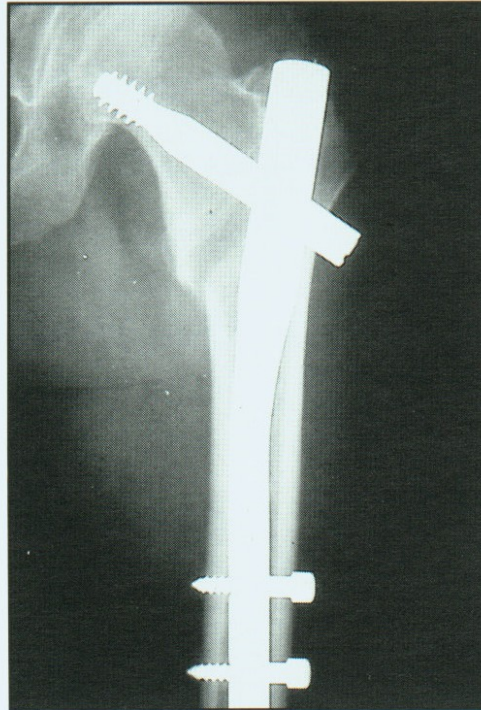

Gama hřeb

Gamma locking nail

Gamma locking nail

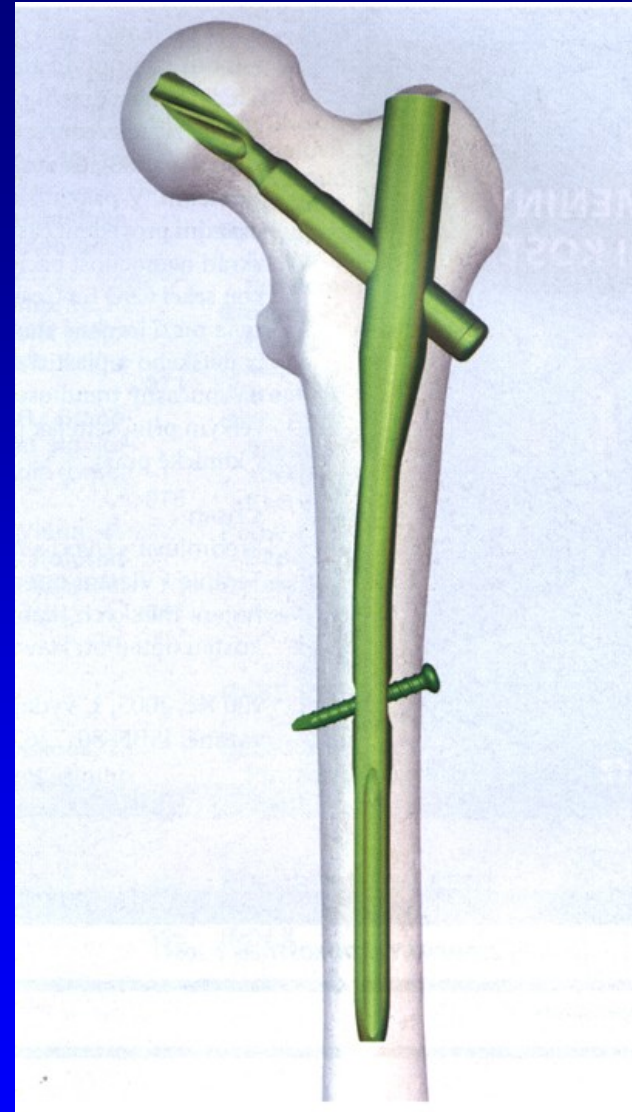

Hřeb PFNA

Šroubový hřeb do krčku

Rotační a úhlová stabilita

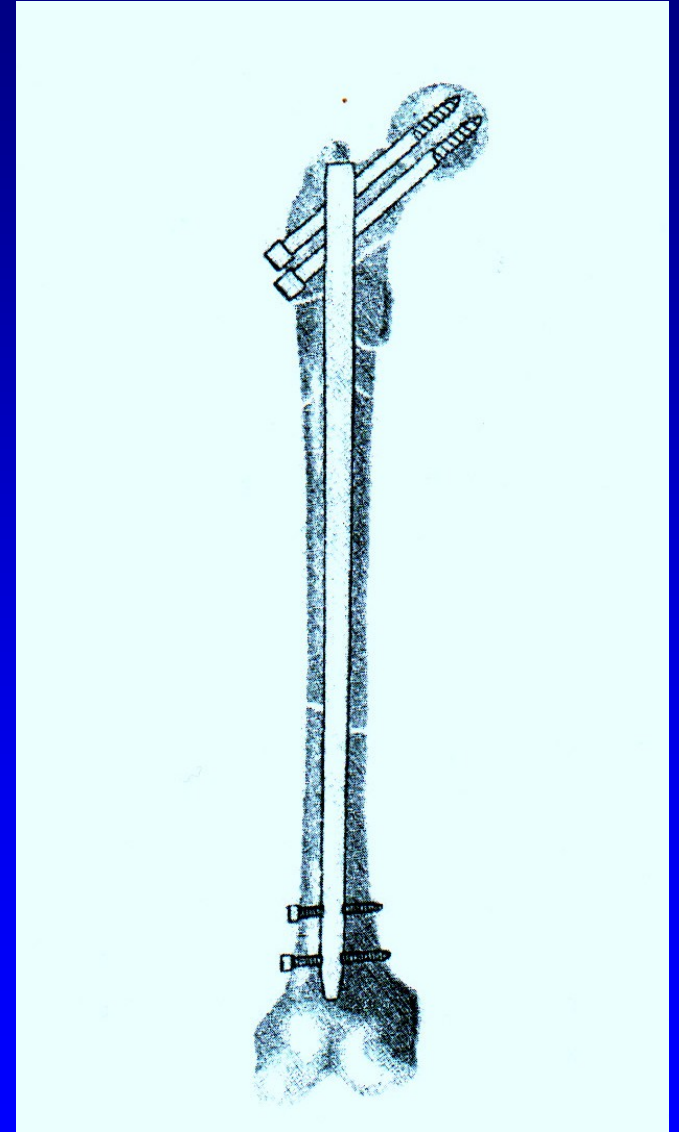
Statické i dynamické
distální jištění

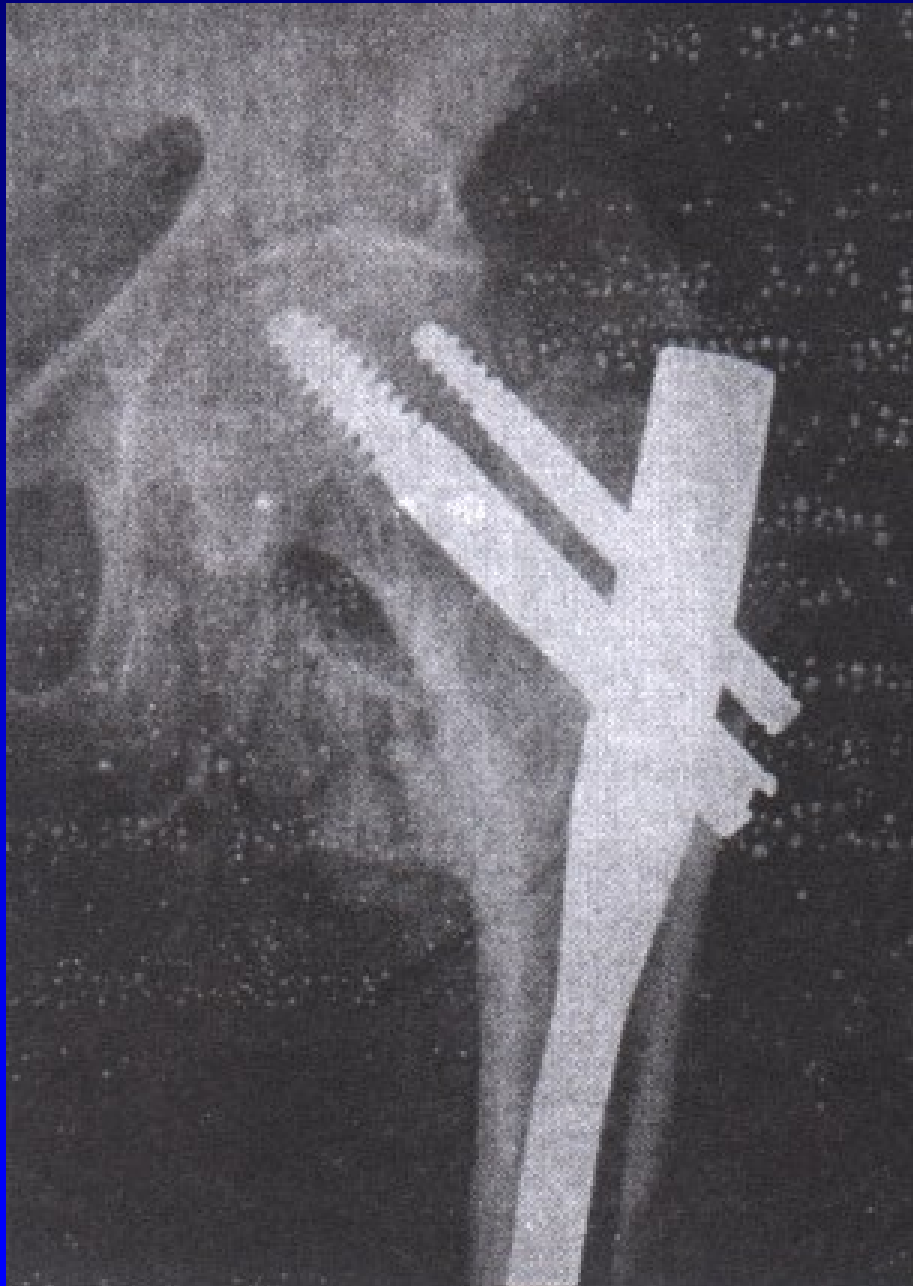

PFNA Synthes

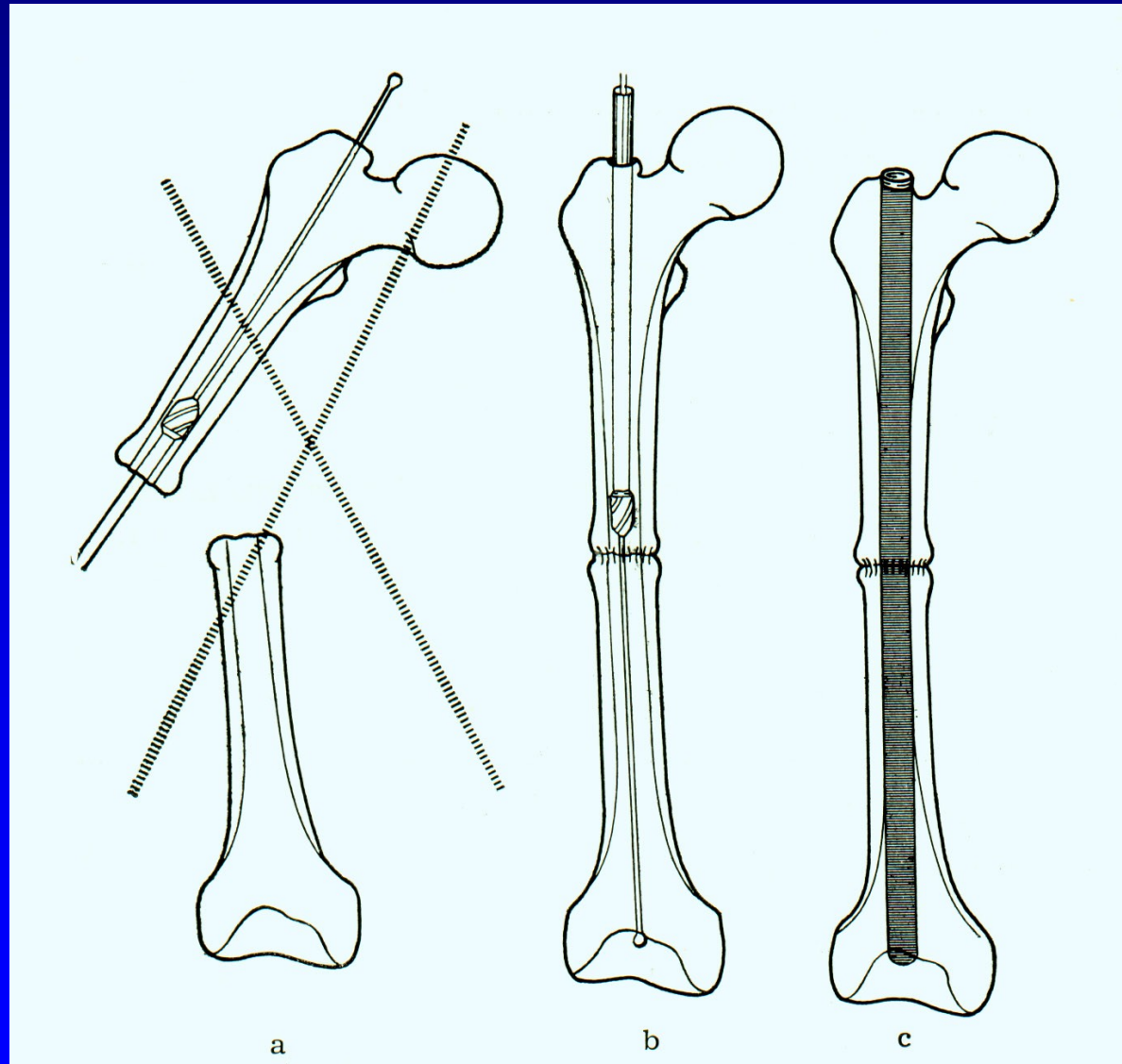
PFN - proximal femoral nail

Rekonstrukční hřebíky

Küntscherův nitrodřeňový hřeb

Zajištěné nitrodřeňové hřebcování

Předvrtané:

Silnější
flexibilní frézy

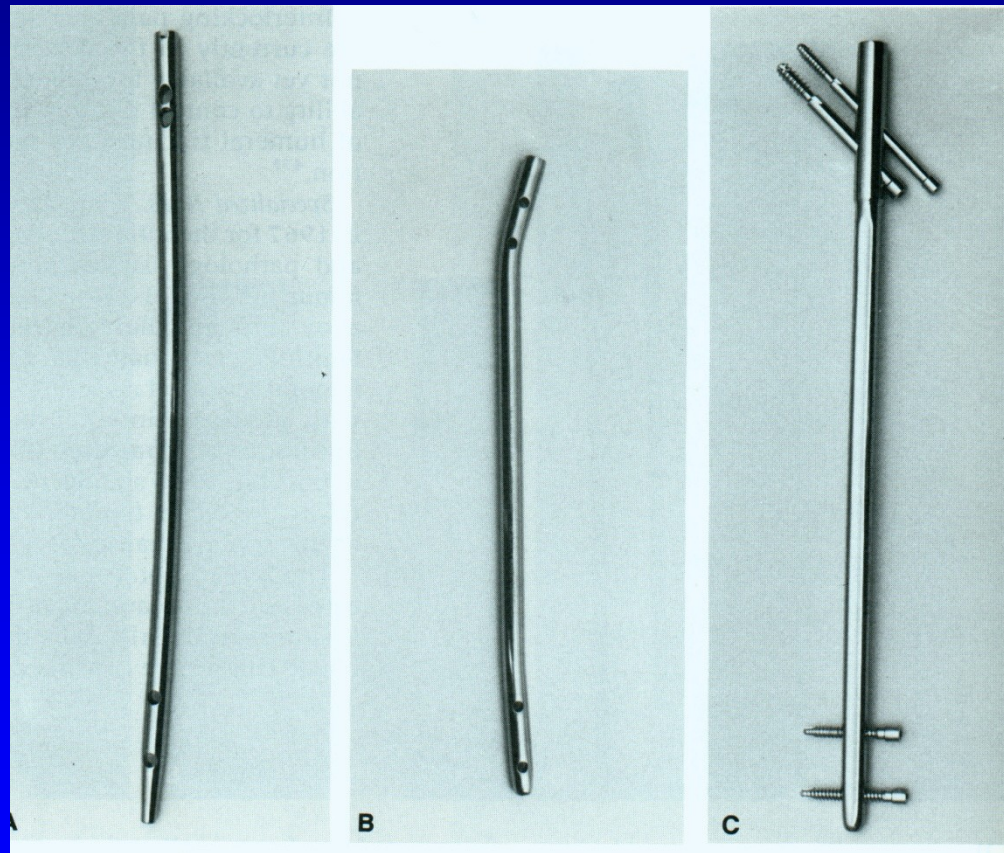
Duté

Zavádějí se po drátu

Velmi dobrá stabilita

Riziko tukové embolie

U typu A,B

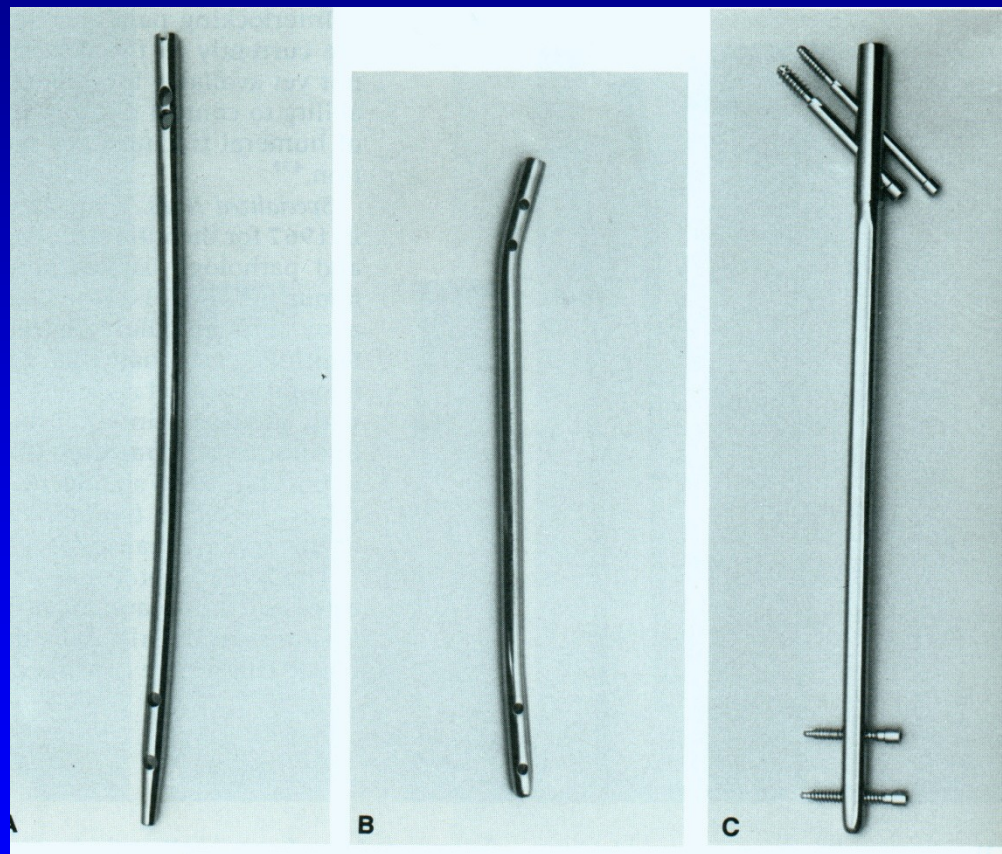
Zajištěné nitrodřeňové hřebcování

Nepředvrtané:

Solidní
proximální i distální
Jištění

Menší stabilita

U typu C

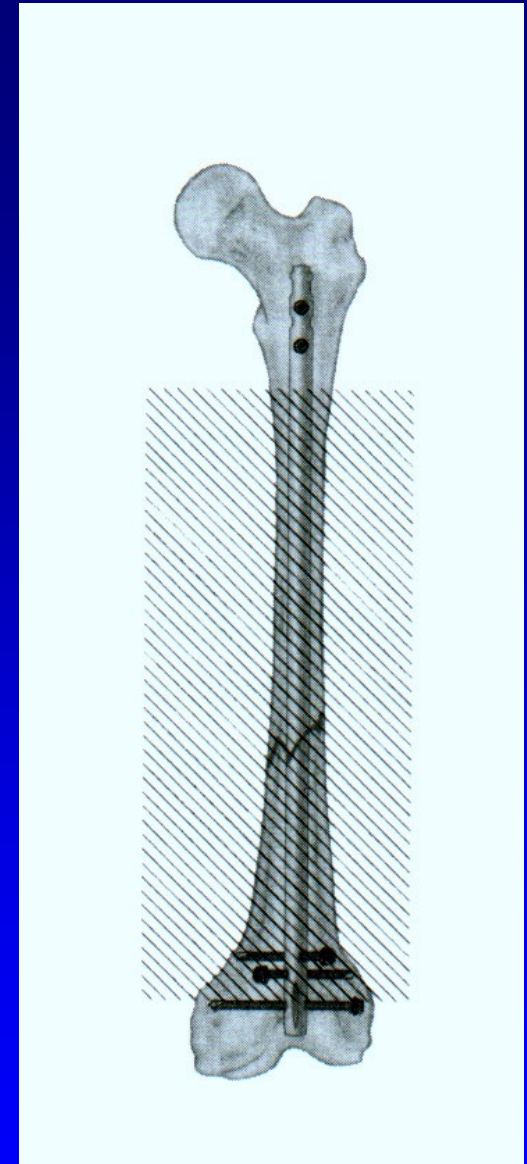
Zajištěný nitrodřeňový hřeb femuru

Zajištění rotační stability

statické- kruhové otvory

dynamické- oválný otvor

s možností komprese fragmentů

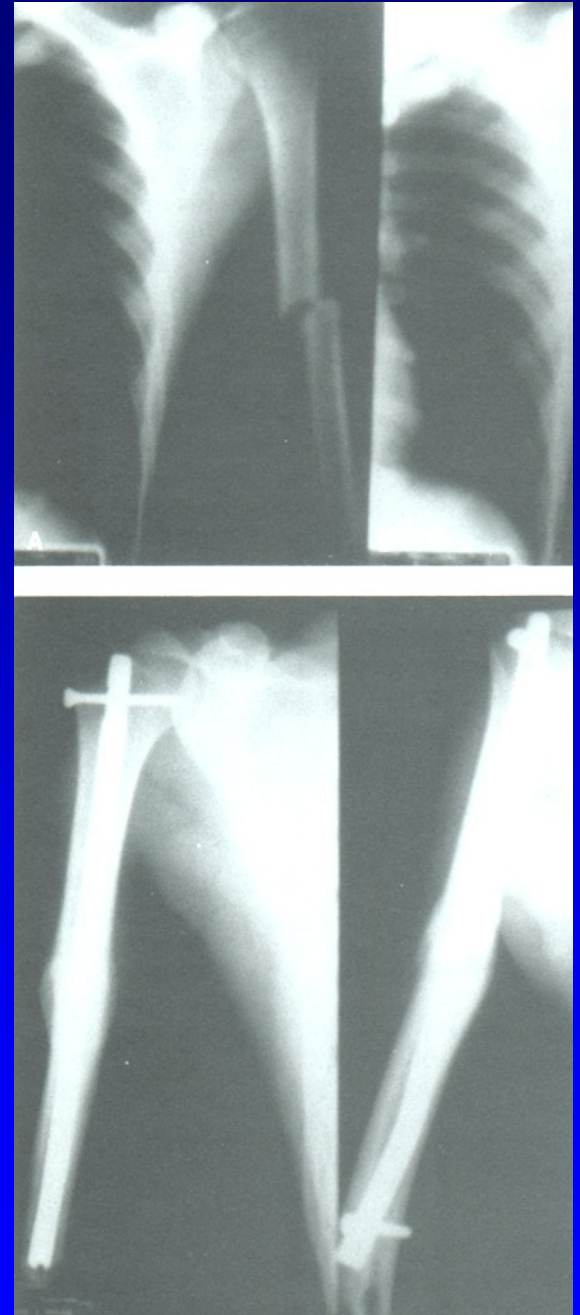

Střední 3 pětiny diafýzy femuru

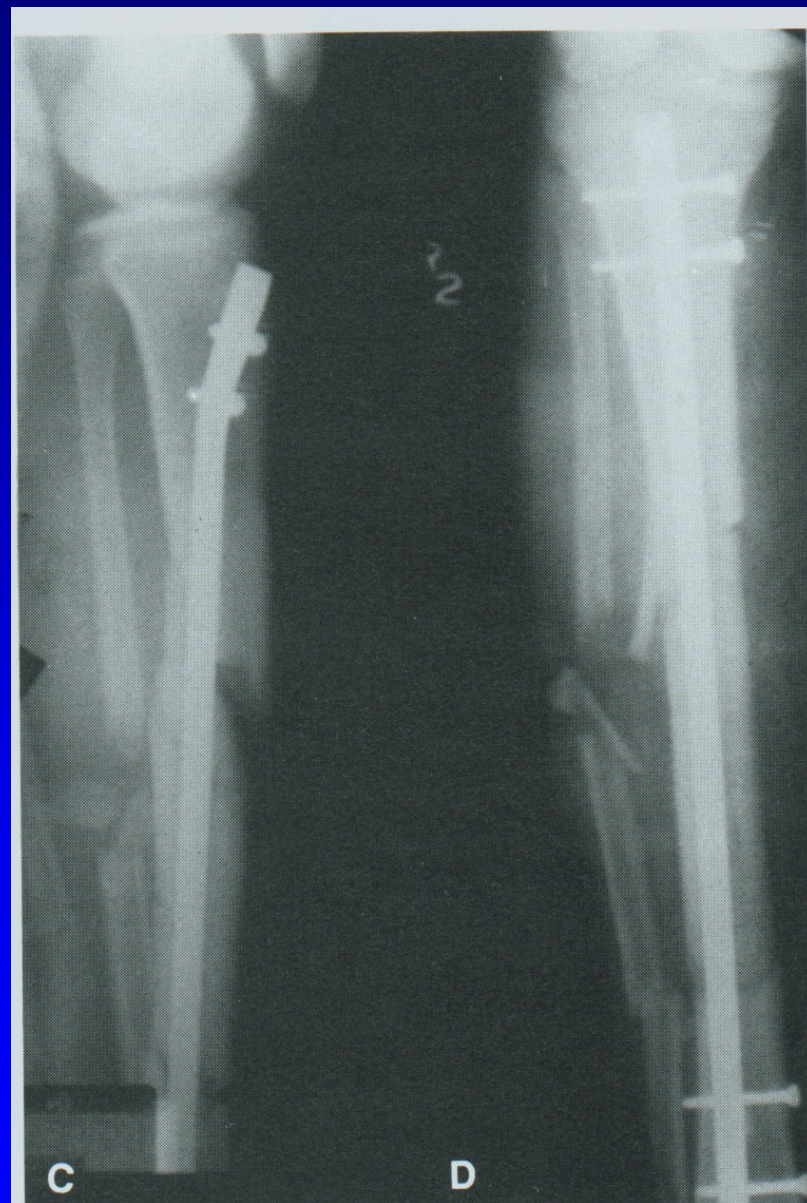
Nitrodřeňový hřeb femuru

Zajištěný nitrodřeňový hřeb humeru

UHN

Zajištěný nitrodřeňový hřeb tibie

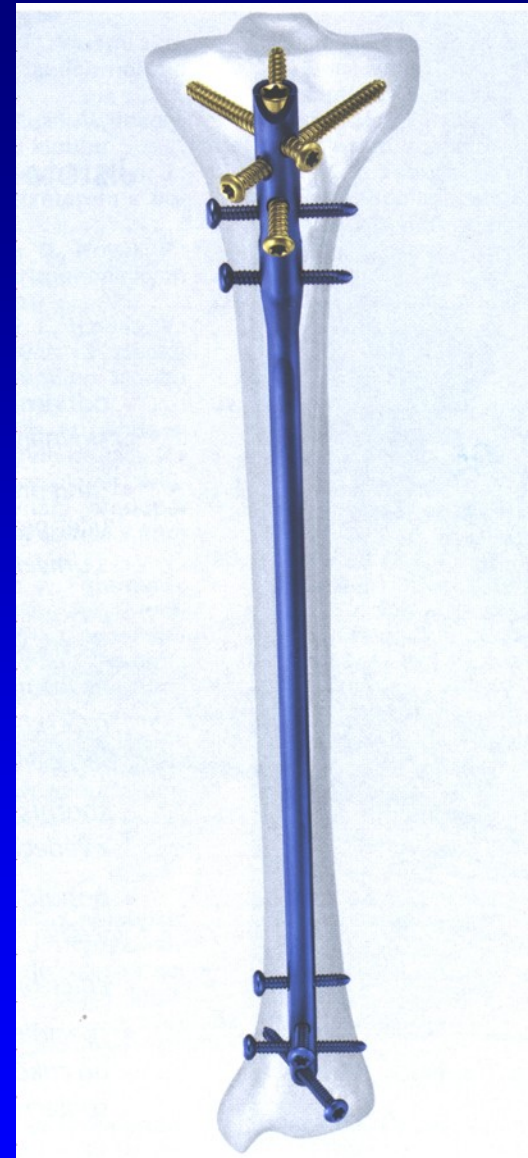

Tibiální hřeb Synthes

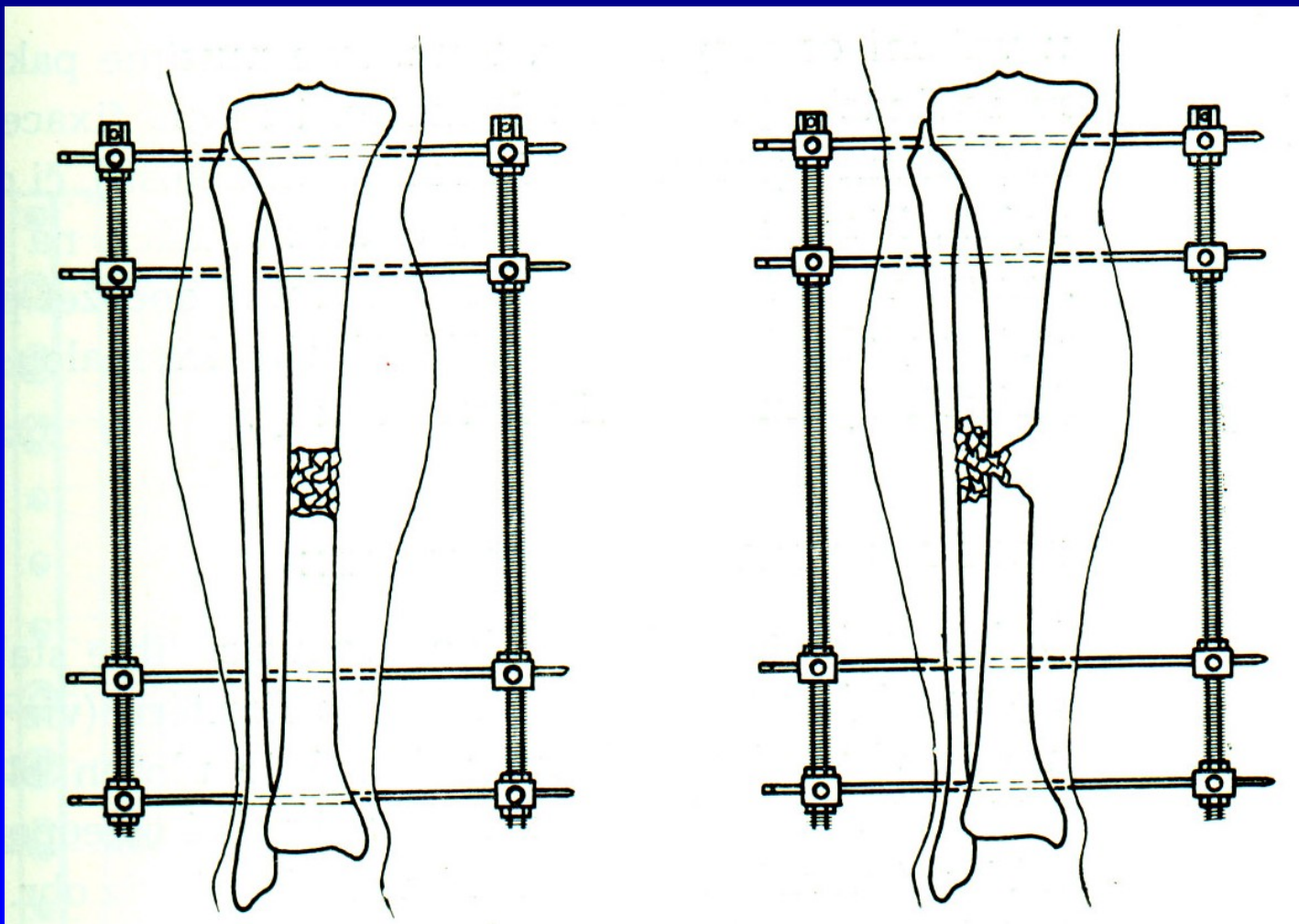
Ocel

Titan

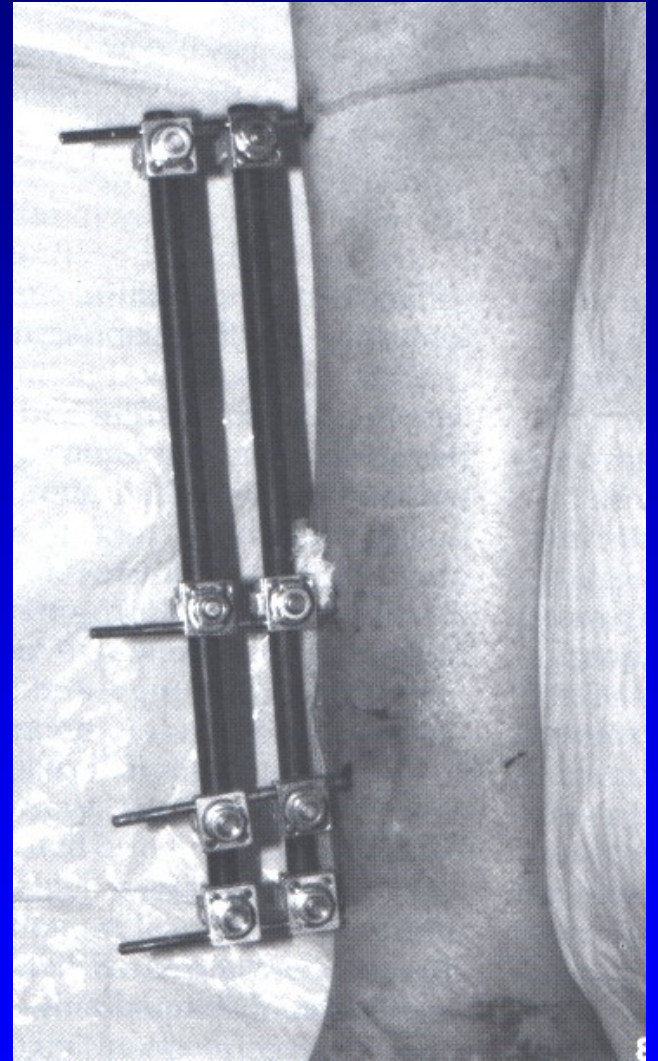
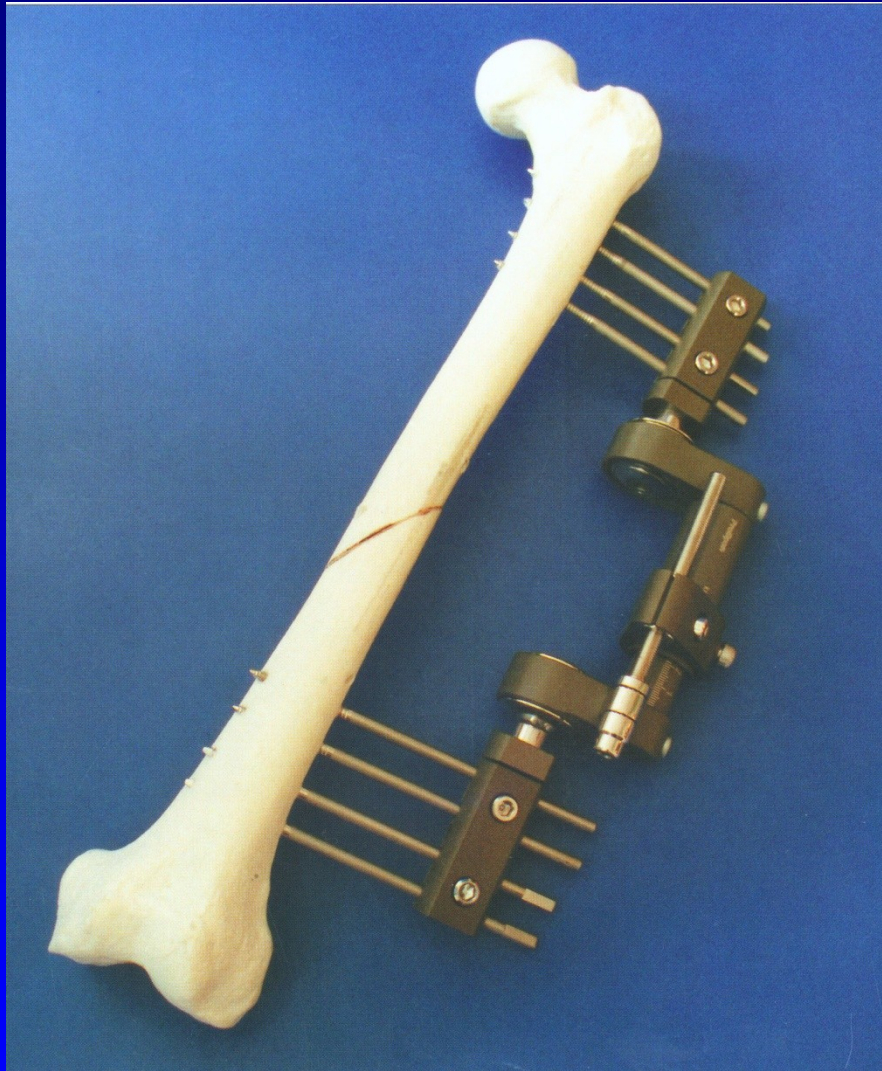
Anatomické zakřivení

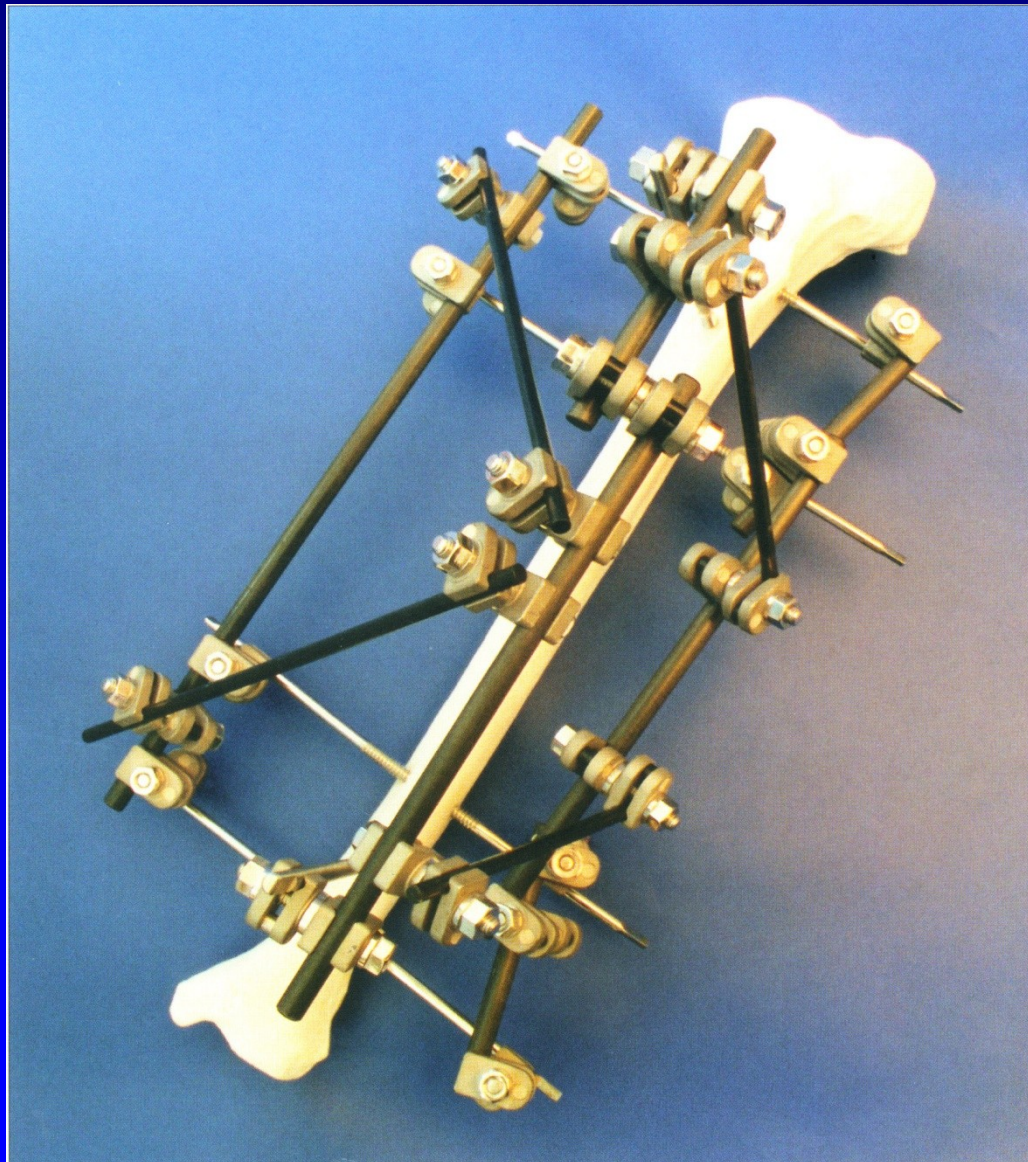
Rámový zevní fixátor

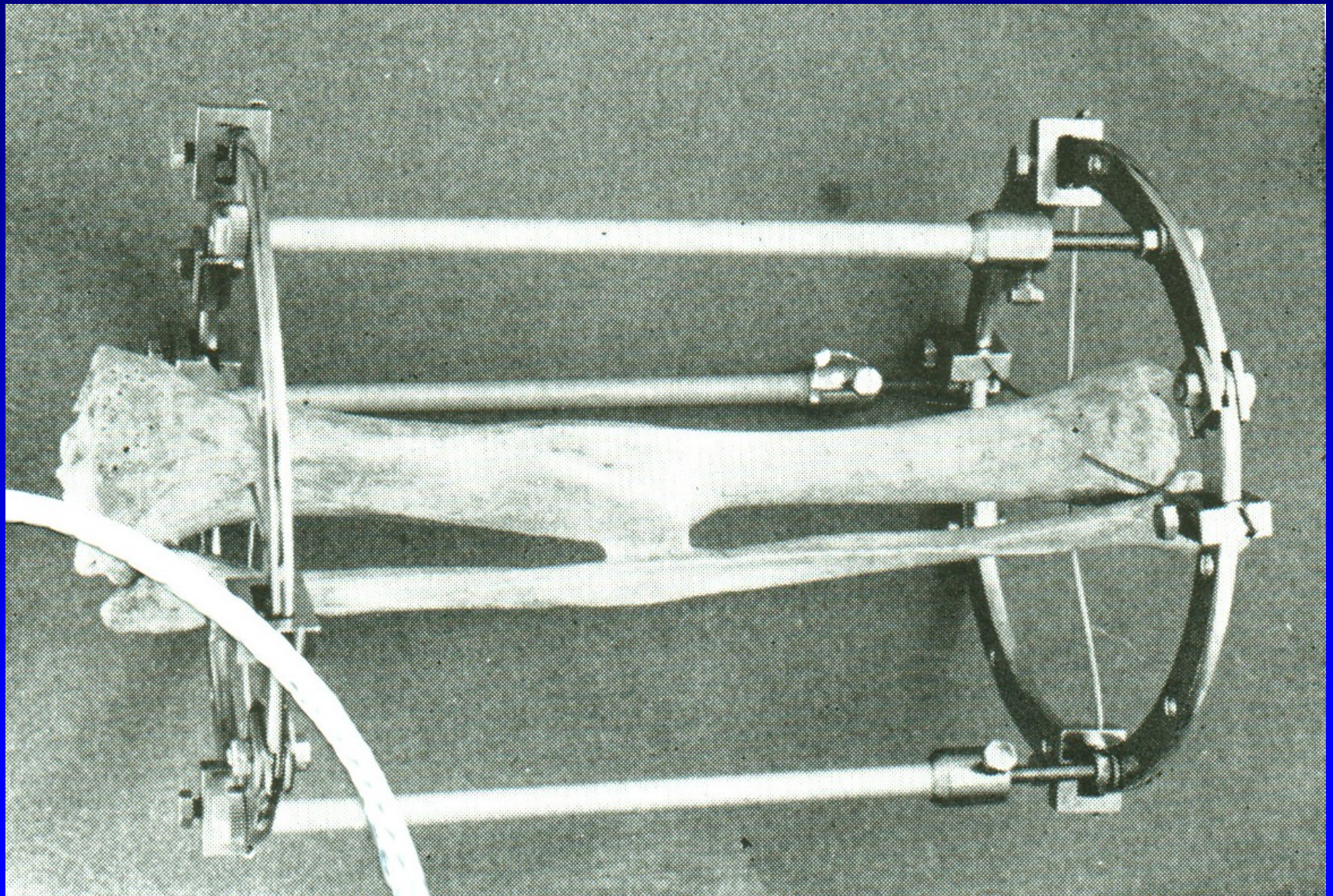
Svorkový zevní fixátor

Stavebnicový zevní fixátor

Zevní fixátor - Ilizarev

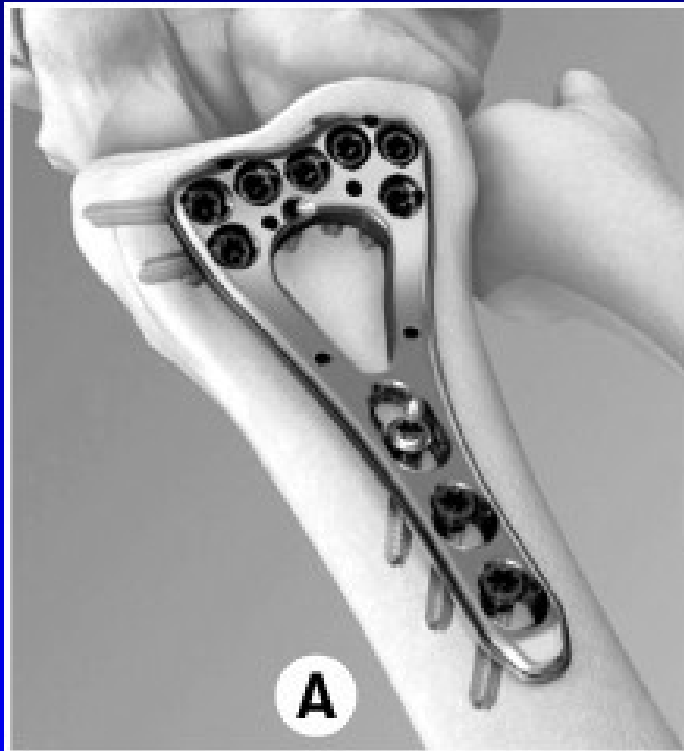
Svorkový fixátor

Příklady osteosyntéz

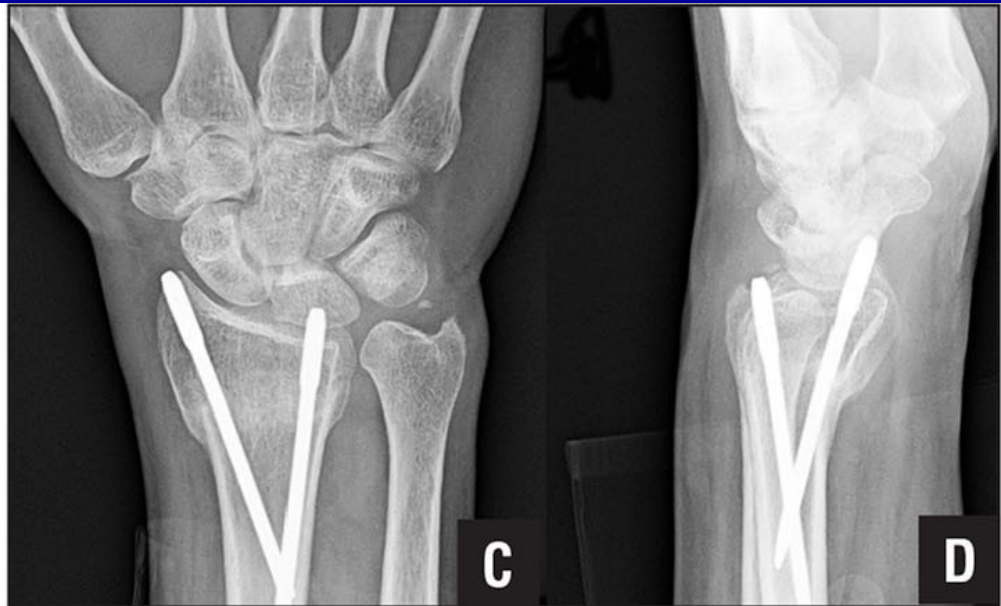
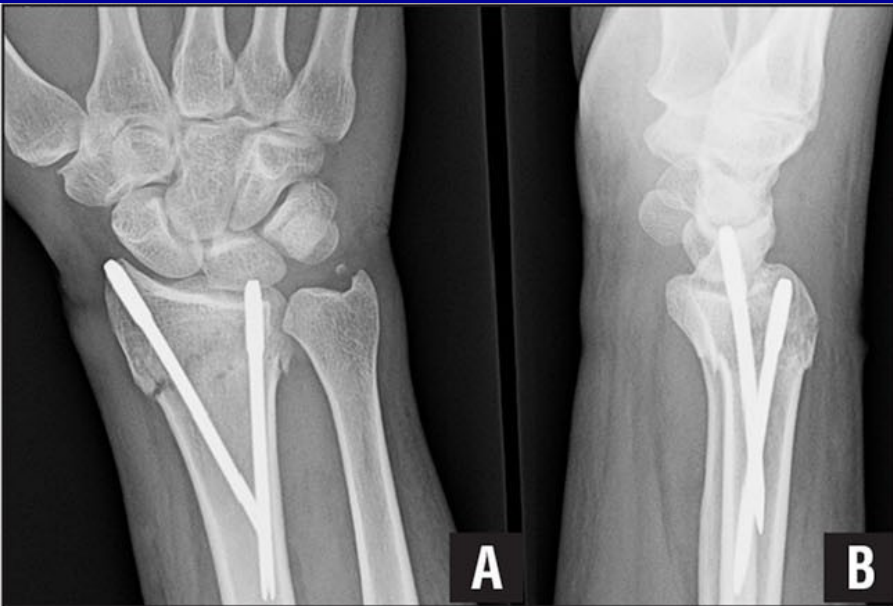

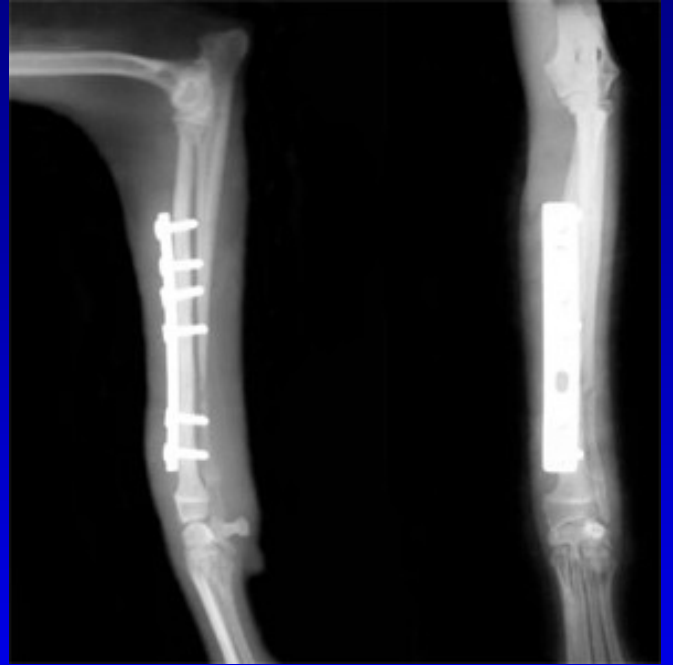

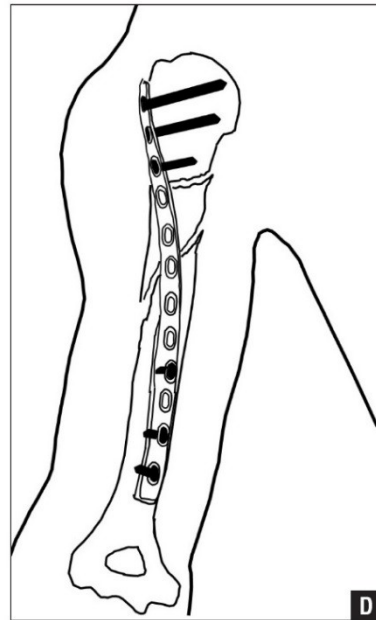
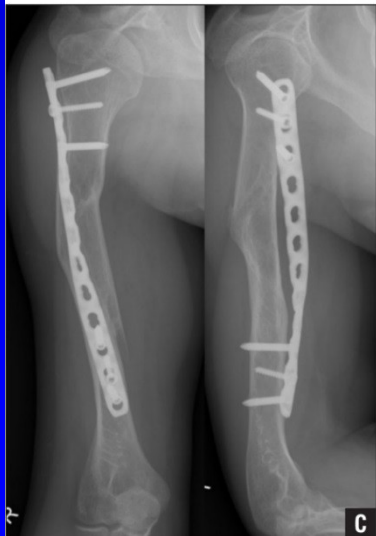
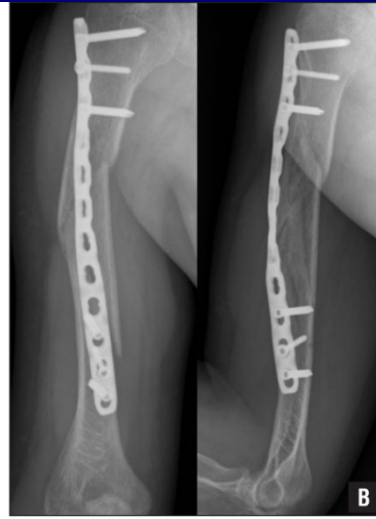

Herbertův šroub

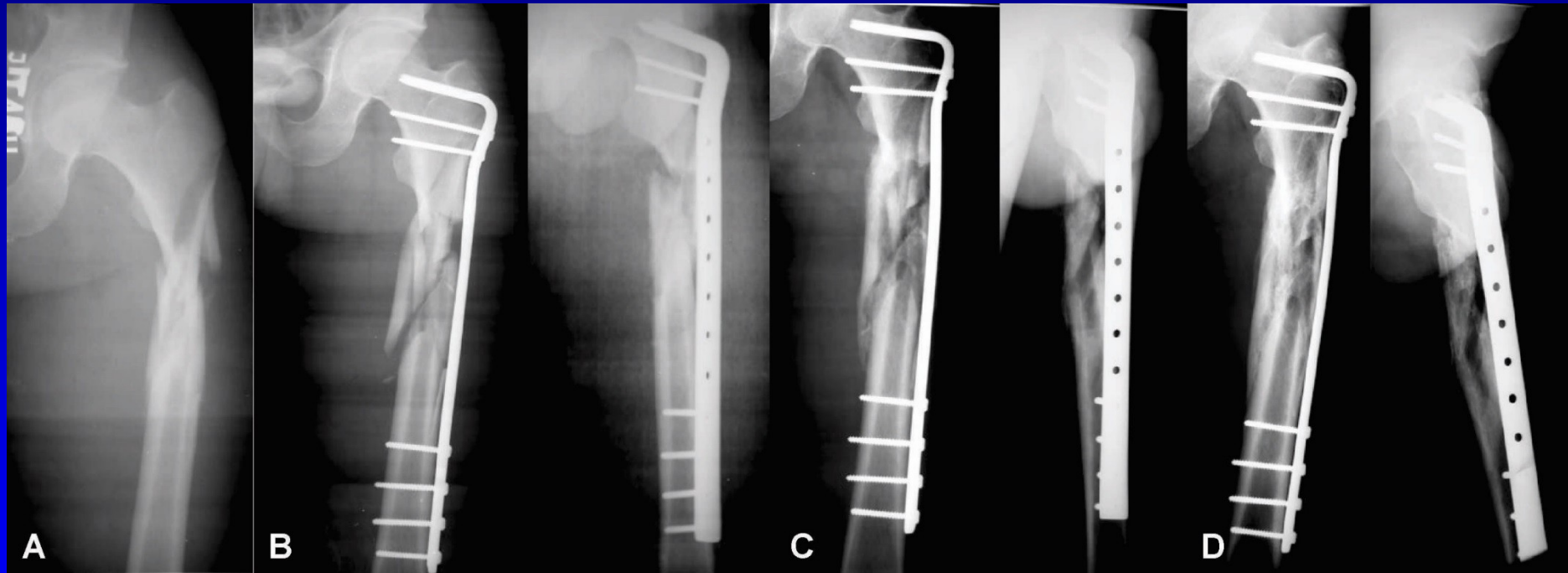

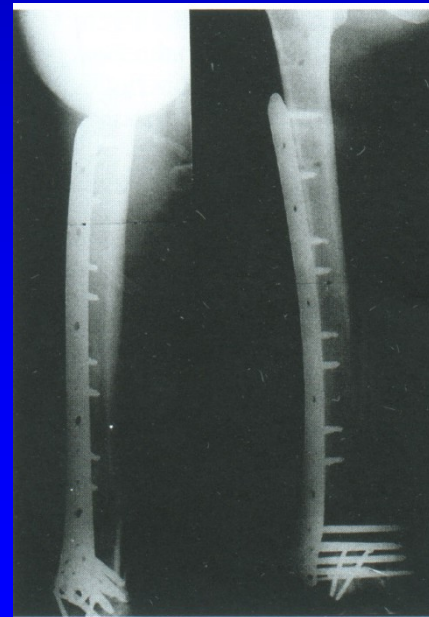

Miniinvazivní osteosyntéza

- K dráty
- Kanylované šrouby
- Prevotovy pruty
- Unikortikální dlahy
podsuvné

Dětské zlomeniny

- Výborná hojivost (rychlá tvorba kostního svalku, u novorozence se svalek vytvoří za týden)
- Většina zlomenin se léčí konzervativně
- Nejsou paklouby, opožděné hojení, Sudeckova dystrofie, flebotrombózy.

Dětské zlomeniny

- periost, růstová ploténka

- Pružnější kost a silný periost (zlomeniny vrbového proutku)
- Subperiostální hematom (periost se snadno odloučí od kortikalis). Hematomy osifikují - tvorba nadměrných svalků !)
- Vazy jsou pevnější (spíše dojde k epifyzeolýze než k ruptuře vazů)

Epifyzární poranění - Salter- Harris

- v 15 % případů

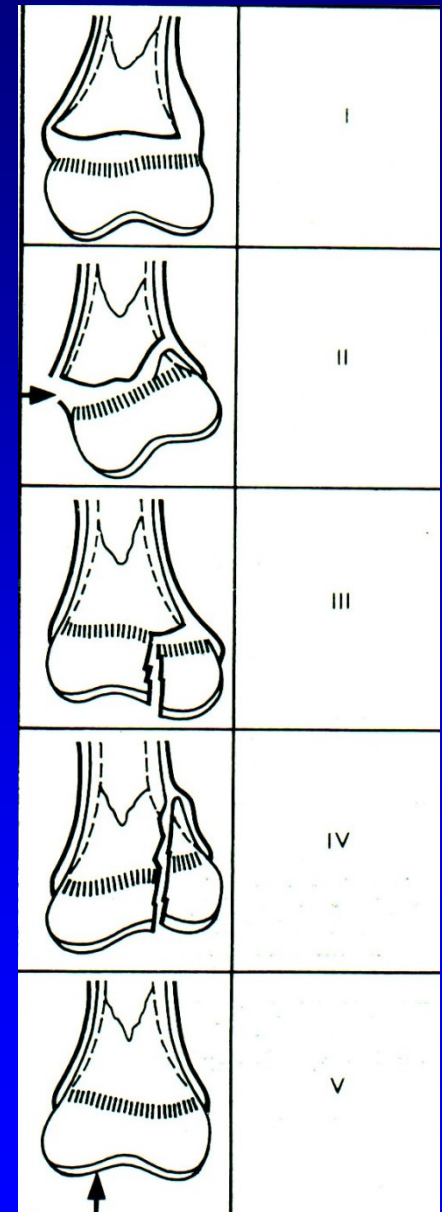
1. Epifyzeolýza

2. Zl. epifýzy - Hollandův trojúhelník

3. Zl. epifýzy

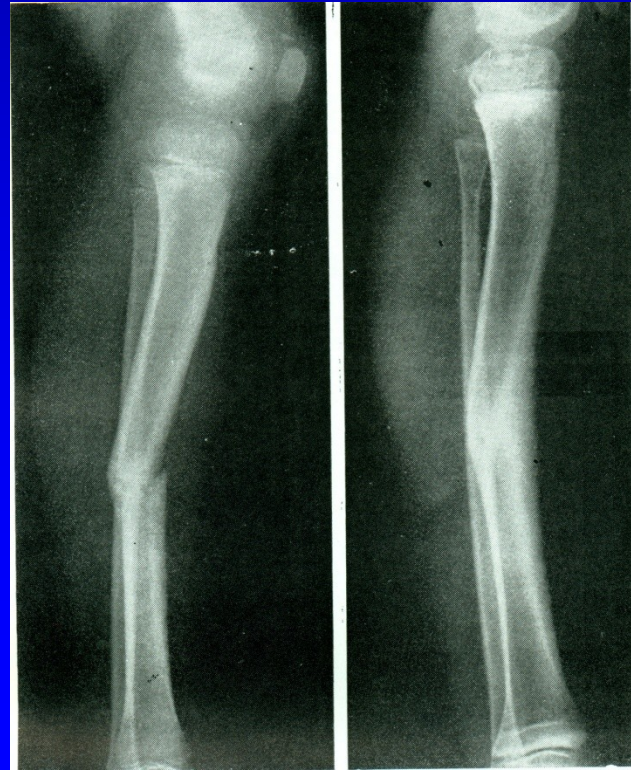
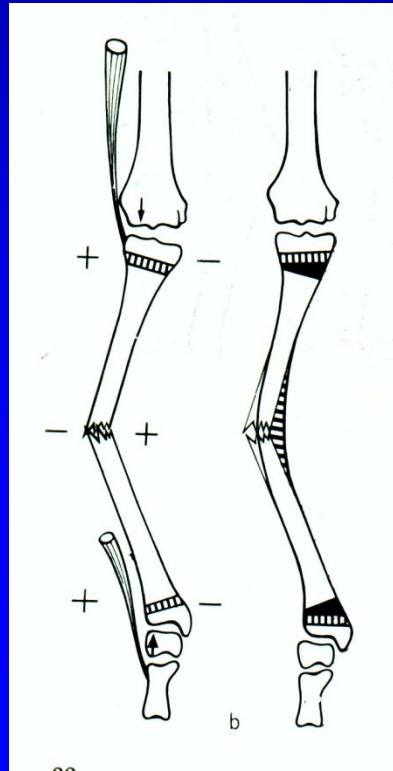
4. Zl. epifýzometafýzární

5. Zhmoždění epifýzy

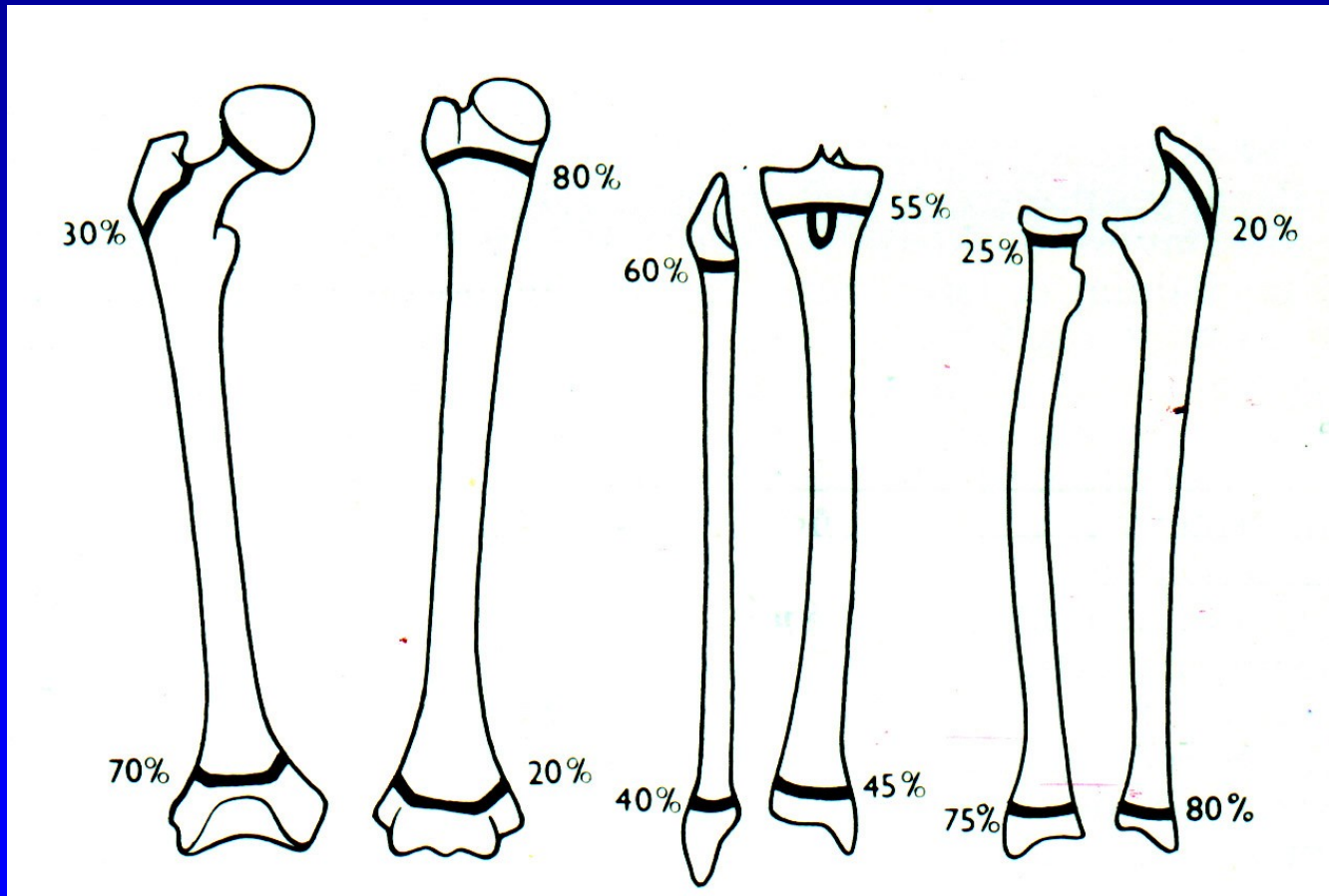
Dětské zlomeniny - remodelace

Remodelace (dislokace ad latus, ad axim, do antekurvace či rekurvace) se mohou upravit. Závisí na věku a na vztahu k růstové ploténce. Malé posuny ad latus nebo ad axim nevadí. Posun ad peripheriam je nutno reponovat.

Dětské zlomeniny

- podíl růstové ploténky na růstu do délky
- poškození RP – porucha nebo zástava růstu

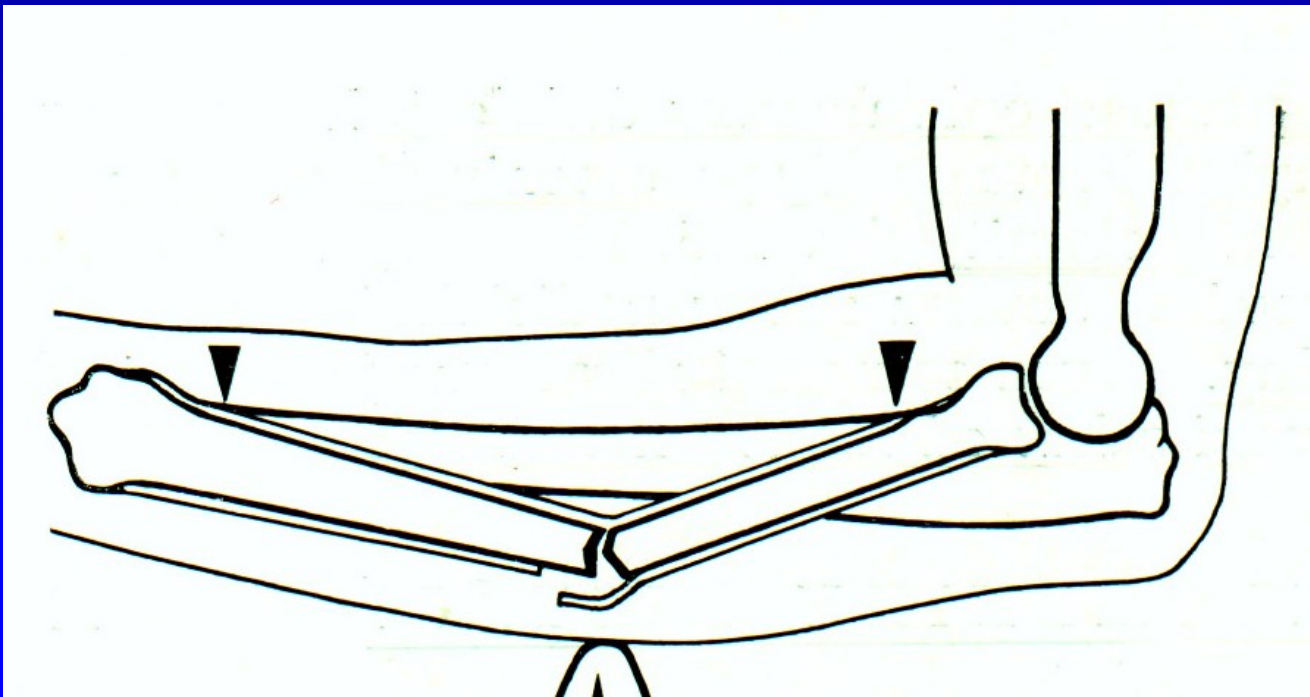
Dětské zlomeniny - přerůsty

- Urychlení růstu do délky - přerůsty (dáno hyperemií růstové ploténky).
- Při perfektní repozici femuru může dojít k přerůstu:

2-5 let	2,5 cm
6-10 let	1,5 cm
11-15 let	0,5 cm

Zlomeniny vrbového proutku green stick fractures

Kost je zlomenina v periostálním tunelu
Periost není poraněn

Zlomeniny vrbového proutku

Dětské zlomeniny - rehabilitace

- Rehabilitace - snadná, mnohdy zbytečná, dítě si svou hravostí rozcvičí klouby samo

Otevřené zlomeniny

Rozsah poranění kůže

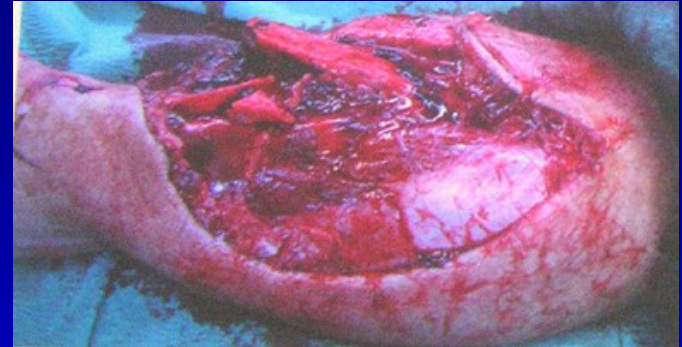
Rozsah poškození měkkých tkání

Rozsah bakteriální kontaminace

Otevřené zlomeniny

Klasifikace Gustilo a Anderson

- 1 st. fragment propíchl kůži zevnitř
low energy trauma
- 2 st. rána bez defektu kůže a podkoží
větší poškození měkkých tkání
- 3 st. rána s defektem kůže a podkoží
high energy trauma

Dělení dle Tschernoeho

Zavřené zl.

G0 žádné poranění měkkých tkání

GI povrchní oděrka

GII hluboké a kontaminované oděrky

GIII rozdrčení kůže, decollement, zničení svalů

Otevřené zl.

OI propíchnutí kůže zevnitř kostním fragmentem, malá rána

OII roztržení kůže bez defektu

OIII roztržení kůže s defektem kůže i měkkých tkání,
silná kontaminace

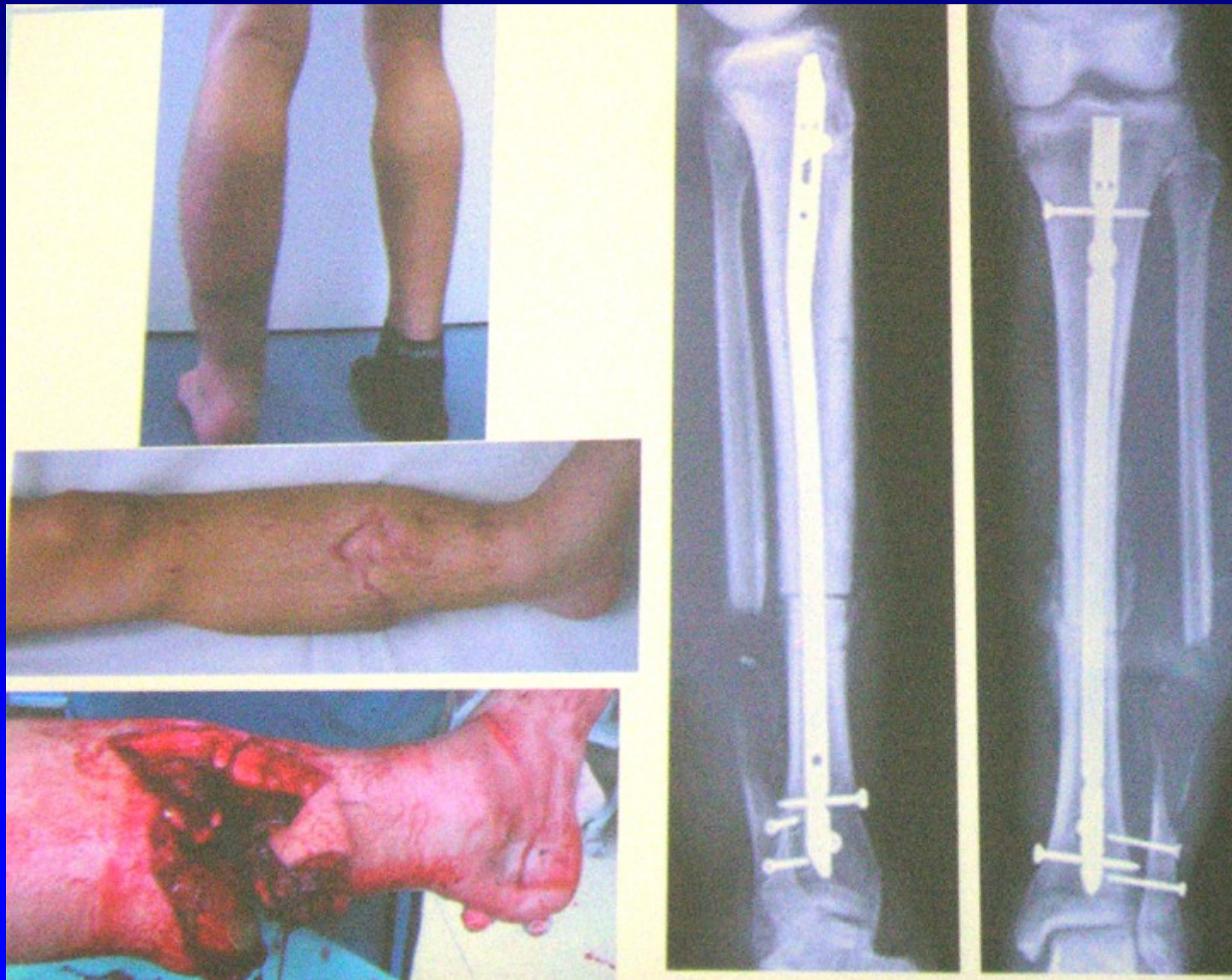
OIV subtotální amputace

Zásady léčení otevřených zlomenin

- Výkon co nejdříve
- 1. Dezinfekce kůže a okolí
- 2. Debridement rány (odstranění cizích těles, excise mrtvých částí, proplach)
- 3. Vlastní ošetření (otevřená repozice, stabilizace zevním fixátorem, Redonova odsavná drenáž, sutura kůže bez napětí)

Konverze na nitrodřeňový hřeb

Zásady léčení otevřených zlomenin

- krytí defektů muskulokutánním lalokem, dočasné krytí.
- Antibiotika
- Protitetanová prevence
- Antigangrenózní serum
- Prevence flebotrombózy

Poruchy hojení zlomenin

- Fractura male sanata
- Hypertrofický svalek (svalek z neklidu)
- Opožděné hojení (delayed union)
- Avaskulární nekróza epifýzy
- Pakloub: aseptický, septický
vitální, avitální
- Refraktura

Poruchy hojení zlomenin

Zástava růstu

Zkrácení kosti

Přerůst kosti

Paraartikulární osifikace

Osteoartróza

Omezení pohybu v kloubu

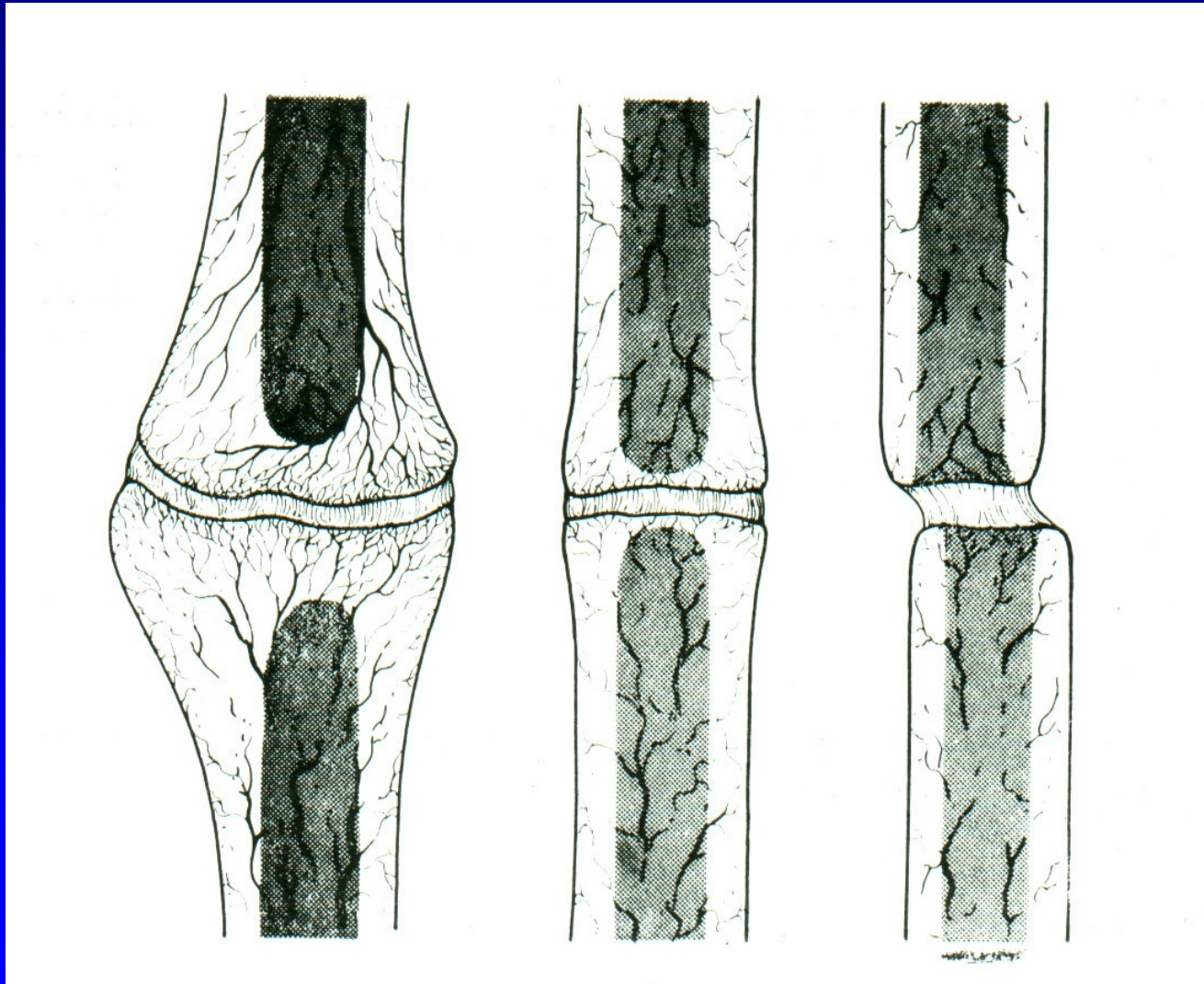

Fractura male sanata

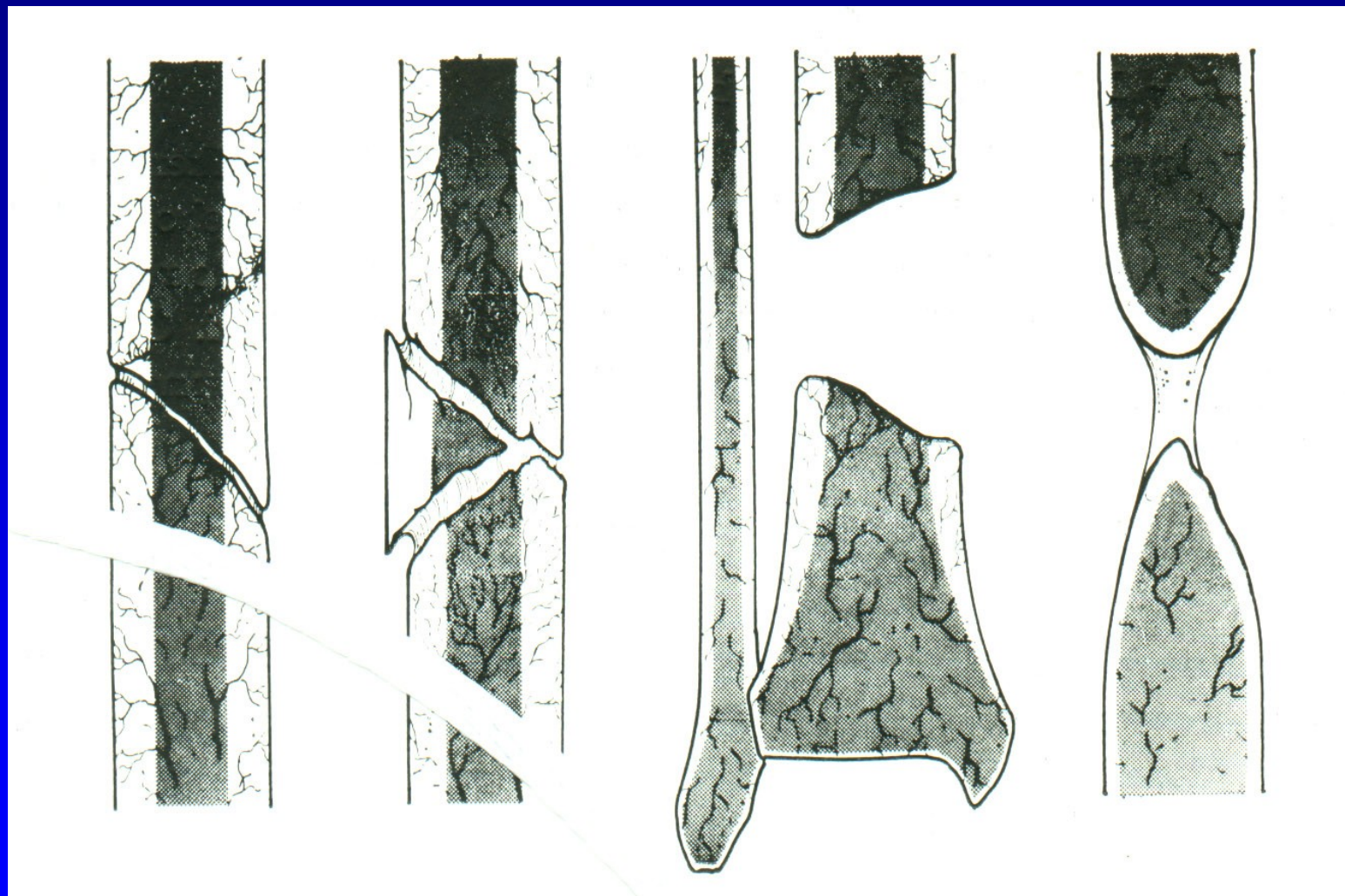
- zhojena ve špatném postavení

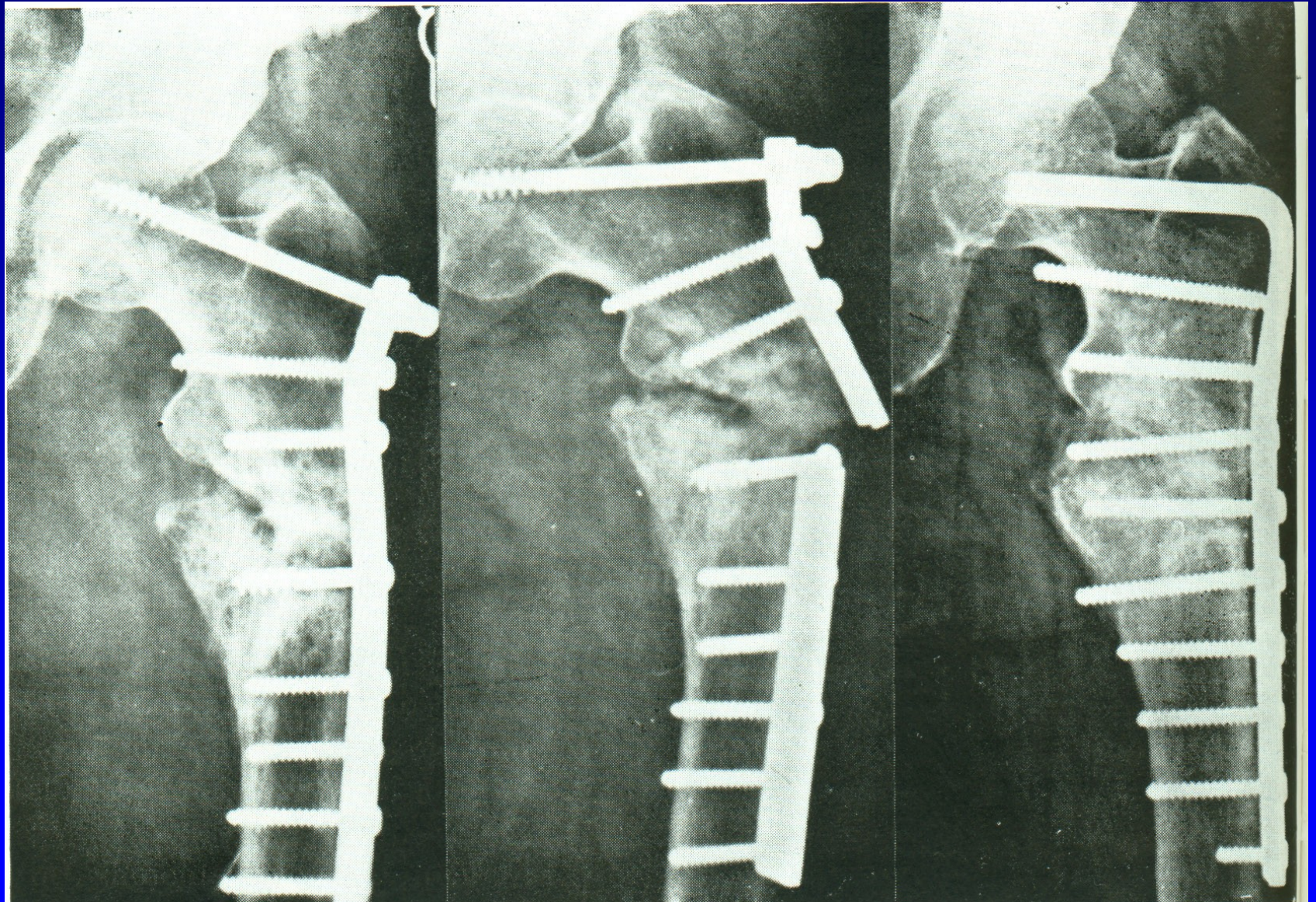
Paklouby vitální

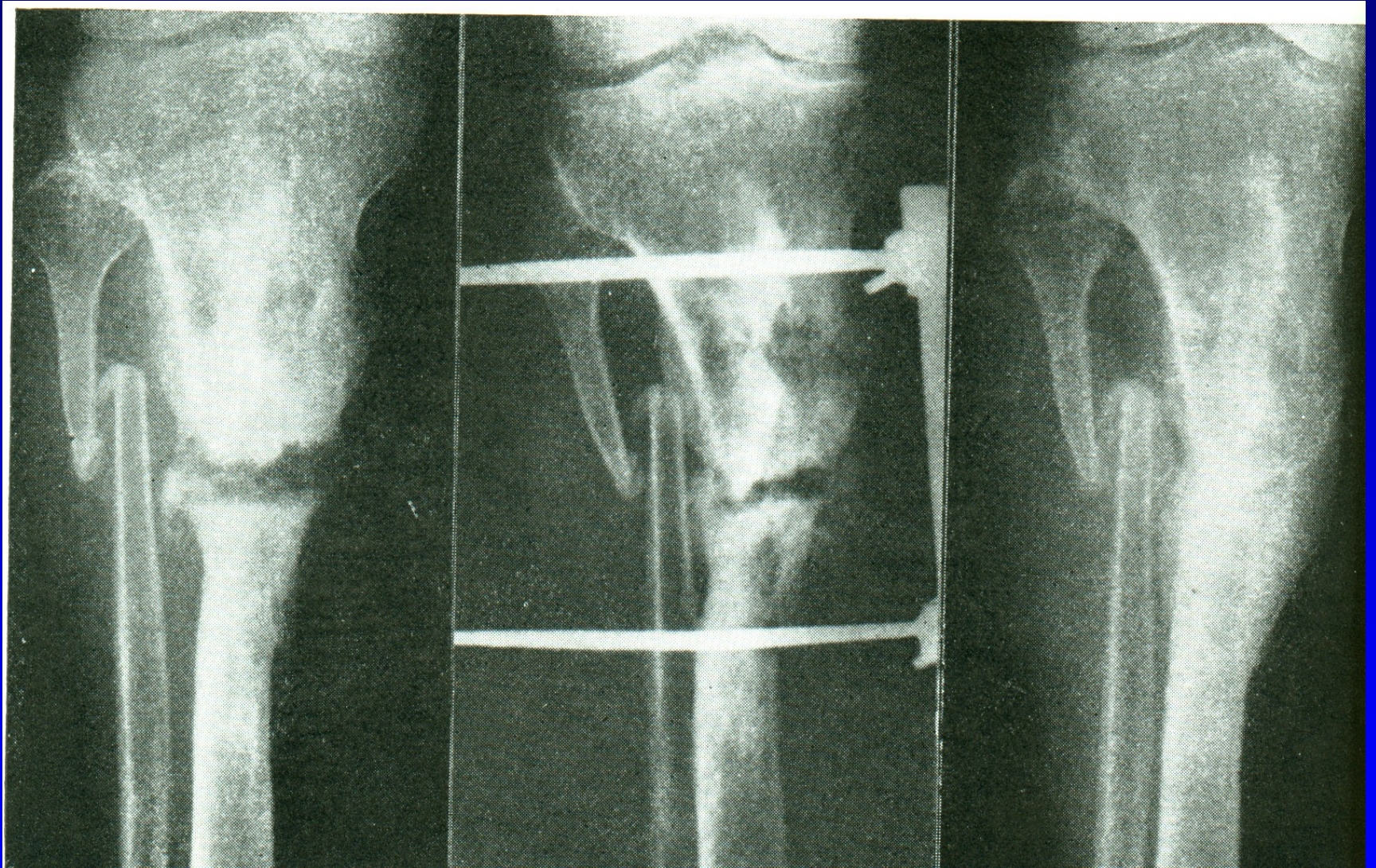
Paklouby avitální

Pseudoarthrosis femoris

Pseudoarthrosis tibiae

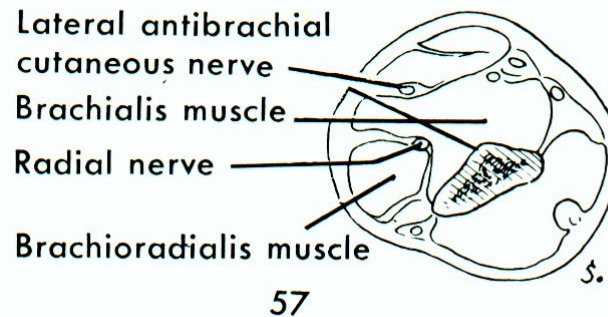
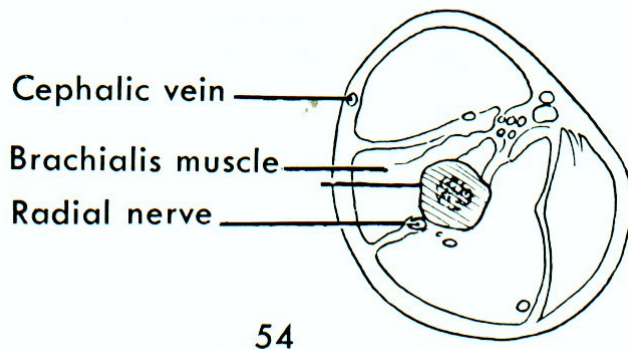
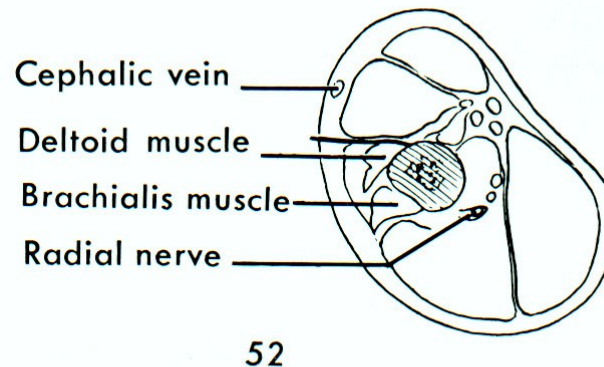
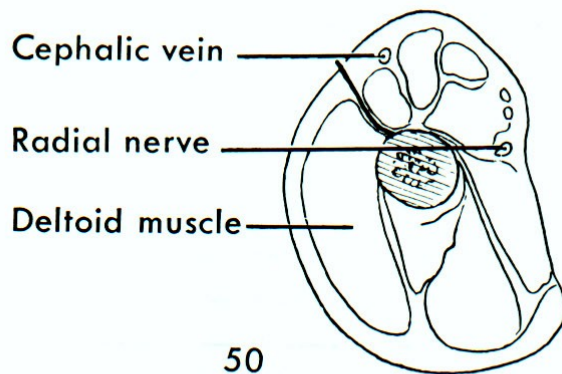
Komplikace zlomenin - místní

- Poškození měkkých tkání:
cévy, nervové struktury, svaly,
okolní měkké orgány.
- Infekce
- Compartment syndrom
- Sudeckův syndrom

Compartment syndrom

Nitrotkáňový tlak fyziologický: 0 - 6 mm Hg

Nitrotkáňový tlak - CS : 30- 40 mm Hg

Kompartment syndrom

Pain

Pallor

Paresthesia

Paralysis

Pulselessness

Normální nitrotkáňový tlak 3-10 mm Hg

Nad 30 mm ustává krevní cirkulace

Piezoelektrické čidlo

Indikace k fasciotomii nad 30-45 mm Hg

Kompartiment syndromu - příznaky

- Bolest - intenzivní, progredující
- Otok - narůstající
- Chlad na periférii (event. cyanóza)
- Parestézie, hyperestézie, anestézie prstů
- Zhoršení motoriky (ischemií)
- Oslabení pulsace na periférii

Compartment syndrom

Zvětšení obsahu kompartmentu:

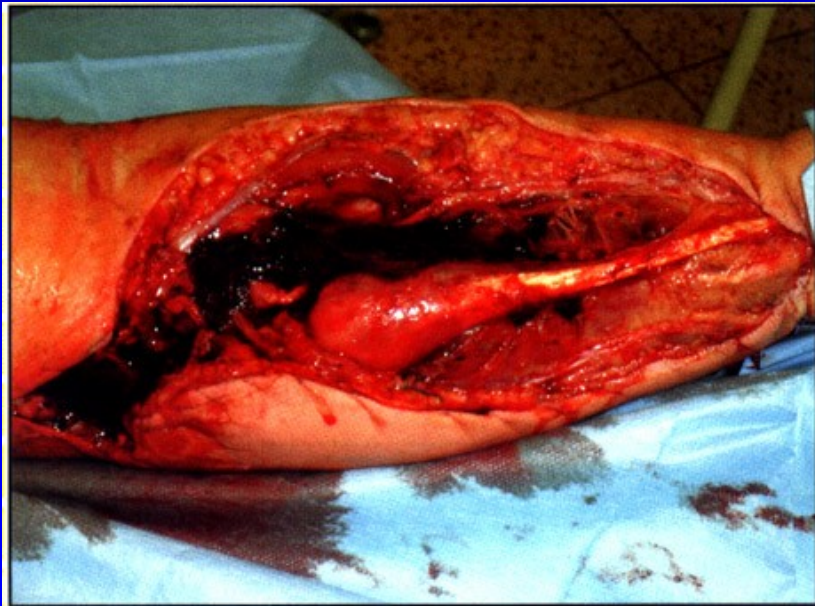
- krevním výronem
- otokem

Zmenšením objemu kompartmentu:

- tísnícím obvazem
- tlak a stlačení při zasypání
- těsný uzávěr fascie

Compartment syndrom - léčba

Léčba : urgentní fasciotomie

Obr. 9

Obr. 5

Compartment syndrom - následky

Po 6 hodinách od začátku ischemie
nevratné poškození svalů

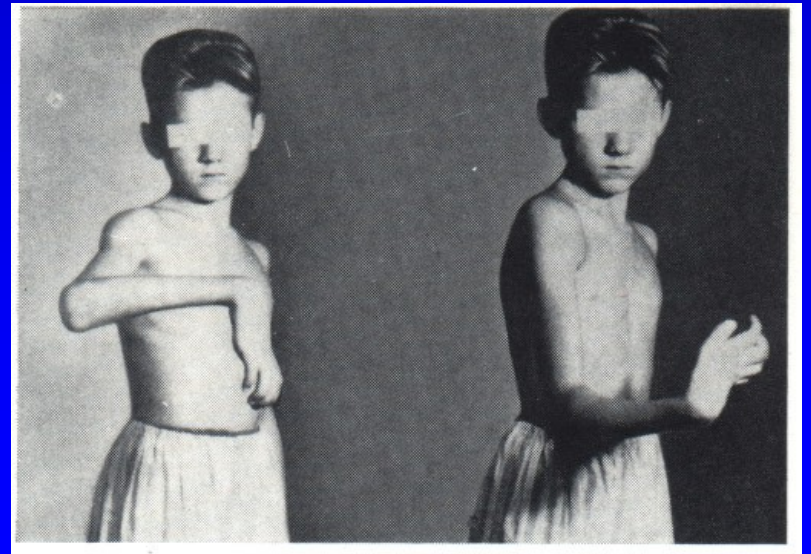
- vede k přeměně ve vazivová vlákna
- kontraktura svalů

Kontraktura flexorů

Po 12 hodinách

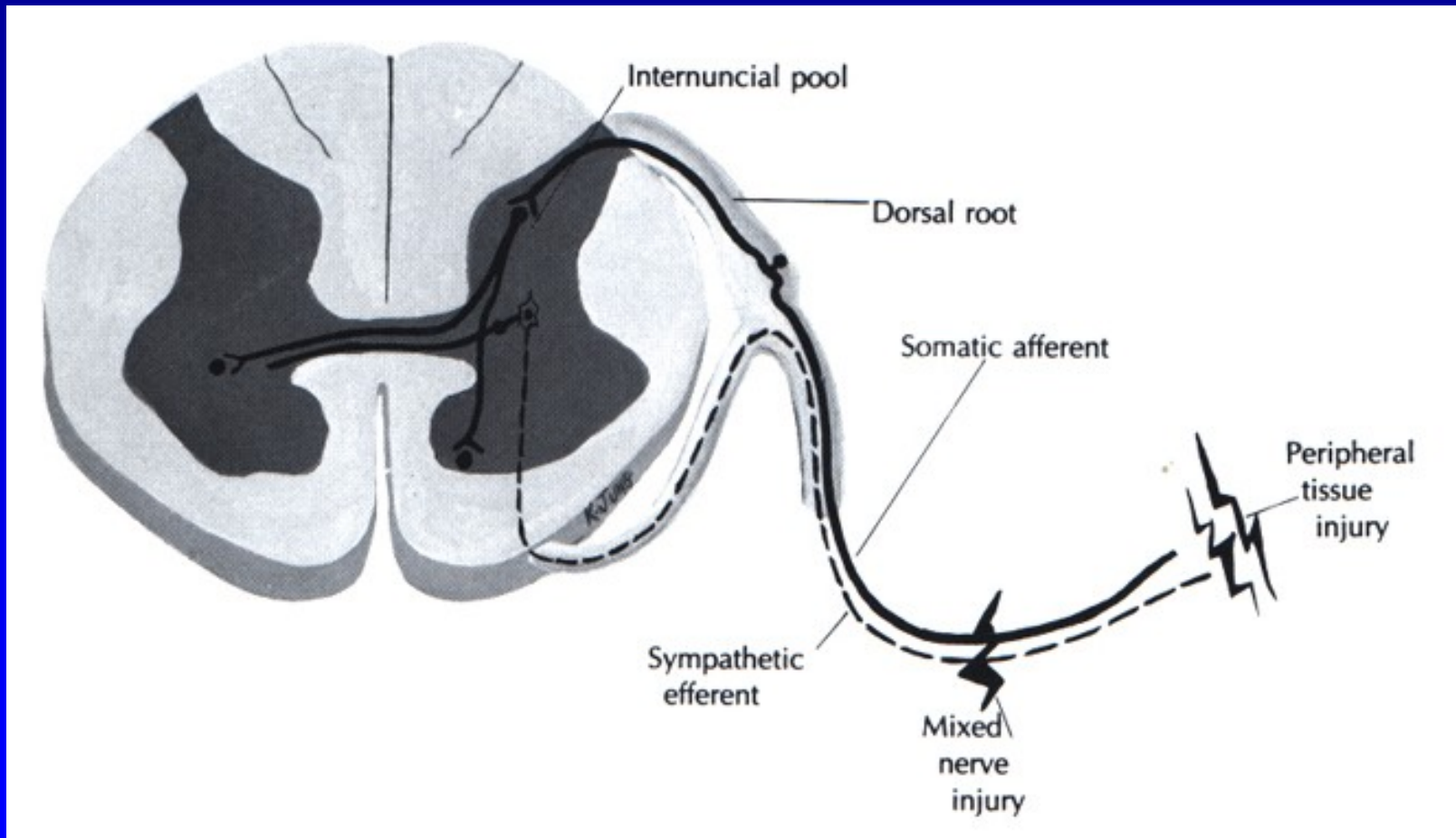
- nevratné poškození nervů

Volkmannova ischemická kontraktura

Algoneurodystrofie- Sudeckův syndrom

Reakce vegetativního nervstva na úraz

Algoneurodystrofie

1. stadium hyperémie, 0- 3 měsíce
bolest, hyperestezie, zvýšená
citlivost

2. stadium dystrofie
plastický edém, chladná, tenká
kůže, omezený pohyb,
rtg – osteoporóza

3. stadium atrofické
atrofie kůže, svalů, omezení
hybnosti, rtg - osteoporóza

Algoneurodystrofie

1. stadium hyperémie, 0- 3 měsíce

bolest, hyperestezie, zvýšená citlivost

2. stadium dystrofie

plastický edém, chladná, tenká kůže, omezený pohyb, rtg – osteoporóza

3. stadium atrofické

atrofie kůže, svalů, omezení hybnosti, rtg - osteoporóza

Algoneurodystrofie- Sudeckův syndrom

Doba imobilizace co nejkratší

Léky proti otoku, elevace končetiny

Analgetika, sedativa

Cvičení prstů

Sympatikolytika

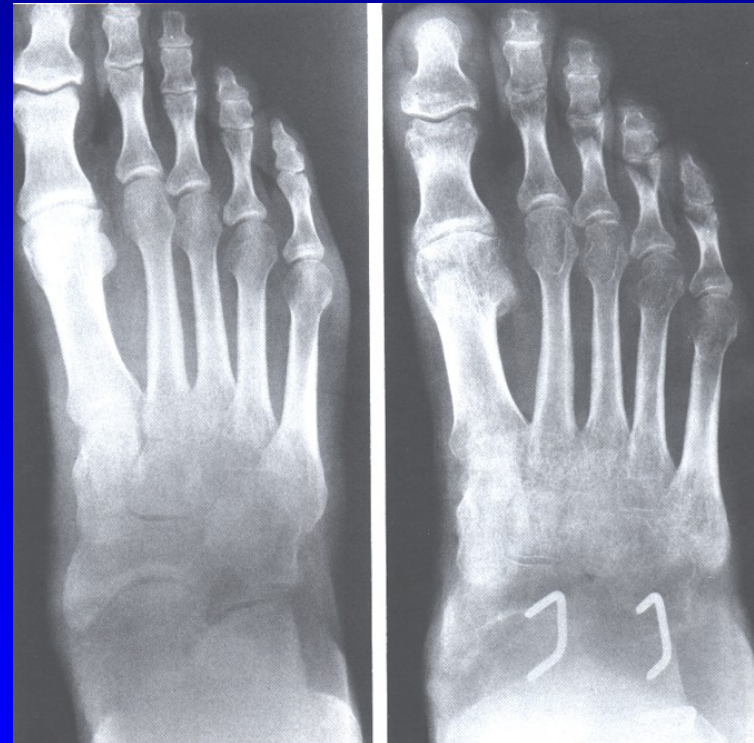
Regionální bloky nervů

Infuse s mesokainem

Kortikoidy

Calcitonin, alendronát

Komplexní fyzioterapie

Komplikace zlomenin - celkové

Hypovolemický šok

Kardiopulmonální zástava

Tuková embolie

Haemoragické komplikace

Diseminovaná intravaskulární koagulopatie

Trombembolie

Komplikace zlomenin

- celkové

- Zlomeninová nemoc:
 - bronchopneumonie
 - flebotrombóza, plicní embolie
 - dekubity
 - uroinfekt
 - celková deteriorace tělesná a psychická
 - svalové atrofie a kontraktury

Zlomeniny proximálního konce femuru

- Zlomeniny krčku
- Zlomeniny pertrochanterické
- Zlomeniny subtrochanterické

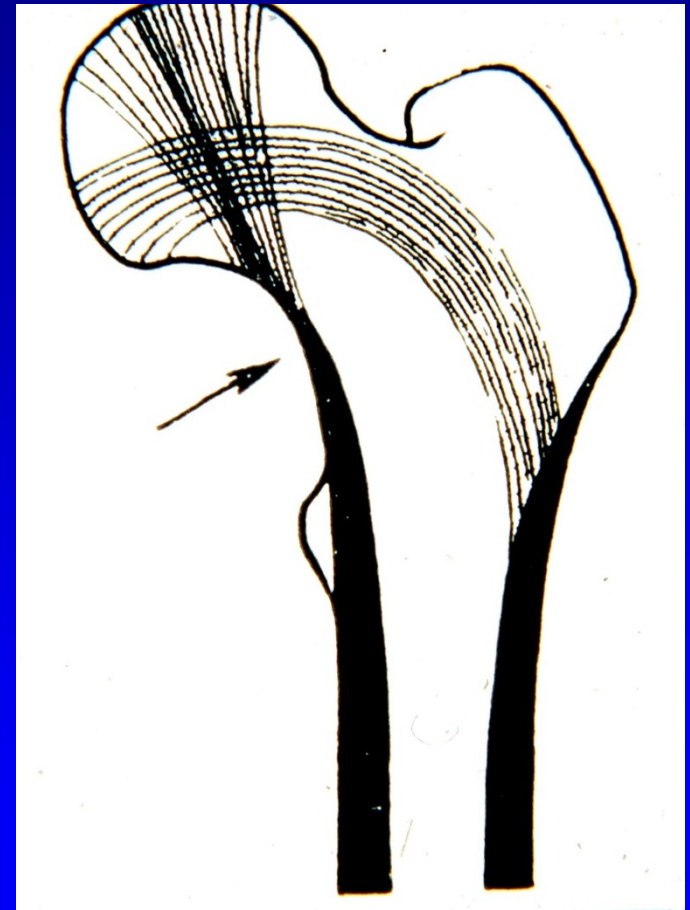

Zlomeniny proximálního konce femuru

- 90 % zlomenin v důsledku osteoporózy
- 1/5 nemocných umírá do 1 roku
- u 2/3 se neobnoví pohybová aktivita jako před úrazem

Zlomeniny krčku femuru

- Intrakapsulární (subkapitální, mediocervikální)
- Extrakapsulární (bazicervikální)
- Addukční zlomeniny (90%)
- Abdukční zlomeniny (10 %)

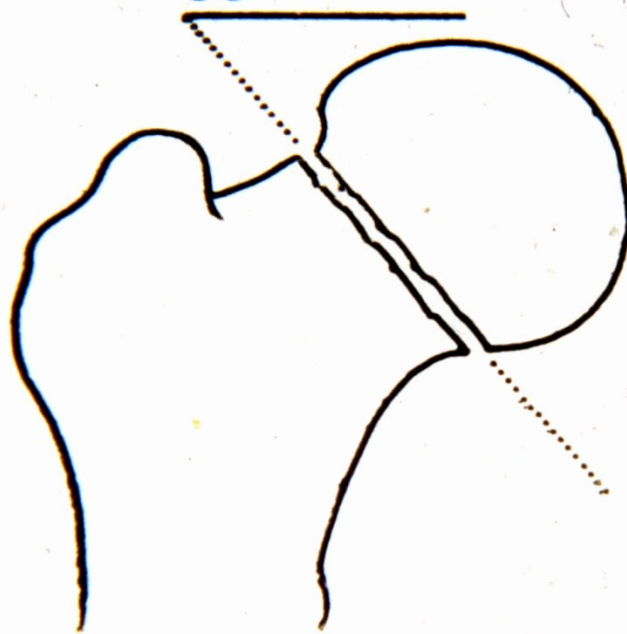
Adamsův oblouk

Rozdělení zlomenin krčku dle Pauwelse

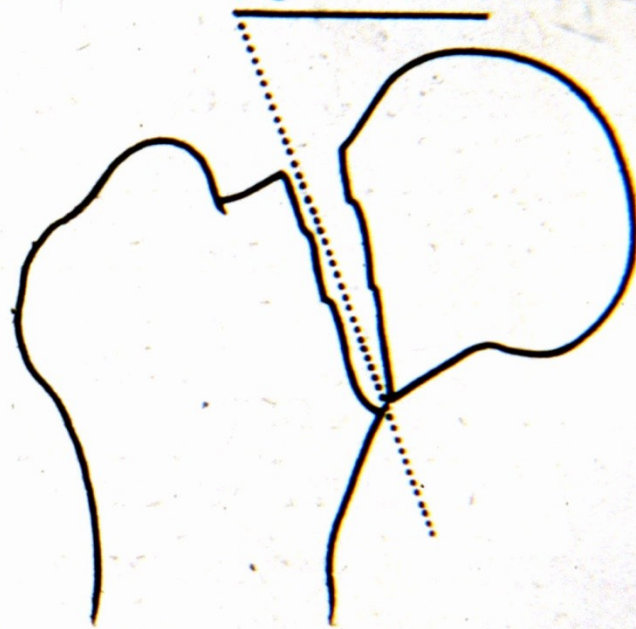
30'

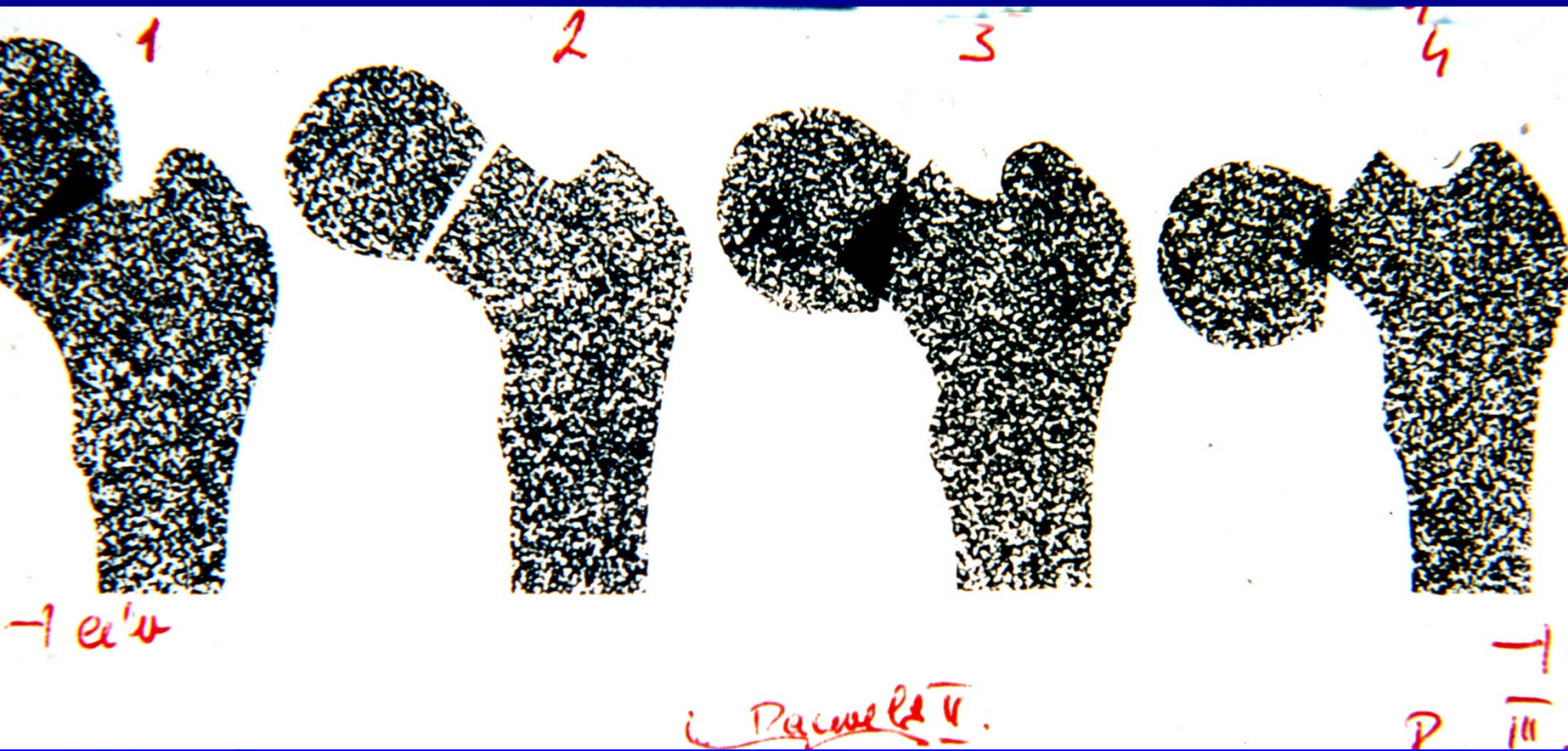
50°

70°

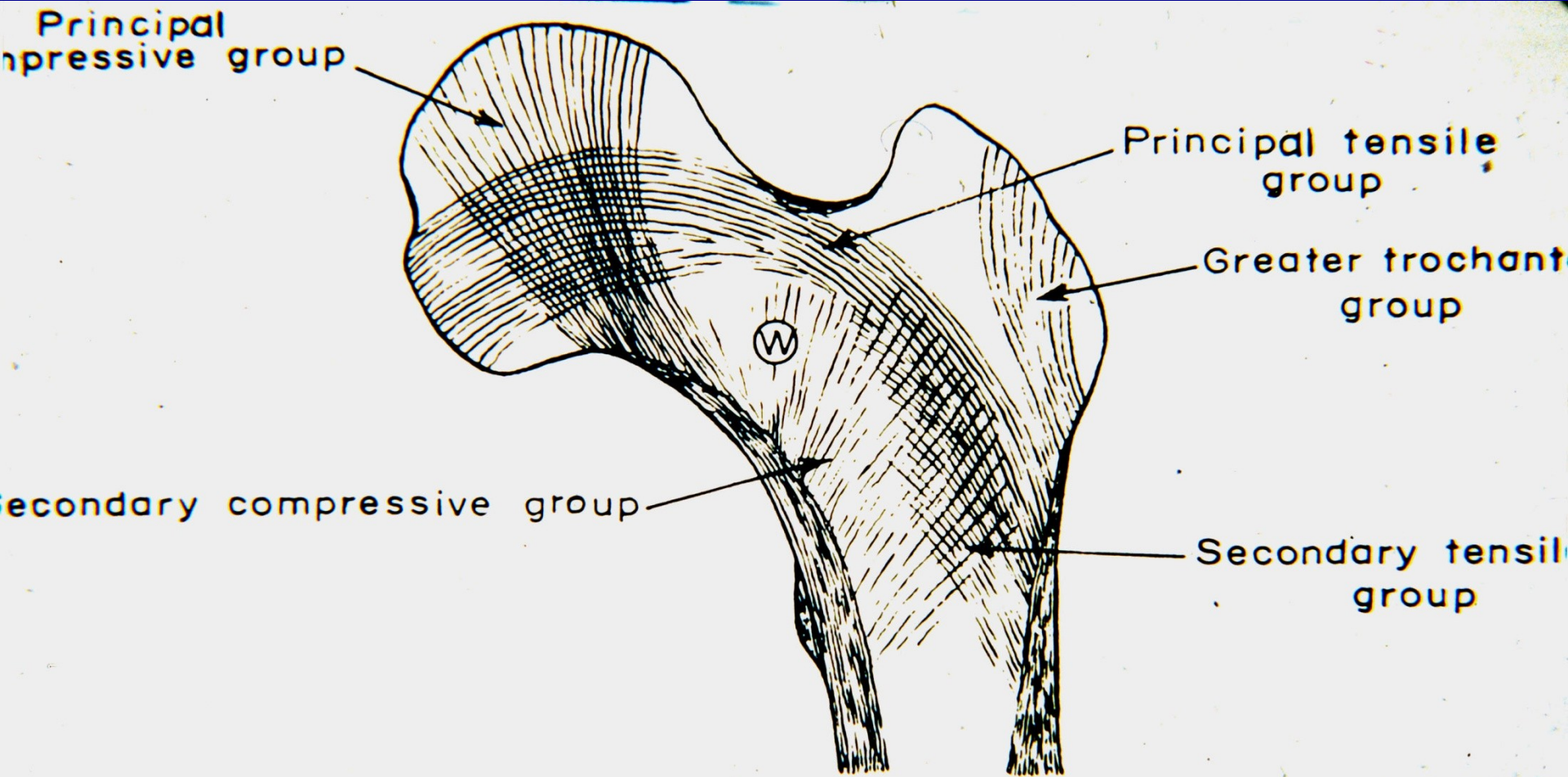
Rozdělení zlomenin krčku dle Gardeny

Fr. colli femoris - Garden IV.

Architektonika proximálního konce femuru

Indikace k operaci

- Typ zlomeniny, kominuce
- Věk a aktivita nemocného
- Celkový stav
- Stav kosti (rtg pánve, páteře, DEXA)
- Vyloučit patologickou zlomeninu
- Stav kontralaterální kyčle a kolena téže strany

Operativní léčba zlomenin krčku femuru

- Osteosyntéza
- Cervikokapitální náhrada (nad 80 let)
- Totální náhrada kyčle (nad 65 roků)

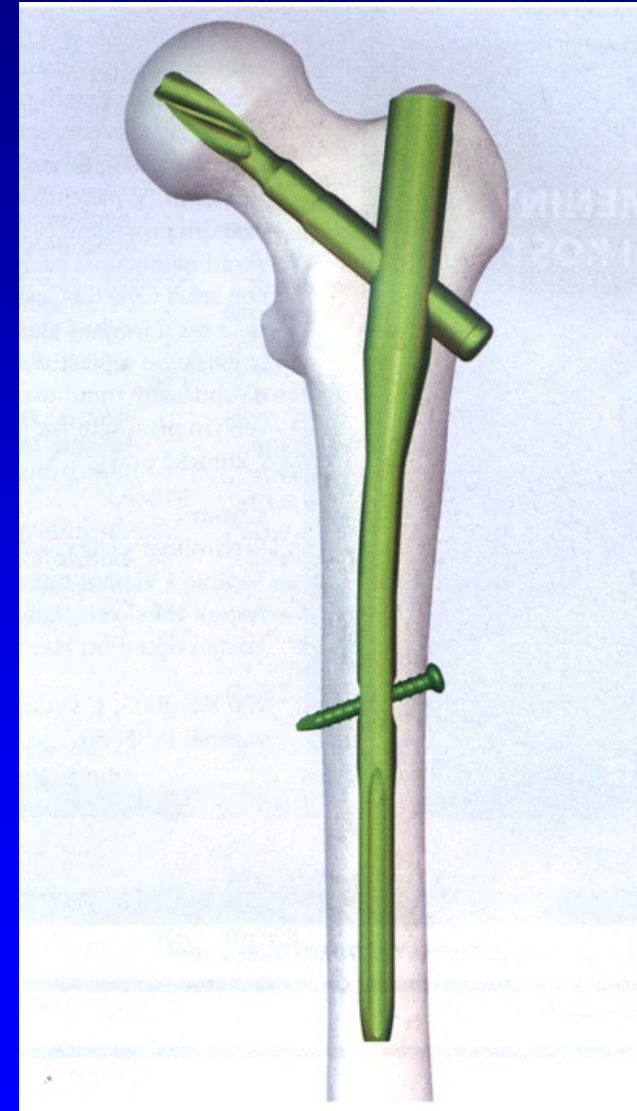
Osteosyntéza

- Spongiózní šrouby
- DHS (dynamic hip screw)
- Gama hřeby
- PFN (proximal femoral nail)
- 130 st. AO dlaha
- Kondylární AO dlaha

Osteosyntéza krčku femuru

- Zachovává vlastní kloub
- Vyhne se komplikacím u TP a CKP
- Riziko nekrózy hlavice femuru a pakloubu krčku
- Nemožnost zátěže ihned po operaci
- Selhání cca ve 20 %.

TP kyčle u zlomenin krčku femuru

Čerstvé fr. dislokované
- Garden III., IV.

Inveterované zlomeniny

Nemocní nad 65 roků, aktivní

Osteoporóza

Zlomenina a osteoartróza kyčle

Patologická zlomenina

Postižení druhé kyčle

CKP u zlomenin krčku femuru

U lidí nad 80 let s
krátkou životní prognózou

Rychlý výkon, malá zátěž

Minimální krevní ztráta

2. den- cvičení, posazovat

3. den, vertikalizace

Nemocný může ihned

zatěžovat na operovanou končetinu

Nevýhoda: eroze chrupavky
acetabula, protruze acetabula

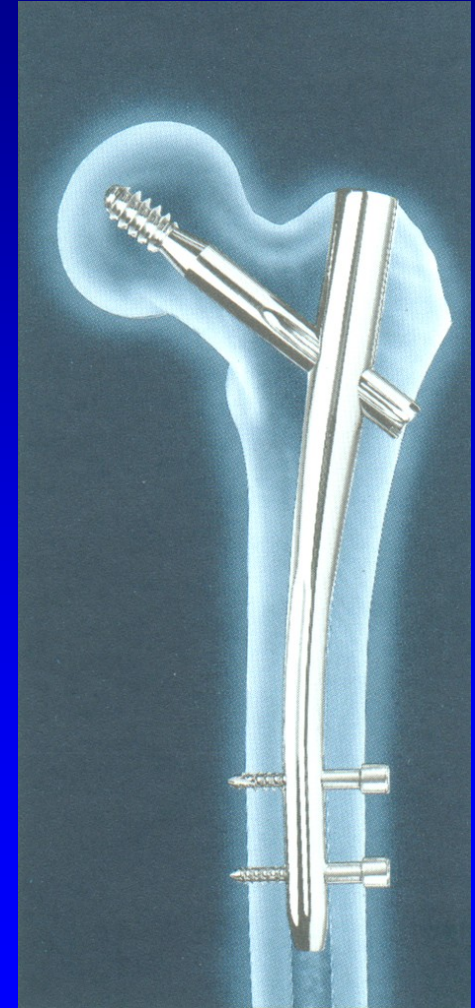
Petrochanterické zlomeniny

- 1. Stabilní
- 2. Nestabilní

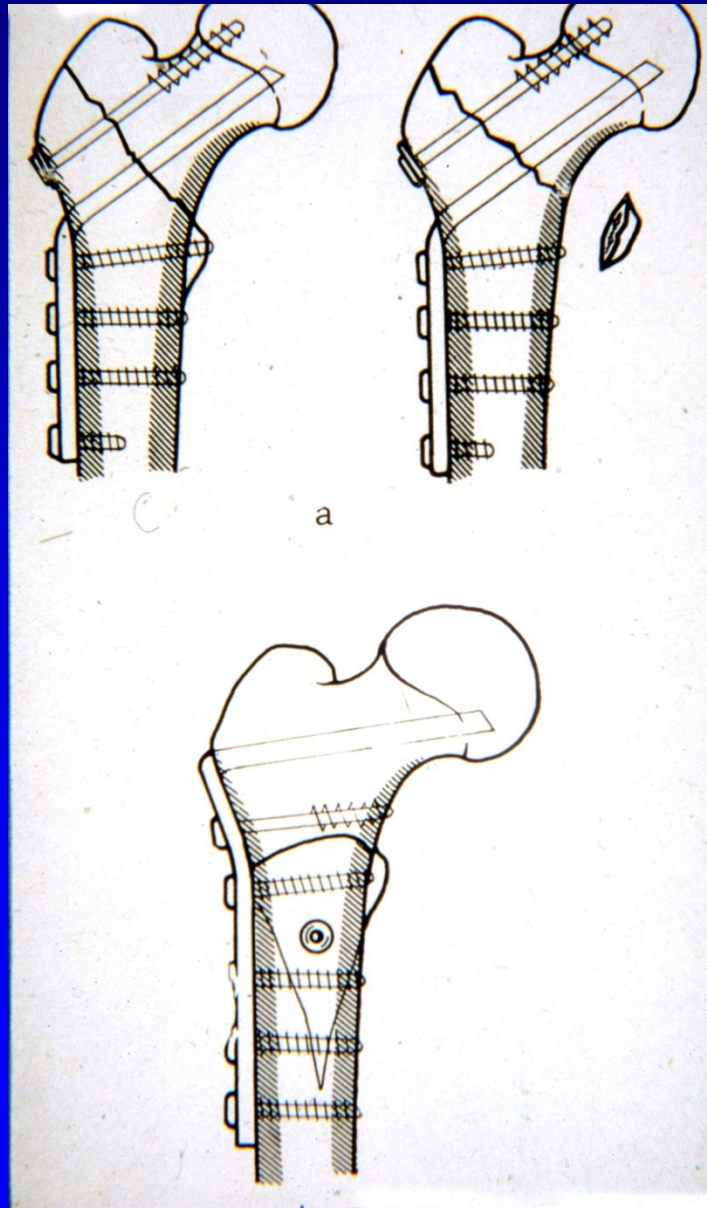
- Větší krvácení (700-1000 ml)
- Rychlejší hojení (spongióza)
- Závisí od pevnosti Adamsova oblouku, mediální kortikalis krčku a jeho kominuce.

Osteosyntéza pertrochanterických zlomenin

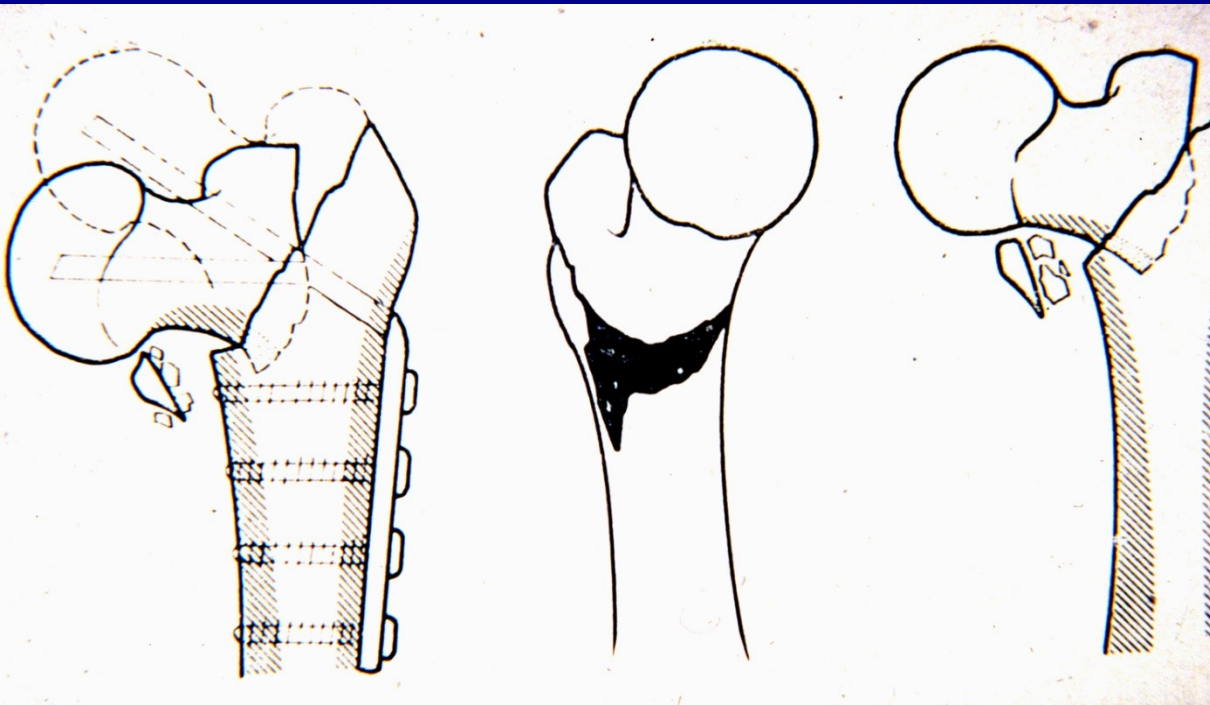
- DHS (dynamic hip screw)
- Gama hřeby
- PFN (proximal femoral nail)
- 130 st. AO dlaha
- Kondylární AO dlaha
- Enderovy hřeby

Zlomeniny perthrochanterické stabilní

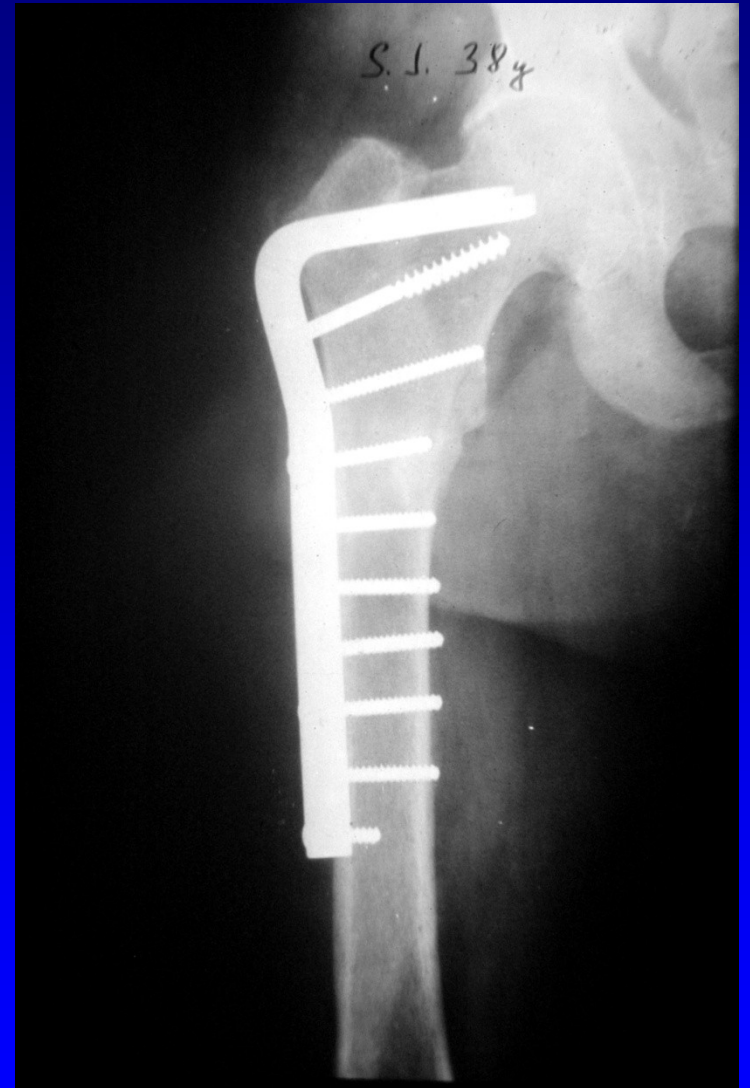
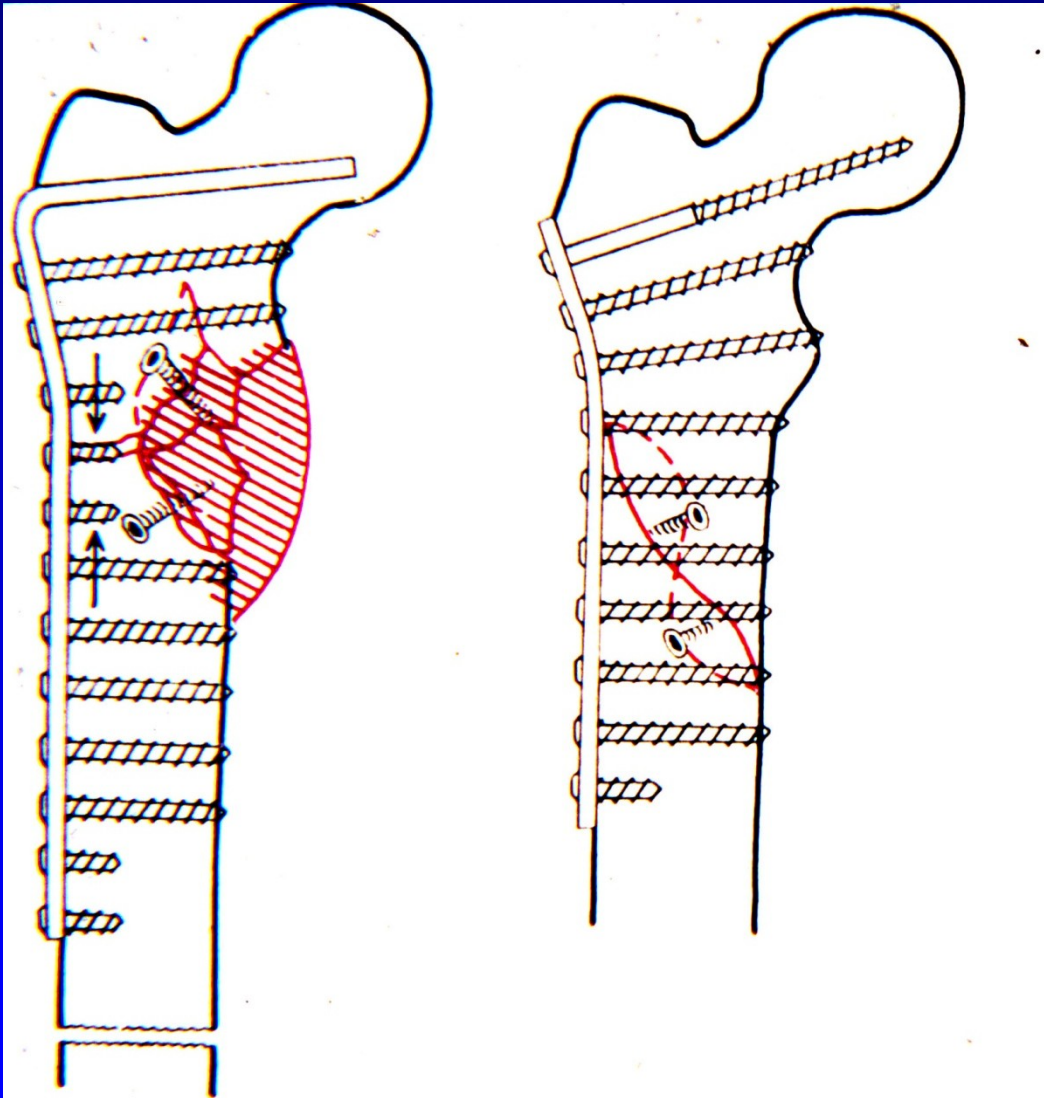
Zlomeniny pertrochanterické nestabilní

Subtrochanterické zlomeniny

- 7 cm distálně od malého trochanteru
- Větší krevní ztráta (700-1000 ml)
- Dlouhý gama hřeb
- PFN, proximální femorální hřeb
- Kondylární AO dlaha

Zlomeniny subtrochanterické

Subtrochanterická zlomenina - krátký hřeb

